

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Procopé

14/1 1941.

WASHINGTONI - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 263/21

Washingtoni SSA 14 P.NÄ tanmi KUUTA 1941

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

U. S. AIRMAIL
8/195 Cal. 3-41
13/2-41
5 | C8

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Lähetystön raportti № 1

Lähetystölle on tärten kunnia Ulkoasiainministeriölle toimittaa
Lähetystön raportti № 1, "Yhdysvallat ja kansainvälinen tilanne -
Eräitä reunamuistutuksia uuden vuoden alkaessa."

Lähettiläs.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1

Washingtoni ssa 14 p:nä tammi kuuta 1941.

8/195 Pal. S. 41.

13/2 - 41

Asia: Yhdysvallat ja kansainvälinen
tilanne - Eräitä reunaomistutuksia uuden
vuoden alkaessa.

OSASTO
5 Cg

Unpeen kuluneen vuoden aikana ovat Yhdysvaltain politiikan asemnoituminen vanhan maailman sotaan ja yleisen opinionin suhtautuminen siihen suuresti muuttuneet, kuten raporteissani ja sähköissani vuoden kuluessa olen koettanut valaista. Niin kuin olin otaksunut, Yhdysvallat eivät ole vuoden kuluessa yhtyneet sotaan, mutta ne ovat sen sijaan aino askelin tulleet lähemmäksi sitä. Noudatettuaan 1940 vuoden alkaessa ja koko ensi vuosipuoliskon aikana liittolaisystävällistä, mutta ainakin muodollista puolueetonta politiikkaa, olkoon, että puolueettomuus asiallisesti oli sangen kyseenalainen, ovat Yhdysvallat nyt de facto Englannin sotaakäymätön liittolainen (non-belligerent allied).

Hallitus ja kansan enemmistö olivat kyllä sodan alusta saakka länsivaltioita suosivalla kannalla ja toi voivat niiden voittoa. Mutta sittenkin oli sota vielä tavallaan varsin kaukana ja yleisön silmissä vieraitten asia "res inter alios acta" ja kiintymys siihen lähinnä platoonista laatua. Niin oli myös harrastus Suomen sotaan nähden, semminkin sen vuoksi että Englanti ei heti alussa asettunut maamme varauksitta kannattamaan. On

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nimittäin alusta alkaen ilmeisesti ollut niin, että kosketus ja vuorovai-
 kutus Downing Streetin ja Valkoisen Talon välillä on ollut läheisempi ja
 kiinteämpi kuin ehkä on uskottu. Toivon voivani lähitulevaisuudessa esittää
 toimintoina meidän sotamme alkuvaiheitten historiaan eräitä tätä valaisevia
 seikkoja.

Halu pysyä irrallaan Euroopan konflikteista antoi leimansa tämän maan
 politiikalle vuoden alkukuukausina ja tuntui melkein siltä kuin olisi län-
 sivaltioita suosiva mieliala ollut laskemassa, kuten puolivuotiskatsauk-
 -ni
 sessa (rap. N° 13, 1940) esitin. Norjan ja Ranskan tapahtumat, joita täällä
 arvosteltiin vähemmän näiden maitten kannalta kuin suursodan osana, aiheut-
 tivat suhteellisen laimean reaktion ja poliittisissa piireissä tehostettiin
 niiden johdosta, että halu pysyä loitolla Euroopasta vain kasvoi. Kun ke-
 vällä senaattori Pepper esitti lakialotteen, joka tarkoitti, että Yhdys-
 vallat luovuttaisivat omista sotavarastoistaan lentokoneita ja muita sota-
 tarpeita Englannille, ei hän saavuttanut Hallituksen kannatusta eikä yhtään
 ääntäkään paitsi omaansa Senaatin Ulkoasiainvaliokunnassa. Huomautin kui-
 tenkin jo keuhällä, m.m. salasanheessä huhtikuun 10 päivällä, että oli luul-
 tavata, että Englannin ja Ranskan vastoinkäymiset ajan pitkään lisäisivät
 myötämielisyyttä näihin maihin ~~niiden~~ ja halua niitä auttaa ja esitin ky-
 seenalaiseksi, eikä yleinen opinioni maassa tulisi tässä suhteessa kehitty-
 mään nopeimmin kuin mieliala Kongressissa.

Käännekohta tuli Ranskan luhistumisen yhteydessä. Ensin se aiheutti
 ennen kaikkea hämmästyttä ja jonkinmoista epävarmuutta asenteessa Englan-
 tiinkin nähden, koska epäiltiin, oliko Englanti enään pelastettavissa. Mut-

ta pian kehitys rupesi kiteytymään toiseen suuntaan. Amerikka tunsi sodan tulleen ikäänkuin sen omille portaille ja yhä enemmän ruvettiin taistelussa näkemään luonteeltaan maailmankunoksellinen kehityskulku, joka voisi uhata ja tuhota Amerikankin elämänmuotoja. Syksyn vaalit ja valimistelut niihin hidastuttivat kyllä jossain määrin kehitystä, mutta eivät sen kullaa estäneet. Aseistamista ruvettiin kuumeisella voimalla ajamaan ja määrärahoja siihen tarkoitukseen lisättiin huimaavassa tahdissa; sotapalveluslaki säädettiin syksyllä; Kanadan kanssa ryhdyttiin neuvotteluihin yhteisistä puolustustoimenpiteistä ja 50 hävittäjäläivää luovutettiin Englannille Atlantin rannikon tukikohtia vastaan. Toiselta puolen Yhdysvallat saivat Englannilta jonkinmoisen vakuutuksen, ettei Englannin laivastoa missään tapauksessa luovutettaisi Saksalle ja heti uuden vuoden alkaessa Presidentti esitti Kongressille esityksen "täydellisestä avusta" Englannille ja sen liittolaisille. Tämä lakiesitys, jonka teksti oheenliitetään, tarkoittaa sitä, että Presidentti saisi oikeuden myydä, luovuttaa, lainata tai vuokrata Englannille kaikkia "puolustustarvikkeita" niihin raaka-aineet luettuina, taikka muuten niistä määrätä liittolaisten hyväksi. Edelleen hän voisi sallia englantilaisten laivojen käyttää amerikkalaisia satamia ja telakoita korjaustöitä varten. Laajempaa valtakirjaa aineellisen avun ja finanssiavustuksen antamiseen tuskin voida ajatella, ja kun lakiesityksessä sanotaan, että sen määräykset olisivat voimassa huolimatta kaikista aikaisemmista laista, tehdään tällä Johnson

Actin ja neutraliteettilain määräykset mitättömiksi. Tuskin 7 kuukautta sitten senaattori Pepperin ehdotus ei saavuttanut muuta kannatusta kuin ~~mitään~~ mitä hänen oma äänensä antoi; nyt näyttää sängen varmalta, että ehdotettu valtuuslaki erinäisin muutoksin ja ehkä erinäisin rajoituksin tulee menemään läpi, joskin Kongressissa sängen kovakin vastustus on odotettavissa. Laki ei anna mitään lähempiä määräyksiä siitä, kuinka saatu apu on korvattava ja periaatteessa se voidaan antaa suoranaisen lahjan muodossa, mutta voitaneen silti olla sängen varmoja siitä, että Yhdysvallat tavalla tahi toisella ~~on~~ rahallisesti tahi poliittisesti, tulevat hankkimaan itselleen vastikkeen palveluksistaan. On sanottu, että Presidentti voisi tämän lain tarkoittamaa valtuutusta käyttää vain jos hänellä on Kongressin myöntämiä varoja, joilla maksaa Englannille meneviä sotatarpeita. Mutta tämän esteen ympäri tullaan sängen varmasti pääsemään, ellei muuten, niin antamalla Yhdysvaltain omaa armeijaa varten tilattuja aseita, jota paitsi on luultavata, että Kongressi, kun laki kerran on säädetty, tulee suoraan myöntämään sen toteuttamista varten tarvittavia määrärahoja.

* * *

*

Vielä vuonna 1939 oli Yhdysvaltain sotilasbudjeetti 1 miljardin dollarin paikkeilla ja vielä vuosi sitten 76 Kongressin kokoontuessa Presidentti esitti siihen vain sängen vaatimattomia lisäyksiä. Mutta kesä-

kuusta saakka - s.o. Ranskan kukistumisen jälkeen - on sotilasmäärärahoja lisäämistään lisätty ja ensi budjeettivuodeksi ehdotetaan niitä 11 miljardia 800 miljoonaa dollaria, vastaten 62% menoarvion koko loppusummasta. Kolmevuotisjaksona 1940 - 1942 on laskettu sotilasmenojen nousevan yhteensä noin 28 miljardiin dollariin, mistä jo noin 17 miljardia dollaria on myönnetty. Eikä näihin summiin sisälly mitä Englannille annettavat sotatarvikkeet tulevat maksamaan. Budjeetin vajeus, joka tänä vuonna on laskettu 6 miljardiksi 900 miljoonaksi dollariksi, arvioidaan ensi budjeettivuonna nousevan 9 miljardiksi dollariksi. Kun Roosevelt astui virkaansa 8 vuotta sitten oli liittovaltiovelka jossain määrin yli 20 miljardia; nyt se lähennee 50 miljardia, eikä ole epäilystäkään, että Hallituksen velanottovaltuudet, jotka viime kesänä korotettiin 49 miljardiin, on vieläkin korotettava, ellei rajoitusta täysin poisteta. On puhuttu korotuksesta 65 miljardiin. On luonnollista, että aseistamisohjelma ja huimaava varojen käyttäminen ovat aiheuttaneet ja tulevat aiheuttamaan elinkeinoelämän vilkastumista, mikä kuvastuu ensi sijassa siinä, että tuotantoindeksi on ennakkomaisesti noussut. Lähetystä tulee erikseen tekemään selkoa taloudellisesta kehityksestä viime vuonna.

Erikoisessa raportissa on lähetystön sotilasasiamies Eversti Zilliacus selostanut aseistamisohjelmaa ja aseistamistoimenpiteitä. Olkoon tässä vain viitattu siihen, että laivastoohjelman yhteydessä on päätetty perustaa nykyisen yhden laivaston tilalle 3 eri laivastoa, Atlantin, Tyynen Meren ja

Aasian laivastot. Semminkin viimeksimainitun perustaminen on oireellinen.

Tulkanko tätä huimaavaa sotakoneistoa käyttämään nykyisessä sodassa, s.o. tulevatko Yhdysvallat suoraan ottamaan osaa sotaan? Aina vuoden vaihteen oli sanontatapa täällä "kaikki mahdollinen apu Englannille joutumatta mukaan sotaan" (all possible help short of war). Ensimmäisinä kuukausina vaalin jälkeen oli Presidentti Roosevelt varsin pidättyväinen kaikissa lausunnoissaan antaen, kuten eräissä salasähkeissä huomautin, yleisen mielialan täällä kypsä. Tämä aiheutti arveluita, tulisiko ehkä Presidentti pyrkimään aikaansaamaan rauhan. Turkin Suurlähettiläs sanoi kerran marraskuulla minulle, ikäänkuin valitseen, ettei Yhdysvalloilla ole selvää politiikkaa ja ettei tiedetä tahtovatko ne sotaa vaiko rauhaa. Kun toissa päivänä häneltä kysyin, mitä hän nyt arveli, sen jälkeen kun Roosevelt viime aikoina eri puheissa on määritellyt kantansa, vastasi hän, että tilanne epäilemättä on selvimyt. Itse asiassa ovat nämä puheet, joista toinen oli radiopuhe "takka-alkaan kääressä" (fireside chat) ja toinen virallinen tammikuun 6 päivänä Kongressille esitetty tiedonanto, suurmerkitykselliset (Kongressille esitetyn tiedonannon teksti oheenliitetään). Presidentti tässä tiedonannossa ei enää kertaakaan käytä yllämainittua sanontatapaa "short of war", vaan päinvastoin on hänen puheensa sävy pikemmin, että apu on Englannille annettava vaikkapa uhalla, että Yhdysvallat joutuisivat mukaan sotaan. Meidän täytyy, sanoo Presidentti, valmistautua tekemään ne uhraukset, jotka hätätila, mikä sem-

moisenaan on yhtä vakava kuin sota itse, vaatii.

Sittenkään en pitäisi luultavana, että Yhdysvallat nyt julistaisivat sodan Saksaa vastaan. En voi täältä arvostella tahtoisiko edes Englanti sitä. On täällä sanottu, että Yhdysvaltain mukaantulo sotaan ei suinkaan edistäisi Englannin etuja, koska silloin Yhdysvaltain täytyisi entistä enemmän ajatella omaa puolustustaan, eivätkä voisi yhtä vapaakätisesti lähettää apua Englannille. Toiselta puolen olen eräiltä sangen hyvin informoiduilta henkilöiltä kuullut, että Lontoo toivoisi Yhdysvaltain mukaantuloa sotaan nyt jo, lähinnä kai katsoen tällöisen käänteen moraaliseen vaikutukseen. Omasta puolestani olisin taipuvainen uskomaan, että Yhdysvallat lähiaikoina suoraan menevät mukaan sotaan vain jos tällöinen toimenpide näyttäytyy välttämättömäksi brittein moraalien ylläpitämiseksi ja kompromissirauhan välttämiseksi. Presidentin yllämainituista puheista käy nimittäin selville, ettei hän kompromissirauhaa tahdo, vaan toivoo Hitlerin ja natsismin täydellistä kukistamista. Tällä uskotaan nyttemmin sangen yleisesti, ettei Saksa tule voittamaan. Ainakin State Departmentissa otaksutaan, että Saksa lähiaikoina tulee tekemään suurhyökkäyksen Englantia vastaan meritse, ilmasta ja maihinnousuyrityksineen, ettei hyökkäys tule onnistumaan ja että sen jälkeen sota muuttuu uuvutustaisteluksi, missä suureksi osaksi psykologisten tekijäin vaikutuksesta Saksa lopulta häviää. Lisään tähän, että tietääkseni täkäläisissä sotilaspiireissä epäillään ryhtyykö Saksa tällöiseen hyökkäykseen, x) Olisiko sodangulistus Yhdysvaltain puolelta jo tällä kertaa sisäpoliittisista syistä mahdollinen, on toinen kysymys josta lähemmin alempana.

Englannin kotipuolustus kuin nykyään on varsin vahva.

Puhuttaessa Yhdysvaltain avoimesta mukaantulosta sotaan, on huomioon otettava, että toistaiseksi mieliala maassa tuskin olisi valmis sodanjulistukseen Saksa vastaan. Mutta vaikkakaan Yhdysvallat eivät julistaisi sotaa Saksa vastaan eikä Saksa Yhdysvaltoja vastaan, ovat ne kuitenkin ilmeisesti joutua sotaan selkkauksiin ja faktilliseen sotatilaan keskenään, esim. jos Yhdysvallat rupeavat sotalaivoillaan saattamaan aselähetykset Englantiin. Tästä ollaankin, kuten eräs State Departmentin korkeimmista virkamiehistä kskettiin minulle sanoa, Departmentissa täysin selvillä. On mahdollista, selitti hän, että apumme Englannille vie meidät sotaan jo ennen kuin meidän aseistamisohjelmaamme on toteutettu, mutta ennen kuin Saksa todellakin voi meihin hyökätä, olemme valmiit. Hän esitti myöskin mielipiteen, jota jo kauan olen pitänyt varsin hyvin perusteltuna, nimittäin, että jos Englannin taistelu päättyisi Suurbritannian tappioon, ja Brittein Valtakunnan painopiste siirtyisi Kanadaan, tulisivat Yhdysvallat sangen varmasti olemaan mukana sodassa, silloin Saksan päävastustajana.

Se mitä edellä olen selostanut kuvastaa ennen kaikkea mielipidettä määrättyssä vaikutusvaltaisissa piireissä täällä Idässä. Keskilännessä lienee mieliala yhä huomattavasti vähemmän aktiivinen ja laajalta sotaa vastaan. Sodan vastustajat eli rahoittajat "appeasers", niin kuin niiden nimitys täällä on, ovat viime aikoina järjestäytyneet ja perustaneet joukko yhdistyksiä, tärkein niistä "America first" Kenraali Robert A. Woodin johdolla. Näillä "appeaser" piireillä, joiden joukkoon Presidentti Hoover

lasketaan, vaikkei hän kuulu mihinkään järjestöön, on sikäli heikko asema, että ne ovat omaksuneet ohjelman "kaikkea apua Englannille ilman sotaa", mikä sinänsä on "contradictio in adjectio" ja automaattisesti voi viedä maan sotaisiin selkkauksiin. Mutta tästä huolimatta ovat nämä luultavasti/piirit/kyllä nykyään riittävän voimakkaat estääkseen sodan julistuksen nyt. Jos siis Saksa voisi hyvin nopeasti ja täydellisesti kukistaa Englannin vastarinnan ilman Brittein Valtakunnan Hallituksen siirtymistä johonkin Dominioon, niin näyttää todennäköiseltä, että Yhdysvallat tällä kertaa jäisivät sodan ulkopuolelle.

Kaikissa näissä laskelmissa näyttelevät Japani ja Venäjä kumpikin sängen tärkeää osaa.

Tuntuu siltä kuin pidettäisiin tällä määrävissä piireissä luultavana, ettei Japani sittenkään tahdo ryhtyä sotaan Yhdysvaltoja vastaan ja että pahimmassakin tapauksessa Yhdysvaltain laivasto voi pitää Japanin kurissa niin että se ei pysty toimeenpanemaan varsinaista hyökkäystä Yhdysvaltoja vastaan. Venäjää taas pidetään kaikesta huolimatta potentsiaalisenä auttajana Saksaa vastaan. Suhteet Yhdysvaltain ja Venäjän välillä eivät kylläkään ole kehuttavia. Moskovan ja Berliinin välillä äsken tehty uusi kauppasopimus ei ole niitä parantanut ja Venäjän tšekäläinen suurlähettiläs Oumansky on eräälle ystävälleni valittanut, että valtiosihtööri Hull ei itse ota häntä vastaan, vaan että hänen täytyy olla koske-

tuksessa alempien virkamiesten kanssa. Mutta silti on Venäjä tälle maalle tekijä, jota käsitellään sängen hellävaroin, suuresti Englannin esimerkkiä seuraten.

*

*

*

Tulevaisuutta ei voida ennustaa; yleistilanne maailmassa on siihen liian komplisoitu ja liian monen tuntemattoman tekijän vaikutuksesta riippuva. Se voikin odottamatta muuttua. Mutta tiedossa olevien tekijöiden ja nykyisten olosuhteitten perusteella uskaltaa kuitenkin ehkä tehdä seuraavat johtopäätökset:

että Yhdysvallat eivät tällä kertaa tahdo rauhansolmimista Euroopassa, vaan toivovat Hitlerin ja natsismin lopullista kukistamista;

että Yhdysvallat tulevat lähemmäs apuaan Englannille ja antamaan kaikkea mahdollista apua, jotta Englanti voisi jatkaa taistelua, olkoon, että tähän avunantoon sisältyy vaara, että Yhdysvallat itse joutuvat mukaan sotaan tahi sotaisiin selkkauksiin, ja

että näin ollen tuntuu luultavammalta, että Yhdysvallat, jollei Englanti aivan lähiaikoina kukistu, joutuvat mukaan sotaan, kuin että Yhdysvallat voisivat pysyä sen ulkopuolella.

H. J. Roop
Lähettiläs

Complete Text of President Roosevelt's Message to the Seventy-seventh Congress

Executive Pledges Repayment of All Arms and Supplies Sent Abroad to Succor Victims of Axis Aggression

The text of President Roosevelt's message to the Seventy-seventh Congress on the state of the Union follows:

To the Congress of the United States:

I address you, the members of the Seventy-seventh Congress, at a moment unprecedented in the history of the Union. I use the word "unprecedented" because at no previous time has American security been as seriously threatened from without as it is today.

Since the permanent formation of our government under the Constitution, in 1789, most of the periods of crisis in our history have related to our domestic affairs.

Nation Now United

Fortunately, only one of these—the four-year war between the States—ever threatened our national unity. Today, thank God, 130 million Americans in 48 States have forgotten points of the compass in our national unity.

It is true that prior to 1914 the United States often had been disturbed by events in other continents. We have even engaged in two wars with European nations, and in a number of undeclared wars in the West Indies, in the Mediterranean and in the Pacific for the maintenance of American rights and for the principles of peaceful

Cites Need for 'Friendly Strength' Of Great Britain's Fleet in Atlantic

Except in the Maximilian interlude in Mexico, no foreign power sought to establish itself in this hemisphere; and the strength of the British fleet in the Atlantic has been a friendly strength. It is still a friendly strength.

Even when the World War broke out in 1914, it seemed to contain only small threat of danger to our own American future. But, as time went on, the American people began to visualize what the downfall of democratic nations might mean to our own democracy.

We need not over-emphasize imperfections in the peace of Versailles. We need not harp on failure of the democracies to deal with problems of world reconstruction. We should remember that the peace of 1919 was far less unjust than the kind of "pacification" which began even before Munich, and

commerce. But in no case had a serious threat been raised against our national safety or our independence.

What I seek to convey is the historic truth that the United States as a nation has at all times maintained opposition to any attempt to lock us in behind an ancient Chinese wall while the procession of civilization went past. Today, thinking of our children and their children, we oppose enforced isolation for ourselves or for any part of the Americas.

Determination Proved

That determination of ours was proved, for example, during the quarter century of wars following the French Revolution.

While the Napoleonic struggles did threaten interests of the United States because of the French foothold in the West Indies and in Louisiana, and while we engaged in the War of 1812 to vindicate our right to peaceful trade, it is, nevertheless, clear that neither France nor Great Britain nor any other nation was aiming at domination of the whole world.

In like fashion from 1815 to 1914 (99 years), no single war in Europe or in Asia constituted a real threat against our future or against the future of any other American nation.

conquerors. The total of those populations and their resources greatly exceeds the sum total of the population and resources of the whole of the Western Hemisphere—many times over.

In times like these it is immature—and incidentally untrue—for anybody to brag that an unprepared America, single-handed, and with one hand tied behind its back, can hold off the whole world.

No realistic American can expect from a dictator's peace international generosity, or return of true independence, or world disarmament, or freedom of expression, or freedom of religion—or even good business.

Such a peace would bring no security for us or for our neighbors. "Those who would give up essential liberty to purchase a little temporary safety, deserve neither liberty nor safety."

As a nation we may take

Congress Hears Roosevelt

The President is shown (above) delivering his annual message to the state of the Union before a joint session of Congress. Official Washington attendees included Members of the Cabinet and foreign diplomatic corps heard Mr. Roosevelt's appeal for

difference between the two great parties in respect to that national policy. No issue was fought out on this line before the American electorate. Today, it is abundantly evident that American citizens everywhere are demanding and supporting speedy and complete action in recognition of obvious danger.

Therefore, the immediate need is a swift and driving increase in our armament produc-

cases—we are all concerned by the slowness of the accomplishment of our plans.

The Army and Navy, however, have made substantial progress during the past year. Actual experience is improving and speeding up our methods of production with every passing day. And today's best is not good enough for tomorrow.

I am not satisfied with the progress thus far made. The man in charge of the program

nty-seventh Congress Yesterday on the State of the Union

's Plea for Billions to Arm Allies Against Axis

message on the
yesterday. All
many of the
more taxes to

provide billions with which to produce ships, tanks, planes and guns for the forces fighting to stave off axis aggression. The President warned that the axis bid for power comprised history's greatest threat to this hemisphere's security.

organizing powers to give you the strength to regain and maintain a free world. We shall send you, in ever-increasing numbers, ships, planes, tanks, guns. This is our purpose and our pledge."

In fulfillment of this purpose we will not be intimidated by the threats of dictators that they will regard as a breach of international law and as an act of war our aid to the democracies which dare to resist their ag-

done to make its people conscious of their individual stake in the preservation of democratic life in America. Those things have toughened the fiber of our people, have renewed their faith and strengthened their devotion to the institutions we make ready to protect.

Certainly this is no time to stop thinking about the social and economic problems which are the root cause of the social revolution which is today a

tunities for adequate medical care.

We should plan a better system by which persons deserving or needing gainful employment may obtain it.

I have called for personal sacrifice. I am assured of the willingness of almost all Americans to respond to that call.

A part of the sacrifice means the payment of more money in taxes. In my budget message I recommend that a greater por-

Americas' Security Menaced as Never Before, He Warns

these principles, the voters, putting patriotism ahead of pocket-books, will give you their applause.

In the future days, which we seek to make secure, we look forward to a world founded upon four essential human freedoms—

The first is freedom of speech and expression—everywhere in the world.

The second is freedom of every person to worship God in his own way—everywhere in the world.

The third is freedom from want, which, translated into world terms, means economic understandings which will secure to every nation a healthy peacetime life for its inhabitants—everywhere in the world.

The fourth is freedom from fear, which, translated into world terms, means a worldwide reduction of armaments to such a point and in such a thorough fashion that no nation will be in a position to commit an act of physical aggression against any neighbor—anywhere in the world.

Not Visionary Plan

That is no vision of a distant millennium. It is a definite basis for a kind of world attainable in our own time and generation. That kind of world is the very antithesis of the so-called new order of tyranny which the dictators seek to create with the crash of a bomb.

To that new order we oppose the greater conception—the moral order. A good society is able to face schemes of world domination and foreign revolutions alike without fear.

Since the beginning of our American history we have been engaged in change—in a perpetual peaceful revolution—a revolution which goes on steadily, quietly adjusting itself to changing conditions—without the concentration camp or the quicklime in the ditch. The world order which we seek is the co-operation of free countries, working together in a friendly, civilized society.

This nation has placed its destiny in the hands and hearts of its millions of free men and women; and its faith in freedom under the guidance of God. Freedom means the supremacy of human rights everywhere. Our support goes to those who struggle to gain those rights and keep them. Our strength is in our unity of purpose.

To that high concept there can be no end save victory.

FRANKLIN D. ROOSEVELT
White House

which is being carried on under the new order of tyranny that seeks to spread over every continent today. The American people have unalterably set their faces against that tyranny.

Every realist knows that the democratic way of life is at this moment being directly assailed in every part of the world—assailed either by arms, or by secret spreading of poisonous propaganda by those who seek to destroy unity and promote discord in nations still at peace. During 16 months this assault has blotted out the whole pattern of democratic life in an appalling number of independent nations, great and small. The assailants are still on the march, threatening other nations, great and small.

Future Threatened

Therefore, as your President, performing my constitutional duty to "give to the Congress information of the state of the Union," I find it necessary to report that the future and the safety of our country and of our democracy are overwhelmingly involved in events far beyond our borders.

Armed defense of democratic existence is now being gallantly waged in four continents. If that defense fails, all the population and all the resources of Europe, Asia, Africa and Australia will be dominated by the

pride in the fact that we are soft-hearted; but we cannot afford to be soft-headed.

Warns of "Isms"

We must always be wary of those who with sounding brass and a tinkling cymbal preach the "ism" of appeasement.

We must especially beware of that small group of selfish men who would clip the wings of the American eagle in order to feather their own nests.

I have recently pointed out how quickly the tempo of modern warfare could bring into your midst the physical attack which we must expect if the dictator nations win this war.

There is much loose talk of our immunity from immediate and direct invasion from across the seas. Obviously, as long as the British navy retains its power, no such danger exists. Even if there were no British navy, it is not probable that any enemy would be stupid enough to attack us by landing troops in the United States from across thousands of miles of ocean, until it had acquired strategic bases from which to operate.

But we learn much from the lessons of the past years in Europe—particularly the lesson of Norway, whose essential seaports were captured by treachery and surprise built up over a series of years.

Charges Axis Already Has Many Secret Agents in Latin Countries

The first phase of the invasion of this hemisphere would not be the landing of regular troops. The necessary strategic points would be occupied by secret agents and their dupes—and great numbers of them are already here, and in Latin America.

As long as the aggressor nations maintain the offensive, they—not we—will choose the time and the place and the method of their attack.

Americas in Danger

That is why the future of all American republics is today in serious danger.

That is why this annual message to the Congress is unique in our history.

That is why every member of the Executive branch of the Government and every member of the Congress face great responsibility—and great accountability.

The need of the moment is that our actions and our policy should be devoted—primarily—almost exclusively—to meeting this foreign peril. For all our domestic problems are now a part of the great emergency.

Just as our national policy in internal affairs has been based upon a decent respect for the rights and dignity of all our fellow-men within our gates, so our national policy in foreign

affairs has been based on a decent respect for the rights and dignity of all nations, large and small. And the justice of morality must and will win in the end.

Our national policy is this:

First, by an impressive expression of the public will and without regard to partisanship, we are committed to all-inclusive national defense.

Second, by an impressive expression of the public will and without regard to partisanship, we are committed to full support of all those resolute peoples, everywhere, who are resisting aggression and are there by keeping war away from our hemisphere. By this support, we express our determination that the democratic cause shall prevail; and we strengthen the defense and security of our own nation.

Morality Vital

Third, by an impressive expression of the public will and without regard to partisanship, we are committed to the proposition that principles of morality and considerations for our own security will never permit us to acquiesce in a peace dictated by aggressors and sponsored by appeasers. We know that enduring peace cannot be bought at the cost of other people's freedom.

In the recent national election there was no substantial

Leaders of industry and labor have responded to our summons. Goals of speed have been set. In some cases these goals are being reached ahead of time; in some cases we are on schedule; in other cases there are slight but not serious delays; and in some cases—and I am sorry to say very important

Points Out Some Defense Facts Must Be Withheld From Congress

To give two illustrations: We are behind schedule in turning out finished airplanes; we are working day and night to solve the innumerable problems and to catch up.

We are ahead of schedule in building warships; but we are working to get even further ahead of schedule.

New Issues Arising

To change a whole nation from a basis of peace time production of implements of peace to a basis of war time production of implements of war is no small task. And the greatest difficulty comes at the beginning of the program, when new tools and plant facilities and new assembly lines and ship ways must first be constructed before the actual material begins to flow steadily and speedily from them.

The Congress, of course, must rightly keep itself informed at all times of the progress of the program. However, there is certain information, as the Congress itself will readily recognize, which, in the interests of our own security and those of the nations which we are supporting, must of needs be kept in confidence.

New circumstances are constantly begetting new needs for our safety. I shall ask this Congress for greatly increased new appropriations and authorizations to carry on what we have begun.

I also ask this Congress for authority and for funds sufficient to manufacture additional munitions and war supplies of many kinds, to be turned over to those nations which are now in actual war with aggressor nations.

Our most useful and immediate role is to act as an arsenal

represent the best in training, ability, and patriotism. They are not satisfied with the progress thus far made. None of us will be satisfied until the job is done.

No matter whether the original goal was set too high or too low, our objective is quicker and better results.

for them as well as for ourselves. They do not need man power. They do need billions of dollars worth of the weapons of defense.

The time is near when they will not be able to pay for them in ready cash. We cannot, and will not, tell them they must surrender, merely because of present inability to pay for the weapons which we know they must have.

I do not recommend that we make them a loan of dollars with which to pay for these weapons—a loan to be repaid in dollars.

I recommend that we make it possible for those nations to continue to obtain war materials in the United States, fitting their orders into our own program. Nearly all of their material would, if the time ever came, be useful for our own defense.

Taking counsel of expert military and naval authorities, considering what is best for our own security, we are free to decide how much should be kept here and how much should be sent abroad to our friends who by their determined and heroic resistance are giving us time in which to make ready our own defense.

U. S. To Be Repaid

For what we send abroad, we shall be repaid, within a reasonable time following the close of hostilities, in similar materials, or, at our option, in other goods of many kinds which they can produce and which we need.

Let us say to the democracies: "We Americans are vitally concerned in your defense of freedom. We are putting forth our energies, our resources and our

WAS
OAO
TO
MORE
IN
DE
MER
RESS
OLD

CLOCK TUESDAY, JANUARY 7, 1942

...case, he said, an attempt at bomb-
ing New York, for effect upon
Germany will eventually use
gas bombs and bacteria bombs
against Britain, the surgeon pre-
dicted, adding that up to now
Hitler hasn't had to make use of
bombs. We have them and I
hand has them. No use kid-
napping about it."

Text of British Aid Bill

Continued from Page 1

or the head of any other department or agency of the Government:

(1) To manufacture in arsenals, factories, and shipyards under their jurisdiction, or otherwise procure, any defense article for the Government of any country whose defense the President deems vital to the defense of the United States.

(2) To sell, transfer, exchange, lease, lend, or otherwise dispose of, to any such Government any defense article.

(3) To test, inspect, prove, repair, outfit, recondition, or otherwise to place in good working order any defense information, pertaining to any defense article furnished to such Government under Paragraph (2) of this subsection.

(5) To release for export any defense article to any such Government.

(B) The terms and conditions upon which any such foreign government receives any aid authorized under subsection (A) shall be those which the President deems satisfactory, and the benefit to the United States may be payment or repayment in kind or property, or any other direct or indirect benefit which the President deems satisfactory.

Transfers Barred

Section 4. All contracts or agreements made for the disposition of any defense article or defense information pursuant to Section 3 shall contain a clause by which the foreign government undertakes that it will not, without the consent of the President, transfer title to or possession of such defense article or defense information by gift, sale, or otherwise, or permit its use by anyone not an officer, employee, or agent of such foreign government.

Section 5. The Secretary of War, the Secretary of the Navy, or the head of any other department or agency of the government involved shall, when any such defense article or defense information is exported, immediately inform the department or agency designated by the President to administer Section 6 of the Act of July 2, 1940 (54 Stat. 714), of the quantities, character, value, terms of disposition, and destination of the article and information so exported.

Section 6 (A). There is hereby authorized to be appropriated from time to time, out of any money in the Treasury not otherwise appropriated, such amounts as may be necessary to carry out the provisions and accomplish the purposes of this act.

(B) All money and all property which is converted

received under the provisions of this act shall be available for the purpose for which such expended funds were appropriated by law, during the fiscal year in which such funds are received and the ensuing fiscal year.

Section 7. The Secretary of War, the Secretary of the Navy, and the head of the department or agency shall in all contacts or agreements for the disposition of any defense article or defense information fully protect the rights of all citizens of the United States who have patent rights in and to any such article or information which is hereby authorized to be disposed of and the payments collected for royalties on such patents shall be paid to the owners and holders of such patents.

Section 8. The Secretaries of War and of the Navy are hereby authorized to purchase or otherwise acquire arms, ammunition, and implements of war produced within the jurisdiction of any country to which Section 3 is applicable, whenever the President deems such purchase or acquisition to be necessary in the interests of the defense of the United States.

Section 9. The President may, from time to time, promulgate such rules and regulations as may be necessary and proper to carry out any of the provisions of this Act; and he may exercise any power or authority conferred on him by this Act through such department, agency, or officer as he shall direct.

govern-
e approvar
the Budget,
the ap-
were ex-

Christian Science
Details of Bill
Jan. 10, 1921
To Give Full
Aid to Britain

WASHINGTON, Jan. 10 (AP)—
The text of the measure introduced in Congress today to effect President Roosevelt's plan of lending or leasing military equipment to "democracies" follows:

A bill to further promote the defense of the United States, and for other purposes.

Be it enacted by the Senate and House of Representatives of the United States of America in Congress assembled, that this Act may be cited as "an Act to promote the defense of the United States."

Section 2. As used in this Act—

(A) The term "defense article" means:

(1) Any weapon, munition, aircraft, vessel, or boat;

(2) Any machinery, facility, tool, material, or supply necessary for the manufacture, production, processing, repair, servicing, or operation of any article described in this subsection;

(3) Any component material or part of or equipment for any article described in this subsection;

(4) Any other commodity or article for defense. Such term "defense article" includes any article described in this subsection: manufactured or procured pursuant to Section 3; or to which the United States or any foreign Government has or hereafter acquires title, possession, or control.

(B) The term "defense information" means any plan, specification, design, prototype, or information pertaining to any defense article.

Can Order Production

Section 3 (A). Notwithstanding the provisions of any other law, the President may, from time to time, when he deems it in the interest of national defense, authorize the Secretary of War, the Secretary of the Navy,

Continued on Page 14, Column 2

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministerio Proceppi

20/1 1941.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 553/40.

Washingtoni SSA 28 P:NÄ tammi KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

12/196 Tal 8 -41

10/3-41

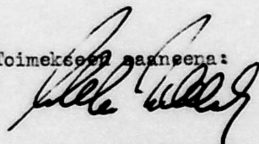
OSASTO	
5	CG

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetysten raportit.

Lähetystö täten kunnioittaen toimittaa Ministeriölle Washingtonin lähetystön raportin № 2 "Englannin Yhdysvalloissa käytettävissä olevat varat", № 3 "Keskustelu Chilen ambassadöörin kanssa" ja № 4 "Keskustelu alivaltiosihteeri Sumner Wellesin kanssa".

Toimeksiantajana:

Lähetystösihteeri

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o2.....

Washingtoni ssa 20 p:nä tammi kuuta 1941.

Asia: Englannin Yhdysvalloissa käytettä-
vissä olevat varat.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12	196	Sel. 71
1077-41		
KYHÄ	OSASTO	ASIA
5	C8	

Viitaten edelliseen raporttiini N° 1 tammikuun 14 päivältä, missä kosket-
telin kysymystä Yhdysvaltain Englannille annettavasta avusta, on minulla täten
kunnia oheenliitettynä lähettää ilmoitus, jonka Finanssiministeri Morgenthau
t.k. 15 päivänä esitti Senatin Ulkoasiainvaliokunnalle ja jossa Englannin
maksubilanssi ja dollarimääräiset saatavat selostetaan. Kuten tästä selviää,
olisi Englannilla käytettävissä per 1.1.1941 vain \$1,775,000,000. Silmiin-
pistävä on kultavarastojen ja virallisten dollaribalanssien niukkuus.

Joku aika sitten oli lehdissä ollut Federal Reserve Boardin tekemiä
laskelmia samoista seikoista, joiden mukaan Englannin tässä maassa käytet-
tävissä olevat varat nousivat paljon korkeampaan määrään, sanottiin n. 7
miljardiin dollariin, ja samaan suuntaan olivat ne tiedot menneet, jotka
aikaisemmin viime vuoden lopulla olin hyvin informoidulta amerikkalaiselta
taholta saanut. Ero johtunee m.m. siitä, että Finanssiministeri Morgenthau
asetelmassa on otettu huomioon yksinomaan Englannin, s.o. emämaan varoja, eikä
dominioitten ollenkaan. Edelliset tiedot perustuivat myös, ainakin osaksi,
todennäköisyyslaskelmiin, kun taas nyt esitetyt numerot ovat englantilaisten
viranomaisten itsensä antamia.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Joka tapauksessa on Finanssiministeri Morgenthaun esitys tullut
yllätyksenä, ja vaikeata on päästä käsityksestä, että sitä laadittaessa, ei
ainakaan ole tehdottu suurennettua aktiivisaldoa *Manttilä*

Lehttiläs

TREASURY'S SUMMARY OF BRITAIN'S FINANCIAL POSITION

WASHINGTON, Jan. 15--This formal statement on the financial position of Great Britain was presented to the House Foreign Affairs Committee today by Secretary Morgenthau during its hearings on the Lend-Lease Bill:

Estimated Long-Term Foreign Investments of the United Kingdom Outside the United States

The following estimates are based on a number of studies, most of which were made by British economists before the outbreak of war.

Most of the investments are in sterling securities; a large part of the Canadian investment is in Canadian dollars, and some of the other investments are in the respective domestic currencies. However, for convenience of presentation, the estimated nominal value of the investments has been converted into sterling.

The market values, where given, are calculated from current market quotations of the securities. Since market quotations are not available for a large part of the investment, no total market value can be calculated.

Even where estimates of market value have been made, they have only a limited significance, for the future market for collateral value will depend on the rapidity with which the securities are liquidated, on the general course of the war, and on many other unpredictable factors. Of course, the figures of nominal value are of even more limited significance.

IN THE BRITISH EMPIRE
(Figures in million pounds)

<u>Country</u>	<u>Government.</u>	<u>Railways.</u>	<u>Other</u>	<u>Total</u>
Canada.....Nominal	75	187	219	481
Canada.....Market	(70)
Australia.....Nominal	425	3	75	503
Australia.....Market	(410)
New Zealand.....Nominal	131	1	14	146
New Zealand.....---	(125)
India.....Nominal	300	1(a)	250	550
India.....Market	(250)
British Africa.....Nominal	188	1(a)	250	438
Malaya.....Nominal	6	...	78	84
Other.....Nominal	51
Total.....Nominal	1,125	191	886	2,233

IN LATIN AMERICA

Argentina.....Nominal	45	263	83	390
Argentina.....Market	(32)	(52)
Brazil.....Nominal	75	38	47	160
Brazil.....Market	(14)	(5)	(22)	(41)
Chile.....Nominal	20	20	65	105
Chile.....---	(2)	(5)

IN LATIN AMERICA (Continued)

Country		Government	Railways	Other	Total
Uruguay.....	Nominal	18	14	10	42
Uruguay.....	Market	(8)	(1)	(12)	(21)
Mexico.....	Nominal	38	90	44	173
Mexico.....	Market	(1)	(1)
Peru.....	Nominal	6	1(a)	23	28
Peru.....	Market	(2)	25	(4)	(5)
Cuba.....	Nominal	2	25	(2)	28
Cuba.....	Market	(2)	(1)
Venezuela.....	Nominal	Nil	3	18	30
Venezuela.....	Market	...	0.2	(17)	(17)
Colombia, Ecuador, Bolivia, Paraguay, Cent.America.....	Nominal	50
International.....	Nominal	6
Total.....	Nominal	204	451	317	1,002

IN ASIA

China.....	Nominal	200
Japan.....	Nominal	50
Netherlands East Indies.....	Nominal	50
Philippines.....	Nominal	8
Total.....	---	308

OTHER AREAS

In Europe.....	Nominal	250
In other areas 2(b).....	Nominal	75

Total United Kingdom investment outside United States.....Nom. value 3,868
 1(a) Not shown separately.
 2(b) Mainly Iran, Egypt, Iraq and Portuguese East Africa.

Estimated Dollar Expenditures and Receipts of British Empire, Excluding Canada, from Jan. 1, 1941, to Jan. 1, 1942. (In Millions of U.S. Dollars.)

DOLLAR EXPENDITURES

A. United Kingdom payments to be made on total purchases from the United States:	
1. Sums to be paid during 1941 on orders placed before Jan. 1, 1941.....	\$1,274
(In addition, \$119,000,000 will fall due after Jan. 1, 1942)	
2. Imports from United States not purchased through the British Purchasing Commission, largely on private accounts.....	280
Total.....	\$1,554

DOLLAR EXPENDITURES (Continued)

B. Purchases by empire countries (excluding United Kingdom and Canada) from United States during 1941:	
1. Commodity imports.....	\$333
2. Payments for shipping, tourist expenditure interest payments, etc.....	<u>5</u>
Total.....	\$338
C. Purchases by empire countries, excluding Canada, from areas outside the United States requiring gold or dollars:	
1. Purchases by empire countries (chiefly United Kingdom) from areas outside the United States and Canada requiring dollars.....	\$247
2. Payments by empire countries (chiefly United Kingdom) to Canada and Newfoundland.....	<u>860</u>
Total.....	\$1,127
Total dollar requirements for all transactions.....	\$3,019

DOLLAR RECEIPTS

A. Dollar receipts by United Kingdom from United States:	
1. United Kingdom exports of merchandise to United States.....	\$165
2. Net balance from United States to United Kingdom on shipping, tourist expenditures, interest payments, etc....	<u>15</u>
Total.....	\$180
B. Dollar receipts by empire countries (excluding Canada):	
1. Commodity exports.....	\$560
2. Australian gold exports to United States.....	75
3. South African exports of gold.....	<u>480</u>
Total.....	\$1,115
C. Canadian assistance to United Kingdom.....	\$260
Total dollar receipts by empire countries, excluding Canada....	1,555
Total dollar deficit with countries other than Canada during 1941.....	844
Total dollar deficit with Canada during 1941.....	<u>620</u>
Total dollar deficit of British Empire, excluding Canada, during 1941.....	\$1,464
Total receipts and deficit on operations with all countries other than Canada during 1941.....	\$3,019

ConfidentialUNITED KINGDOM'S AVAILABLE DOLLAR EXCHANGE
ASSETS ON JAN. 1, 1941

	(In Millions)
Gold in United States, or en route.....	\$205
Official dollar balances.....	54
American securities--reported by British as of Jan. 6.....	<u>616</u>
Total liquid assets.....	\$875
Direct and other investments.....(about)	<u>900</u>
Total dollar exchange assets.....	\$1,775

The British Government has \$33,000,000 of gold scattered in various parts of the world. Most of this gold, however, is in areas from which it cannot be shipped quickly or safely to the United States.

British banks, private persons and corporations have balances in the United States of \$305,000,000. The British Government feels that these balances are at the minimum level necessary for the continued conduct of business and are therefore not available for use by the British Government.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Procopé

27/1 1941.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Washingtonissa 27 p:nä tammikuuta 1941.

Asia: Keskustelu Chilen ambassadöörin kanssa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
12	1941
10/3-41	0
KYTTÄ	OSASTO
5	Cg

Tavatessani tänään ensimmäisen kerran Chilen uuden suurlähettilään Signor Michelsin tuli puheeksi yleispoliittista maailmantilannetta. Herra Michels, joka lausui käsityksensä, että sota tulisi hyvinkin pitkäaikaiseksi, sanoi otaksuvansa, että jos Yhdysvallat joutuvat sotaan, Chile ja muutkin Latinan-Amerikan maat tulevat mukaan. Tämä on siis sama käsitys, jonka Cuban suurlähettiläs aikoinaan syksyllä minulle esitti ja mistä silloin tiedoitin kotiin. Herra Michels näkyi katsovan, että Chilen olisi pakko edellytetyssä tapauksessa yhtyä sotaan saadakseen Yhdysvaltain apua (ilmeisesti laivasto- ja lentovoimaa) puolustautumisessaan ulkoapäin ehkä tulevaa hyökkäystä vastaan. Viidettä kolonaa herra Michels ei sanonut pelkävänä^{x)}

Tuntematta Chilen oloja on minun mahdollonta arvostella onko ylläoleva ensi kädessä vain herra Michelsin ja hänen edustamansa chilelaisen ryhmän mielipiteitä, vai vastaako se yleistä mielipidettä Chilessä. Järjestyksen vuoksi olen kuitenkin tahtonut keskustelusta ilmoittaa.

Hj. J. Rönkä
Lähettiläs

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

x) Herra Michels^{HE:2:44} sanoi kuitenkin, että Chilen saksalaisia, luvultaan n. 40,000, ei voida pitää täysin luotettavina Chilen kansalaisina.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa oleva lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Procopé

28/1 1941

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Washingtonissa 28 p:nä tammikuuta 1941.

Asia: Keskustelu alivaltiosihteeri

Sumner Wellesin kanssa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
12 / 196 Pel 41
1073-41
OSASTO ASIA
5 Cg

Keskustellessani tänään Sumner Wellesin kanssa laina-asiasta, tuli puheeksi Yhdysvaltain n.k. "moral embargon" poistaminen Venäjään nähden. Sumner Welles toisti selostuksen, jonka heti tämän toimenpiteen jälkeen olimme Valtiodepartementin asianomaiselta osastopäälliköltä saaneet ja josta me olemme sähköittäneet kotiin tk. 22 päivänä salasähkössä N° 28. Sumner Welles sanoi Schoenfeldin saaneen määräyksen esittää vastaavanlaisen selityksen Helsingissä. Hän lisäsi keskustelun kuluessa, että tämän "embargon" poistaminen tietysti ei merkitse millään tavoin muutettua suhteutumista Suomeen.

Sumner Welles edelleen huomautti, että toimenpide oli aiheutunut Yhdysvaltain yleisestä Tyyneenmeren politiikasta. Jo kauan on ollut puhetta Venäjän ja Japanin välillä tehtävästä non-agressio-sopimuksesta ja aivan hiljakkoin on Japanin ulkoministeri Sumner Wellesin mukaan kertonut, että neuvotteluja tästä on käynnissä. Yhtenä Yhdysvaltain p.o. toimenpiteen tarkoituksena on ollut myötävaikuttaa siihen, ettei tällainen sopimus Venäjän ja Japanin välillä syntyisi. Samalla tahtovat Yhdysvallat/ ^{muutenkin/} varoittaa Japania. Sumner Wellesin käsityksen mukaan ovat suhteet Tokion ja Berlinin välillä varsin läheiset; Berliini on antanut Japanille vapaat kädet Itä-Intiassa ja Cseaniassa ja otaksuttavaa on, että Berlinin ja Tokion aikomus

JAKELUOHJE:

Tavallinen.
.....
.....
.....

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on, että Japani tekisi hyökkäyksen Hollannin Intiaa vastaan samaan aikaan kun Saksa toimeenpanee suurhyökkäyksensä Englantia vastaan.

Keskustelimme myöskin oloista Italiassa. Sumner Welles sanoi lehdistä olleitten tietojen levottomuuksista eri Italian kaupungeissa olleen liioiteltuja. Sisäinen hajoamisprosessi Italiassa on kyllä käynnissä, mutta ei suinkaan niin pitkälti kehittynyt kuin lehdet luulevat. Sumner Welles mainitsi muuten tässä yhteydessä, että marsalkka Badoglio, joka kuten Ministeri Talas raporteissaan on huomauttanut, on "Kuninkaan mies", nyttemmin asuu Quirinaalissa.

Lähettiläs

Sähke N° 28

Lähetetty 22.1.41

/27 Avosähkeemme N° 27 artikkelit ovat nyttemmin vientilisenssin alaisia, joten päätöksellä sellaisenaan ei ole käytännöllistä merkitystä. Meille on statedepissa korostettu julkimmistii, on sanottu ei ole huolestumisen syytä Suomelle.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 5

Ministeriön Processi

22/2 1941

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1371/109

21/197 Pal. S - 41.

Washingtoni SSA 25 P:NA helmi KUUTA 1941.

12/4-41

VIITTAUS: N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

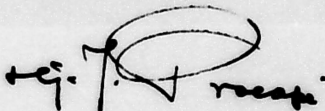
5 C8

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkosainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin Lähetysten raportit N:o 5, 6 ja 7.

Lähetystö täten kunnioittaen oheistaa seuraavat raportit:
N:o 5 "Yhdysvallat ja kansainvälinen yleistilanne", N:o 6 "Etelä-
Amerikka ja Yhdysvallat" ja N:o 7 "Keskustelu Englannin suurlähet-
tilään Lord Halifaxin kanssa".

Lähettiläs

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5a.....

Washingtonissa 22 p:nä helmi kuuta 1941.

Asia: Yhdysvallat ja kansainvälinen yleistilanne.

21/197 Sal 41.

17/4-41

5 Cg

Viime viikkojen keskeisin poliittinen kysymys täällä on ollut laki täydellisestä avusta valloille, joiden Presidentti Yhdysvaltain intressissä katsoo tarvitsevan apua, s.o. Englannille ja sen liittolaisille (Lend-Lease Bill; katso raporttiani N:o 1 tammikuun 14 päiväältä sivut 3 ja 4). Edustajahuoneessa on laki erinäisin suhteellisen vähäpätöisin muutoksien ja rajoitusten hyväksytty, mutta Senaatissa kestää käsittely vielä. On kuultu suuri joukko enemmän tai vähemmän päteviä asiantuntijoita, m.m. Charles Lindbergh ja Wendell Willkie, joista edellinen asettui lakiehdotusta vastustamaan, Willkien taas sitä kannattaessa ja julkisesti ehdottaessa, että Yhdysvallat luovuttaisivat Englannille lisää sotalaivoja. Luultavasti tulee käsittely vielä kestämään pari viikkoa, senmunkin kun kaikesta päättäen käy välttämättömäksi sovittaa Edustajahuoneen ja Senaatin hyväksymät tekstit yhteen. Ei liene kuitenkaan mitään epäilystä siitä, etteikö laki tulisi hyväksytyksi suurin piirtein senmoisena kuin hallitus on sitä tahtonut. Mitä muutoksia ja lisäyksiä esitykseen tehdään, on vielä ennenaikaista sanoa, mutta varmana voidaan pitää, etteivät ne tule lain yleistä merkitystä muuttamaan.

Minun ymmärtäkseni tulee lain varsinainen merkitys olemaan siinä,

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoiksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkossainministeriön tiedoiksiin.

siihen määräämisvaltaan, jonka Presidentti Roosevelt saa ja jonka kautta hän, käyttäkseni Presidentti Hooverin sanoja, tulisi "södan yliherraksi" (Supreme War Lord). Täysin varma on, että yhä kasvavassa määrin sotatarpeita ja muita tarvikkeita tulee täältä menemään Englantiin ja p.o. laki tulee tätä entistä enemmän helpottamaan. ^{x)} Sitä vastoin ei lakia semmoisenaan voida pitää Presidentille annettuna valtuutuksena suoraan ryhtyä sotaan, koska tähän, kuten raportissani N:o 1 tammikuun 14 päivältä huomautin, mieliala maassa ei vielä ole kypsä. En myöskään luulisi, että aivan lähiaikoina järjestettäisiin amerikkalaisten sotalaivojen saattueita Englantiin lähteville kauppalaivoille vaikka kylläkin on hyvin luultavata, että myöhemmin tähän toimenpiteeseen ryhdytään. Niinikään en usko, että Yhdysvallat nyt tulevat luovuttamaan Englannille lisää hävittäjälaivoja. Kuten edellä mainitaan on Willkie tultuaan takaisin Englannista voimakkaasti tätä suositellut ja merkit viittaavat siihen, että Presidentti Roosevelt ainakin ensin innostui tähän ajatukseen, mutta sitä vastoin voidaan pitää varmana, että laivastoviranomaiset tätä nykyä sitä vastustavat, lähinnä tietysti ajatellen mahdollisia selkkauksia

x) En pitäisi mahdottomana, että osa tästä avusta menisi myöskin Australiaan. Tässä yhteydessä olkoon mainittu, että, mikäli täällä kerrotaan, Yhdysvallat, paitsi järjestämällä Kiinalle 100 miljoonan luottoa, sinne toimittavat huomattavassa määrin sotatarpeita, m.m. lentokoneita, jotka maksetaan järjestetyllä luotolla. Kaikki tämä koska, kuten eräs korkea virkamies kerran, valittaessani vastahakoisuutta myöntää Suomelle luottoa, minulle sanoa: Kiina taistelee Yhdysvaltain taistelua (China fights our fight).

että se valtuuttaa Presidentin luovuttamaan Yhdysvaltain liittohallituksen omistamia sotatarpeita ja muita tarvikkeita armeijan ja muista varastoista. Tämä on sinänsä varsin tärkeä valtuutus. Sen puuttuminen aiheutti, että meidän viime vuonna oli niin vaikeata saada sotatarvikkeita täältä, vaikka erinäisten laintulkintojen perusteella ommistuimme ostamaan ensin Brewster lentokoneet ja sittemmin tykkeitä ja eräitä muita sotatarvikkeita. Paitsi sitä, että laki siis tulee valtuuttamaan Presidentin luovuttamaan Englannille ja sen liittolaisille Yhdysvaltain hallituksen jo ostamia ja sille omistusoikeudella kuuluvia tavaroita, tekee laki sitäpaitsi Presidentille mahdolliseksi hankkia sotatarpeita ja muita tarvikkeita vieraalle vallalle tekemällä uusia hankintasopimuksia sikäli kuin löytyy tätä varten erikoisesti myönnettyjä varoja. On epätietoista tarvitaanko tätä viimeksi mainittua keinoa ollenkaan käyttää, mutta varmalta tuntuu, että jos tarve vaatii, Kongressi myöhemmin tulee myöntämään varoja tähän tarkoitukseen.

Roosevelt tulee siis tämän lain kautta saamaan sangen huomattavan määräämisvalan siihen nähden, mitä tarvikkeita Englanti täältä hankkii - ainakin teoreettisesti paljon suuremmissa määrin kuin jos Yhdysvallat olisivat järjestäneet Englannille luoton ja Englanti itse olisi tehnyt hankintasopimuksensa täällä. On vaikeata arvostella, mikä merkitys tällä seikalla käytännössä tulee olemaan, mutta mielenkiinnolla on pantava merkille, että Presidentti Hoover, jota täällä pidetään lain vahvimpana vastustajana, vaikkakin hän esiintyy vain kulisien takana, joku aika sitten minulle kertoi, että Englannin hallitus ei ole erikoisen ihastunut

sia Japanin kanssa Kauko-Idässä. ^{x)}

*

*

*

Kuten aikaisemmin sähkö- ja raporttietiedoituksissani olen ilmoittanut, on täällä pitkin talvea odotettu, että Saksa aivan lähitulevaisuudessa, vielä talven aikana, toimeenpanisi suurhyökkäyksen Englantia vastaan. Omasta puolestani olen epäillyt, onko tämä kanta oikea. Mikäli nyt eri keskusteluista voin huomata ruvetaan State Departmentissakin sitä epäilemään. Sitä vastoin ollaan täällä ilmeisesti yhä enemmän huolestunutta kehityksen johdosta Välimeren alueella. Eräs lehtimies, joka yleensä on varsin hyvin informoitu hallituksessa ja Departmenteissa vallitsevista mielialoista, lausui minulle toissa päivänä, että Englannin asema p.o. alueella viime aikoina on ruvennut näyttämään sangen vaikealta Afrikan voitoista huolimatta. Saksa voisi tämän käsityksen mukaan ilman suurempia vaikeuksia saada Balkaninmaat ja Espanjan Marokon valtansa alle ja niin saavutetuista uusista asemista perinpohjin uhata englantilaisten asemaa. Lisään, että eräs äskettäin Euroopasta saapunut eteläamerikkalainen diplomaatti, käydessään minun luonani viime viikolla, esitti samoja arveluita.

*

*

*

x) Tätä raporttia puhtaaksi kirjoitettaessa saan tietoja, jotka viittaavat siihen, että laivastoviranomaisten vastustus sotalaivojen luovuttamista vastaan olisi heikkenemässä.

On merkille pantava, että viime aikoina myöskin yleisön ja sanomalehdistön huomio on entistä enemmän kiintynyt Kauko-Idän kysymyksiin. Aikaisemmin on tuntunut siltä kuin olisi Yhdysvaltain hallitus tahtonut pitää näitä kysymyksiä ikäänkuin varjossa, johtaen yleisen mielipiteen huomiota kohdistumaan ennen kaikkea Englannin sotaan ja Euroopan tapahtumiin. Osaksi syynä tähän on voinut olla myös, ettei ole tahdottu osoittaa hermostuneisuutta Japanille.

Viime viikkoina ovat Kauko-Idän kysymykset ehdottomasti olleet etualalla. Lehdissä on niistä laajalti kirjoitettu ja hallitus on ilmeisesti tahtonut osoittaa vahvan ja päättäväisen asenteen Japaniin nähden tarkoituksella täten peloittaa Japania. Tämän kuun puolivälissä Presidentti Roosevelt lehtimieskonferenssissa sanoi, että joskin Yhdysvallat joutuisivat sotaan Kauko-Idässä, tämä ei tulisi vaikuttamaan sotatarpeiden hankintoihin Englannille. Japanin uusi suurlähettiläs Nomura, joka saapui tänne samaan aikaan, otettiin sängen kylmästi vastaan ja juuri samoina päivinä Presidentti vaati Kongressilta määrärahoja Guamin ja muitten Amerikan Tyynenmeren saarten puolustuksen vahvistamiseksi. On myöskin lehdissä kerrottu, että viime päivinä olisi Singaporeen tullut Englannin ostamia täällä rakennettuja pommituslentokoneita, ja suurta huomiota on kiinnitetty niihin vastatoimenpiteisiin, joihin Englanti ja Australia ovat ryhtyneet Japanin etenemisen johdosta Indo-Kiinassa.

Kerrotaan myöskin, että laivastoministeri Knox ja yleensä laivastopiiirit mielellään näkisivät sodan syttyvän Japania vastaan, koska he ovat vakuu-

tetut, että Yhdysvaltain laivasto voisi lyhyessä ajassa - puhutaan kolmesta kuukaudesta - tuhota Japanin laivaston.

Mikäli taas olen ehtinyt täkäläisten diplomaattien kanssa näistä asioista puhua, tuntuu minusta, että ne yleensä arvelevat, ettei sota Yhdysvaltain ja Japanin välillä, ei ainakaan aivan lähiaikoina, tule syntymään; Yhdysvaltain hallitus semmoisenaan tuskin sitä tahtoo ja vähemmän luultavata on, että Japani Euroopan sodan nykyvaiheessa haluaisi sitä provosoida. Omasta puolestani olen taipuvainen kallistumaan tähän käsitykseen.

Tässä yhteydessä tahdon mainita, että, mikäli eräs State Departmentin virkamies minulle on kertonut, Departmentissa vallitsee seuraava käsitys Japanin politiikasta: Japanissa on kolme suuntaa, ensimmäinen tahtoo konsolidoida, mitä Japani tähän saakka on Kiinassa ja mahdollisesti Indo-Kiinassa voittanut; toinen tahtoo rajoittaen toimintaa Kiinassa suunnata hyökkäyksen etelään ja kolmas pyrkii hyvien välejen aikaansaamiseen Yhdysvaltain kanssa rajoittamalla Japanin expansioohjelmaa yleensä.

Tällä katsotaan muuten sangen yleisesti että Japanin sisäinen tilanne on verrattain heikko ja väitetään, että Japanin armeija Kiinan pitkäksi venyneen sodan kautta olisi demoralisoitunut.

Toiselta puolen on tietysti mahdollista, että juuri sisäiset vaikeudet vievät Japanin tekoihin, jotka aiheuttavat sodan sen ja Yhdysvaltain välillä. Semmoisena pidetään tällä varsin yleisenä japanilaisten hyökkäystä Singaporeen taikka Holl. Intiaan. Laulisin, että tämä on hallitussessakin vallitseva kanta, vaikka tämä minun puolestani on vain otaksuma,

joka perustuu pikemmin eräitten johtohenkilöitten yksityisten lausuntojen sävyyn kuin mihinkään selviin kannanilmaisuihin. Joka tapauksessa on ilmeistä, että sota Kauko-Idässä, vaikkei juuri nyt niin tulevaisuudessa, voidaan pitää hyvinkin mahdollisena ja että tämä uhka on toiselta puolen korkea kortti Berliinin ja Tokion pelissä, toiselta puolen seikka, joka Yhdysvaltain aina täytyy ottaa laskelmiinsa ja joka tavallaan voi jarruttavasti vaikuttaa niiden politiikkamuissa maailmanosissa.

Hj. J. ...
Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 56.

Ministerin Procesi

23/2 1941

Washingtoni.....SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Washingtonissa 23 p:nä helmi.....kuuta 1941.

Asia: Etelä-Amerikka ja Yhdysvallat.

21/197 Sal. S -41

174-41

5 Cg

Joku aika sitten kävi minun luonani Argentiinan suurlähetystön uusi ensimmäinen sihteeri, Sr. Pardo, joka hiljakkoin saapui tänne oltuaan monta vuotta Euroopassa. Pardo, joka ilmeisesti on vähemmän "amerikkalainen" kuin yleensä tällaiset Latinalais-Amerikan diplomaattiset edustajat, arveli, että Yhdysvallat sängen piankin tulisivat mukaan sotaan, mutta, että Roosevelt kuitenkin koettaisi ilman pitkää sotaa saavuttaa rauhan, joka tavallaan olisi kompromissirauha sikäli, ettei se merkitsisi Saksan tuhoamista, vaan ehkäpä tavalla tahi toisella Saksan hegemonian tunnustamista Keski-Eurooppaan nähden.

Mikäli koskee Etelä-Amerikan valtioiden asennoitumista Yhdysvaltain joutuessa sotaan lausui Sr. Pardo mielipiteensä, ettei Argentiina eivätkä luultavasti myöskään eräät muut Etelä-Amerikan kauempana sijaitsevat valtiot yhtyisi sotaan. Syynä hän mainitsi taloudelliset näkökohdat ja että on ajateltava taloudellisia suhteita sodan jälkeen.

Olen tahtonut tästä raportoida, koska aikaisemmin olen kertonut keskusteluistani eräitten muitten eteläamerikkalaisten diplomaattien kanssa, jotka ovat olleet sitä mieltä, että Yhdysvaltain joutuessa sotaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kaikki Etelä-Amerikan valtiot niinkään tulisivat mukaan.

Hj. - [signature]
Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeriön Pöytäkirja

2572 1941.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Washingtonissa 25 p:nä helmi kuuta 1941.

Asia: Keskustelu Englannin suurlähettilään

Lord Halifaxin kanssa.

21/197 Pal. S. 41.
17/4-41

J Cg

Jäljennän alempana muistiinpanoni erästä keskustelusta, joka minulla tänään oli Englannin kesken tänne saapuneen uuden suurlähettilään Lord Halifaxin kanssa.

Lord Halifax näkyi olevan aivan varma siitä, että jos saksalaiset tekisivät suurhyökkäyksen Englantiin, tämä tulisi epäonnistumaan. Sain keskustelusta ikäänkuin vaikutelman, ettei Lord Halifax olisi aivan vakuuttunut siitä, että Saksa todellakin ryhtyisi tällaiseen hyökkäykseen.

Mitä sodan kaukaisempiin vaiheisiin tulee, **korosti** Lord Halifax, että Amerikan avulla Englanti vähitellen tulee saamaan siksi suuren määrän raskaita kaukotoimintapommituskoneita, että se voi menestyksellisesti pommittaa ja tuhota Saksan teollisuudelle tärkeitä keskuksia ja myöskin entistä voimakkaammin hyökätä suurempien kaupunkien kimppuun. Tulos tästä tulee, Lord Halifaxin mukaan, olemaan toiselta puolen, että Saksan aineellinen vastustuskyky heikkenee ja että Saksan kansan moraalit murtaa. Kun tähän tulee lisäksi, että saksalaiset sotavoimat valloitetuissa maissa vähitellen käyvät tyytymättömiksi ja demoralisoituvat, on tulos oleva, että Saksan armeija ja Saksan kansa tekee lopun Hitlerin vallasta ja natsis-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mista, joka ankarasta kurista huolimatta on sängen hauras. Sitä vastoin ei Lord Halifax tuntunut otaksuvan, että Englanti maajoukoillaan tekisi hyökkäyksen Keski-Eurooppaan.

Kun minä viittasin Venäjään ja siihen mahdollisuuteen, että Saksa mahdollisten vastoinkäymisten johdosta yhtyisi vielä lähemmin Venäjään, ehkäpä antautuisi täydelliseen bolshevisoitumiseen, sanoi Lord Halifax, että Venäjä tietysti on kysymysmerkki. Ja keskustelun kuluessa hän lisäsi olevansa vakuuttunut, ettei Venäjä missään tapauksessa tulisi yhtymään Englantiin.

Puhuessamme Kauko-Idän tilanteesta, sanoi Lord Halifax, että Japani luultavasti kyllä olisi ollut halukas ryhtymään sotaan Englantia vastaan, mutta, että Yhdysvaltain päättäväinen asennoituminen viime aikoina on pelottanut Japania ja että tilanne tällä hetkellä taas näyttää jossain määrin rauhallisemmalta. Hän myönsi kuitenkin, että potentiaalinen ja huomattava vaara tältä taholta aina on olemassa ja että tämä uhka rajoittaa Yhdysvaltain poliittista toimintavapautta muilla tahoilla.

Lord Halifax piti varmana, että n.k. Lend-Lease Bill (laki täydestä avusta) tulisi lähiaikoina täällä hyväksytyksi. Sitä vastoin hän ei näkynyt olevan niinkään varma siitä, että Yhdysvallat todellakin joutuisivat mukaan sotaan.

Lisäksi tähän, että hiljakkoin tapasin Lord Halifaxin lähimmän miehen Ministeri Sir Gerald Campbellin, joka mielipiteenään yksityiskeskustelussamme lausui, ettei ole niinkään varma, että olisi Englannille hyödyksi jos Yhdysvallat suoraan tulisivat mukaan sotaan.

H. J. ...
Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Procyse'

12/3 1941.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1616/132

Washingtoni SSA 17 P.NÄ maalisk. KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

15/196 Pal. 8 - 41.

8/4 - 41

5 CG

Ulkosainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetysten raportit N° 8 & 9.

Lähetys tö täten kunnioittaen oheistaa Lähetysten raportin N° 8, "Yhdysvallat ja kansainvälinen tilanne" ja N° 9, "Englanti ja Venäjä - eräs huhu".

Lähettiläs

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Washingtonissa 12 p:nä maalisk. kuuta 1941.

Asia: Yhdysvallat ja kansainvälinen tilanne.

Ulkosasiainministeriö
15/196 S. l. 8 - 41
8/4-41
OSASTO
5 CG

N.k. "Lend-Lease Bill" (laki täydellisestä avusta Englannille ja muille demokraattisille maille) on nyttemmin hyväksytty ja Presidentti on sen allekirjoittanut. Siitä on siis tullut laki sen ajan kuluessa, joka aikaisemmin raporteissani oli ennustettu. Laki on hyväksytty ilman mitään suurempia muutoksia. Tärkeimmät ovat seuraavat: Lain voimassaoloaika on rajoitettu 30 päivään kesäkuuta 1943 ja on säädetty, että Kongressin tulee määrätä mihin rahamäärään saakka apua on annettava. Presidentti on jo Kongressilta pyytänyt valtuutusta aina 7 miljardiin dollariin asti, enkä epäile tämän ehdotuksen hyväksymistä jopa sangen nopeastikin. Itse asiassa on Presidentillä ilman tätä valtuutusta oikeus aina 1,300,000 dollarin arvoon asti luovuttaa sotatarpeita ja muuta omaisuutta, joka jo löytyy varastoissa tahi on tilattu Yhdysvaltain armeijaa tahi hallitusta varten.

Kaikki ehdotukset, jotka tarkoittivat Presidentin toimivallan rajoittamista siten, ettei hän olisi voinut lähettää laivastosaattueita tahi laivasto- taitikka armeijaosastoja maasta pois, tulivat hyläytyiksi.

Lähinnä tullaan antamaan apua paitsi Englannille, Kreikalle, mikäli siitä sinne voi lähettää. Kiina taas jäänee toistaiseksi toiselle sijalle. Mitä sotatarpeita ensi sijassa tullaan Englannille toimittamaan, pidetään tietysti

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkosasiainministeriön tiedoituksiin.

salassa. Puhutaan hävittäjälaivoista ja n.k. hyttyslairoista (pieniä laivoja, joita käytettäisiin vedenalaisia vastaan), kaukotoimintapommituskoneita ym. Voitaneepitää varmana, että kaikki lähetykset on jo kauan edeltäkkäsin suunniteltu.

On ilmeistä, että uusi laki tulee lisäämään avunannon lähettämistä, mutta missä määrin se lähi tulevaisuudessa jo voi tilanteeseen vaikuttaa, on vaikeata sanoa. Se riippuu monesta eri seikasta.

Eräs näistä seikoista on kysymys Amerikan teollisuuden tuotantokyvystä ja työväenoloista täällä. Viimeiset julkisuuteen saadetut tiedot menevät siihen suuntaan, että tammikuussa Amerikan lentokoneteollisuus olisi tuottanut 959 sotilaslentokonetta, mikä merkitsee 200 enemmän kuin joulukuussa, mutta kuitenkin jää huomattavasti aikaisempien laskelmien alle. Täälläkäs n.k. puolustuskomissionin piireissä puhuttaneen 1500 koneen tuotannosta toukokuussa ja ehkä 2000 koneen kuukausituotannosta vuoden lopussa, tuotannon noustessa myöhemmin ensi vuonna 3,000 à 5000. Yllämainitut luvut tähänastisesta tuotannosta on niin monelta taholta toistettu, että tuntuu olevan syytä pitää niitä uskottavina.

Mitä taas työväenoloihin tulee, niin on lehdissä ilmoitettu, että täällä nykyä on lakkoja 21 tehtaassa, jotka toimivat sotatarviketeollisuuden alalla. Virallisten piirien taholla ei puhuta paljon julkisuudessa näistä vaikeuksista, mutta yksityisesti väitetään, että ne olisivat vakavia. Eri piireissä vaaditaan, että säädettäisiin laki, jonka mukaan lakko-oikeus rajoitettaisiin. Myöskin demokraattisen puolueen johtajat Kongressissa kuuluvat olevan tällä kannalla, mutta Presidentti vastustanee sitä; hänen ja koko New Dealin tarkoitushan on ollut 8 vuoden aikana työväenolojen parantamista ja pelätään ehkä nyt lainsäädäntöä, joka mer-

kitsisi takaiskua tällä alalla.

Toinen seikka, joka ratkaisevasti voi avunantoon vaikuttaa on saksalainen vedenalaisista ja sen aiheuttama tilanne. Suurbritannia tarvitsee niin hyvin
 lisäksi/
 kauppalaivoja/kuin myöskin sotalaivoja niitä saattamaan. Niitä kauppalaivastoon tulee, on tässä maassa olemassa n.k. hirttilarakennusohjelma, jonka mukaan tullaan rakentamaan kaiken kaikkiaan 260 rehtilaivaa, joiden yhteinen kuollutpaine-tonnisto tulee olemaan noin 2,500,000. Suuri osa näistä on ilmeisesti tarkoitettu Englantia varten. Kuitenkin ensimmäiset 60 laivaa valmistuvat vasta syksyllä tänä vuonna ja koko ohjelman täyttämiseen vienee ensi vuoden loppuun. Tämän yhteydessä tulee ilmeisesti ennemmin tai myöhemmin esille saattuekysymys. Jos Yhdysvallat, niin kuin huhutaan ja myös State Departmentissa yksityiskeskustelussa on arnettu ymmärtää, luovutetaan Englannille hävittäjälaivoja ja jos Englannilla on riittävästi miehistöä niitä varten, voinee tämä kysymys lykkäytyä, mutta luultavasti vain joksikin aikaa. Varsin yleisesti otaksutaan, että konvojeeraukseen ryhdytään jo keuhällä ja muutamat keskustelut, jotka minulla on ollut viime päivinä erittäin State Departmentin korkeitten virkamiesten kanssa, viittaavat niinikään siihen suuntaan. Kun niin pitkälle tullaan, on Yhdysvaltain suoranaisten mukaantulo sotaan todellakin, niin kuin eilen eräs johtava opposition lehti New Yorkissa kirjoitti, hiuskarvan varassa.

* * *

*

Hallituspiireissä ollaan tietysti sängen tyytyväisiä "Lend-Lease Billin" hyväksymisen johdosta. Niinpä apulaisvaltiosihtööri suurlähettiläs Breckinridge

Long eilen sanoi minulle, että hänen mielestään yleiskansanvälinen tilanne on käynyt paremmaksi sen kautta, että Yhdysvallat nyt voivat entistä suurem-
sa määrin antaa Englannille ja sen liittolaisille apua. Mainittakoon tässä yh-
teydessä, että lehdistössä on kerrottu Rooseveltin demarcheista, jotka oli-
sivat tarkoittaneet estää Jugoslavian yhtymästä akselivaltioihin. Uskoisin
kuitenkin, että nämä demarchit, jos niitä on ollut, ovat sisältäneet vain
viittausta itse "billiin".

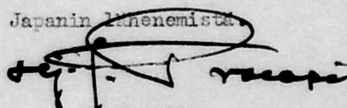
Keskusteluistani Longin ja muiden kanssa olen saanut sen käsityksen, että
juuri nyt ei olla ylioptimistisiä Jugoslaviaan ja Kreikkaan nähden. Näytään
uskovan, että Jugoslavia sittenkin yhtyisi akselivaltioihin ja että Kreikka
antaisi perään ja tekisi rauhan. Ei näy myöskään pidettävän luultavana, että
Turkki ryhtyisi auttamaan Kreikkaa.

Mitä taas Italiaan tulee sanoi Long, että hänen käsityksensä mukaan sen
vastustamiskyky voi kestää hyvinkin kauan. Kaikista vastakkaisista huhuista
huolimatta on siellä elintarpeita riittämiin eikä merkkejä moraalisen luhistu-
misesta ole sanottavasti huomattavissa.

Lisään, että puhuttelemani henkilöt ovat olleet yksimielisiä siitä, että
tilanne Kaukoidässä on jossain määrin rauhoittunut, mitä täällä pidetään
Yhdysvaltain ja Britteihin Valtakunnan määrätietoisen ja lujan politiikan tu-
loksena. Japanin Ulkoasiainministerin matkasta Berliiniin on vasta äskettäin
täällä ilmestynyt tietoja eikä siihen näy kiinnitetävän kovin suurta huo-
miota -- ei ainakaan vielä.

Lehdistön sängen kielteisestä suhtautumisesta Venäjään on lähetystö eri-

koisessa kirjeessä (№ 1533/121, 10.3.41) tehnyt selkoa. Tästä huolimatta olen taipuvainen eräitten pienten merkkien perusteella otaksumaan, että State Department yhä edelleen koettaa viljellä jonkinmoista lähenemistä Soviet-valtakuntaan, tahi ainakin tekee yrityksiä estää sen ja Japanin lähenemistä.

Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeri Procope

12/3 1941.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Washingtoni ssa 12 p:nä maalisk. kuuta 1941.

Asia: Englanti ja Venäjä -- eräs huhu.

8/4-41

15/196 Sal. S -41.

OSASTO

5 C8

Tarasin kutsuilla eilen erään tšekkiläisen venäläisen pakokaisen. Hän on lääkäri ja kirjailija ja liikkuu sangen paljon paitsi seurapiirissä lehtimiesmaailmassa. Hän sanoi usken tavanneensa Kerenskyn - jonka minä muuten myöskin joku aika sitten New Yorkissa tarasin - ja kertoi lähettä mainitsematta, että englantilaiset viljelisivät suhteita Kerenskyn. Koska muuten valkoisten venäläisten taholla ei ole toista miestä, joka johtajaksi kelpaisi ja kun sitä paitsi kaikki monarkistisen suunnan johtohenkilöt ovat Saksan vaikutusvallan alaisia, aikoisi Englanti, siinä tapauksessa, että Soviet-valtakunta joskus yhtyisi sotaan Saksan puolella, tehdä Kerenskystä venäläisen de Gaulle'n, vapaan Venäjän johtomiehen.

Lähettiläs

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

N

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: B.

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 10.

Ministeri Rocasé

1/4 1941.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 2315/189

Washingtoni SSA 15 P.NÄ huhti KUUTA 1941.

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. 19

33/199 h. 41
4/6-41
5 C8

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti N:o 10.

Lähetystöllä on täten kunnia Ministeriölle toimittaa lähetystön raportti N:o 10 "Keskustelu Japanin uuden suurlähettilään kanssa 31.3.41".

Toimekseen saaneena:

Petro Solanku
Lähetystösihteeri

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Washingtoni ssa 1 p:nä huhti kuuta 1941.

Asia: Keskustelu Japanin uuden suur-
lähettilään kanssa 31.3.41.

ULKOASIAINMI
33 199 he - 41
4/6-41
5 Cg

Olin maaliskuun 31 päivänä Japanin uuden suurlähettilään Amiraali Kichisaburo Nomuran luona ensi käynnillä, joka kesti lähes tunnin.

Vaihdeltuamme tavallisia kohteliaisuusfraseja ja Nomuran sanottua pari ystävällistä ja kehuvaan sanaa Suomesta ja taistelustamme vuosi sitten siirtyi keskustelu melkein heti koskemaan päivän politiikkaa, Nomuran kysyessä, eivätkö mielestäni Yhdysvallat tule yhä lähemmäksi suorasta mukaantuloa sotaan ja enkö minä otaksunut, että ne varsin piankin joutuisivat mukaan tavalla tai toisella. Minun vastattuani jossain määrin vältellen, että kyllä monet seikat viittaavat tähän suuntaan, lausui Nomura omana käsityksensä, että niin tulisi käymään. Hän toisti sen parikin kertaa keskustelun kuluessa. Japanin taas, hänen mielestään, ei tarvitsisi joutua mukaan sotaan; mitkään syyt eivät pakota sotaan sen ja Yhdysvaltain välillä. Ne suurvallat, jotka voivat pysyä sodan ulkopuolella, tulevat eniten voittamaan - sanoi hän - lisänten, että tämä ilmeisesti myös on Stalinin kanta. Länsimaista (The Western World) sanoi Nomura jossain määrin kynnillisesti, että sota vie ne ja niiden sivistys kohti perikatoa.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

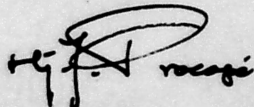
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Japanin pyrkimys on mahdollisimman pian saada Kiinan olot järjestetty-
 lausui Nomura, lisäksi, että Japani ei pyri valloittamaan Kiinaa, mikä
 olisi sille ylivoimainen tehtävä, eikä myöskään Kiinan jakamiseen etupii-
 reihin Japanin ja Venäjän välillä, ^{x)} vaan on Japanin tarkoitus aikaansaada
 semmoinen hallitus Kiinassa, joka rehellisesti toimisi yhdessä Japanin
 kanssa (Nomura tarkoitti kai: joka kiltisti kulkisi Japanin talusnuo-
 rassa). Hän ei näkynyt pitävän mahdollisena, että joskus tulevaisuudessa
 tähän päästäisiin siten, että Nankingin ja Chungkingin hallitukset sulau-
 taisivat yhteen. Tällainen mahdollisuus on kuitenkin hänen mielestään
 hyvin kaukana, johtuen siitä avusta ja moraalisesta tuesta, jota Chang-
 Kai-Shek saa erikoisesti Yhdysvalloista. Mutta Chungkingin Kiina kärsii
 siinä määrin nykyisestä tilanteesta, että se lopulta tulee antamaan perin.

Puhuessamme Matsuokan matkasta oli Nomura tietysti hyvin pidettyväi-
 nen, mutta sain kuitenkin sen varsin selvän käsityksen, ettei hänen mie-
 lestään siitä ole mitään kouraantuntuvia tuloksia odotettavissa. Mitä
 Venäjään tulee, huomautti Nomura nimenomaan, vain, että Mantshukuon rajat
 olisi lopullisesti määrättävä.

Nomura tehosti toistamiseen, että Japanin ensimmäinen tehtävä on saada
 Kiinan olot järjestetyiksi, ja ettei Japani tahdo joutua sotaan Yhdysval-
 tain kanssa. Missä määrin Nomuran lausunnot ilmaisivat hänen todellista
 käsityskantaansa ja missä määrin ne vain olivat ilmaisuna taktillisesta
 x) Sitä, että tämä olisi Matsuokan matkan todellinen tarkoitus, on tällä
 viime aikoina liikkunut huhuja, jotka Nomura mitä jyrkimmin kumosi.

kannanotosta, on minun vaikeata ensimmäisen keskustelun perusteella arvioida. Tällä on yleisenä käsityksenä lehdistössä ja poliittisissa piireissä esitetty, että Nomura, joka aikaisemmin viime sodan aikana oli tällä laivastoasiamiehenä, todellakin edustaa suuntaa, joka tahtoo välttää konfliktia Yhdysvaltain kanssa, ja itse asiassa on viime viikoina huomattu jonkinlainen kireitten suhteiden laukeaminen. Mutta toiselta puolen on merkille pantava, että State Departmentin puolesta alivaltiosihteeri Sumner Welles joka aika sitten puhuessaan Yhdysvaltain-Japanin suhteista, tehosti, että Yhdysvallat Japanilta osoituksena sen rauhanomaisista aikeista odottaa tekoja, eikä vain sanoja. Auten aikaisemmin olen huomauttanut, onkin tällä vallalla käsitys, että Japani ei tahto tulla mukaan sotaan, niin kauan kuin Saksan voitto Englannin yli on epävarma, mutta että Japani, jos Englanti kukistuisi, kyllä olisi valmis menemään mukaan saadakseen osansa saaliista. Joka tapauksessa tuntuu minusta tällä saatavissa olevien tietojen perusteella, että Japanin entistä lähempi yhtyminen akselivaltoihin eikä sota Kauko-Idässä tällä kertaa, eikä lähiaikoina, ole odotettavissa.

Lähettiläs

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 11.

Ministeri Procope

7/4 1941

MINISTERIÖ

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 3444/208

Washingtoni SSA 8 P:ÄÄ touko KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:ÄÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

38 199 Jul. 3 - 41
18/6 - 41

66210	ASIA
5	CS

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportit.

Lähetystö täten kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raportit
 N° 11, "Käynti Puolan Pääministerin Kenraali Sikorskin luona 7.4.41",
 N° 12, "Japanin-Venäjän sopimus; Grönlandin asia", N° 13, "Keskus telu
 Venäjän suurlähettilään kanssa 25.4.41" ja N° 14, "Suomen kansain-
 välinen asema ja Petsamon liikenne".

Toimekseen saaneena:

Peter Solander

Lähetystös sihteeri

Washingtoni...SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Washingtonissa 7 p:nä huhti kuuta 1941.

Asia: Kknti Puolan Pääministerin

Kenraali Sikorskin luona 7.4.41.

ULKOASIAINMINISTERI	
38/199 Pal. D. J. -41.	
18/6 -41	
OSASTO	ASIA
J	Cg

Tapasin tämän yksityiskäynnillä Puolan suurlähettilään luona Puolan Pääministerin Kenraali Sikorskin, joka paraikaa pariksi päiväksi oleskelee täällä. Keskustelusta panen merkille seuraavaa.

Kenraali Sikorski sanoi hallituksensa saavan salaa tietä varsin valaisevia tietoja niin hyvin Puolasta kuin Saksasta. Puolassa on tyytymättömyys saksalaisten komentoon hyvin levinnyt ja syvästi juurtunut ja tämä onkin syy, minkätähden Saksa pitää Puolassa 40 divisioonaa. Sikorski työnsi luotaan ajatuksen, että nämä divisioonat olisivat Puolassa Venäjän takia.

Hän kylläkin piti mahdollisena, että Saksan ja Venäjän välillä joskus kaukaisemmassa tulevaisuudessa syntyisi sota, lähinnä siitä syystä, että Hitler, huomattessaan, ettei hän voi Englantia kukistaa, tahtoo turvata itselleen raaka-ainneiden saannin Ukrainasta ja Kaukasiasta.

Venäjäs-juoslavialaista , kaksi päivää sitten tehtyä sopimusta piti kenraali Sikorski lähinnä vain eleenä ja todistuksena siitä, että

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriöille.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

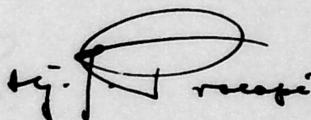
Venäjän politiikka Saksaan nähden on jossain määrin muuttunut, mikä todistaa myöskin Venäjän Turkille antama vakuus siitä, ettei Venäjä tulisi hyökkäämään Turkkiin jos Turkki joutuisi sotaan Saksan kanssa. Suoranaista käytännöllistä merkitystä venäläis-jugoslavalaisella sopimuksella ei voi olla, koska Venäjä ei voi aineellisesti avustaa Jugoslaviaa eikä tällä haavea aio ryhtyä sotaan Saksaa vastaan.

Mielenkiintoisin oli kenraali Sikorskin lausunto Englannin suhtautumisesta puolalais-venäläiseen kysymykseen. Kenraali Sikorski sanoi Englannin hallituksen kannan tässä asiassa vuoden kuluessa täydellisesti muuttaneen; hän on saanut Englannin kaikki hallituksen jäsenet, Beaverbrookia lukuunottamatta, ymmärtämään, että Venäjän Puolalta otamat alueet on Puolalle palautettava. Hän kertoi mitä luottamuksellisimmin, että hänellä on asiasta nootti Englannin hallitukselta, mutta nootin sisällöstä hän jossain määrin epämääräisesti sanoi, että siinä lausutaan, ettei Englannin hallitus nyt tahdo ottaa asiata esille Venäjän kanssa, mutta että se on tulevaisuutta varten varattu. Hän toisti kuitenkin useampaan otteeseen, että Englannin hallituksen jäsenet olivat yllämainittua mielipidettä ja huomautti erittäinkin läheisistä suhteistaan niin hyvin Churchilliin kuin Bevinin ja Daltoniin.- Panen omasta puolestani merkille, että kerran viime keväänä ennen Baltian maitten valloitusta Lord Lothian vainaja yksityis-keskustelussa sanoi minulle Englannin kannasta: "voitte olla vakuuttunut siitä, ettemme ryhdy sotaan Venäjän ottamien alueitten vuoksi."

Kenraali Sikorski antoi ymmärtää, että yhtenä syynä hänen käyntiinsä

tällä on saada Washingtonin hallituksen omaksumaan saman kannan Puolan itäalueisiin nähden kuin yllä Englannin hallituksen suhteen on esitetty.

Kun puhuimme Baltian maista ja Englannin suhtautumisesta niitä koskeviin kysymyksiin, olivat Sikorskin lausunnot varsin välttelevät, hänen sanoessaan positiivisesti vain, ettei Englanti ole muodollisesti Baltian maitten valloittamista hyväksynyt.

Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeriön Proesperi

16/4 1941

Washingtoni.....SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.....

Washingtoni.....ssa 16... p:nä huhti.....kuuta 1941.

Asia: Japanin-Venäjän sopimus; Grönlannin

asia.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

38 / 199 Sal. S - 41.

18/6-41

5 C8

Keskustelustani alivaltiosihteeri Sumner Wellesin kanssa huhtikuun 15 päivänä panen merkille seuraavaa.

Keskustellessamme Japanin-Venäjän 13 päivänä huhtikuuta 1941 tekemistä non-agressio-sopimuksesta sanoi Sumner Welles, että Venäjä oli tehnyt tämän sopimuksen ilmeisesti Saksan painostuksesta, koska vielä kaksi viikkoa sitten Venäjä ei ollut siihen taipuvainen. Welles huomautti tässä yhteydessä, että Saksa viime aikoina suuresti on lisännyt sotajoukkojaan Venäjän rajalla ja päästänyt ulos huhuja, joiden mukaan se, Saksa, tulisi alkukesällä hyökkäämään Venäjään. Olisiko tulos sopimuksesta, että - kuten tärkeissä lehdistä on väitetty - Venäjä lähentelisi yhä enemmän akselivaltioita, ei Sumner Welles tahtonut sanoa. Ilmeisesti ei hänkään enää pidä poissuljettuna, että Saksa hyökkäisi Venäjän kimppuun lähitulevaisuudessa, vaikkakin hän edellytti, että Saksan ensin täytyisi saavuttaa enemmän tai vähemmän ratkaiseva voitto Englannista. Kysyessäni, tulisiko Yhdysvaltain suhtautuminen Venäjään muuttumaan, missä suhteessa on huomioonotettava Hulin ilmoitus eilen, että Yhdysvaltain yleinen politiikka pysyy muuttumattomana, sanoi Welles vain: kuten tähän saakka emme tule sallimaan mitään samoista vientiä Venäjälle, joka voisi joutua Saksan hyväksi. Tästä keskustelusta ja muista saamistani tiedoista päätellen, että Yhdysvaltain asema

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Venäjän suhteen kylläkin tulee käymään jossain määrin jyrkemmäksi kuin tähän saakka, mutta että Yhdysvallat sittenkin yhä edelleen Venäjään nähden tulevat olemaan odottavalla kannalla koettaen myötävaikuttaa siihen, että Venäjä pysyisi mahdollisimman kaukana akselivaltioista.

Mitä Japaniin tulee, sanoi Welles kuulleensa, että salaisten klauzulien kautta Japani olisi luopunut hiili- ym. konsessioista Pohjois-Sakaliinilla. Sitä vastoin hän ei sanonut tietävänsä liittyykö sopimukseen mitään määräyksiä itse Kiinaan nähden. Kauko-Idän politiikkaan nähden on sopimus ennen kaikkea psykologista laatua, eikä sen vaikutusta vielä voida arvostella. Kysymys on siitä, tuleeko se vaikuttamaan Japanin laivaston ja armeijan radikaalisiin aineksiin siinä määrin yllyttävästi, että he pakottavat maansa toimintaan etelässä. Tästä ei Sumner Welles tahtonut mitään lausua.

x x
x

Puhuessamme Grönlannin sopimuksesta kertoi Sumner Welles saaneensa tietää, että Tanskassa yleinen mielipide on varsin tyytyväinen tähän sopimukseen ja että onkin ollut sitä ilmaisevia mielenosoituksia Kööpenhaminassa. Sumner Welles muuten piti hyvin mahdollisena, että yhtenä tuloksena sopimuksesta olisi, että Yhdysvaltain asianshoitajan tulisi lähteä Kööpenhaminasta.

H. J. P. Raupé
Lähettiläs

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Procopi

25/4 1941

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Washingtonissa 25 p:nä huhti kuuta 1941.

OSIAINMINISTERI

Asia: Keskustelu Venäjän suurlähettilään

38/199 Tal. 1. 41.

kanssa 25.4.41.

18/6 - 41

Ne

OSASTO

ASIA

5 Cg

Kävin Venäjän suurlähettilään Oumansky'n luona kohteliaisuuskiynnillä, kun en viime viikolla voinut olla suurlähetystön järjestämässä vastaanotossa (olin New Yorkissa, miksi minun rouvani yksin kävi venäläisten luona). Oumansky otti minut silmiinpistävällä ystävällisyydellä vastaan, keskustellen liikennemahdollisuuksista Petsamoon ja valittaen Yhdysvaltain suhtautumista Sovjetiin. Erikoisesti hän valitti taloudellisia vientirajoituksia. Syksyllä ja talvella oli, sanoi hän, tilanne vähän parempi ja ryönnettiin venäläisille vientilisenssejä. Huippukohta saavutettiin joskus tammikuulla. Halifaxin tammitalon jälkeen oli kuitenkin tilanne huononemistaan huonontunut ja venäläis-japanilaisen sopimuksen jälkeen olivat supistukset käyneet vielä pahemmiksi. Oumansky arvosteli hyvin kirpeästi Yhdysvaltain politiikkaa, joka toiselta puolen toivoo Venäjän joutumista mukaan sotaan Saksa vastaan, mutta toiselta puolen ei tee mitään Venäjän ystävyyden voittamiseksi. Venäjä ei kylläkään joudu mukaan, koska sillä on mahdollisuuksia ja varoja pysyä ulkopuolella - sanoi hän.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Venäjän-Japanin sopimuksesta sanoi Oumansky, että se merkitsee Venäjälle suurta voittoa, koska tällä tavoin myöskin Idässä rauha turvataan ja koska Venäjä sopimuksen kautta saa suuria taloudellisia etuja (hän tarkoitti luultavasti, että Japani on luopunut taloudellisista erikoisoikeuksistaan Pohjois-Sakaliinilla). Kiinasta ei ole sopimuksen yhteydessä mitään sovittu. Venäjä ei anna Japanin määrätä sen suhteista Kiinaan yhtä vähän kuin Venäjä sallii Englannin tahi Amerikan vaikuttaa sen suhteisiin Saksaan.

 H. P. Raspi

Lihettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeriön Proseppi

28/4 1941.

Washingtoni.....SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.....

Washingtonissa 28 p:nä huhti.....kuuta 1941..

Asia: Suomen kansainvälinen asema ja

Petsamon liikenne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

38 / 199 Sul. 41

18/6 - 41

000370

ASIA

5 Cg

Kuten salaskkeississäni N° 118 ja 119 huhtikuun 1 päivästä Ministe-
riölle ilmoitin oli minulla sanottuna päivänk State Departmentissa ol-
lut keskusteluja, jotka koskivat Euroopan yleispoliittista tilannetta
ja Suomen asemaa. Asian valaisemiseksi jäljennän tähän otteen sanottuja
keskusteluja koskevista muistiinpanoistani.

"Käydessäni tänään State Departmentin Euroopan osaston johtajan
Mr. Ray Athertonin luona tuli puheeksi yleinen poliittinen tilanne
Euroopassa. Atherton kysyi katsoinko minä, että Skandinavia tahti lähem-
min sanoen Suomi-Ruotsi voisi jatkaa itsenäistä poliittista linjaa
tulematta paotetuksi yhtymään saksalaiseen blokkiin. Atherton asetti
nimitittäin kysymyksenalaiseksi eikö Saksa Venäjän asenteen käydessä
jyrkemmäksi Balkanin politiikassa koettaisi laajentaa vaikutusvaltaan-
sa pohjoisessa ja sillä tavoin tehdä harmia (annoy) Venäjälle. Minä
vastasin, ettei minulla ollut tietoja semmoisista aikeista Saksan puo-
lelta Suomeen nähden, ja että meidän politiikkamme oli jatkaa tähän-
astista itsenäistä linjaa. Mainitsin tässä yhteydessä, että vaikka
olimme kotoa saaneet tietoja, jotka viittaavat siihen, että Saksa lisää
joukkojaan Norjassa, Saksa ei ole lähettänyt enemmän sotajoukkoja Suo-

JAKELUOHJE:

Vain Hallituksen Ulkoasiain-
valiokunnan jäsenille sekä Finanssi-
ja Kansanhuoltoministereille.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

men kautta Norjaan eikä tehnyt mitään esityksiä siihen suuntaan.

Käydessäni vähän myöhemmin Euroopan osaston esittelijän Mr. Cummingin luona toisti hän Athertonin asettaman kysymyksen, mutta siinä muodossa, että hän kyseli ajattelinko, että Ruotsi-Suomi voisi yhtyä toiseen tahi toiseen blokkiin. Ilmeisesti hänen ajatuksissaan oli semmoinen mahdollisuus, että Ruotsi voisi hyökätä Norjassa olevien saksalaisten voimien selkään. Minä vastasin täällikkin samalla tavoin kuin Athertonin luona. Cumming huomautti keskustelun kuluessa, että State Departmentilla on tietoja siitä, että Ruotsi tulisi ottamaan sargen jyrkän asenteen saksalaisten ehkä lisäytyihin kauttakulkuvaatimuksiin nähden. Hän lisäsi, että hänen mielestään ei vielä aika olisi tullut, jolloin Ruotsi voisi yhtyä länsivaltoihin, johon minä huomautin, että oloja pohjoisessa arvosteltaessa on otettava huomioon, ettei Englannilla suinkaan vielä ole Pohjois-Atlantin eikä Skandinaviaa ympäröivien vesistöjen herruutta käsissään, viitaten myöskin siihen, että jos Ruotsi hyökkäisi Saksan kimppuun olisi hyvin mahdollista, että Venäjä Saksan yllyttämänä tahi ilman yllyttämistä hyökkäisi Suomeen, joten Suomi-Ruotsi joutuisi hehtimien väliin.

Puhuessani Athertonin kanssa saksalais-venäläisistä suhteista sanoi hän, ettei hänen mielestään Venäjän politiikassa ole tapahtunut muutosta (change), mutta on merkille pantava ristiriitaisuus (variance) mikäli koskee Balkanin politiikkaa.

Atherton kertoi vielä, että Italian joukot Albaniassa ovat täysin demoralisoidut. Hän sanoi, että Jugoslavian antamat tiedot käyvät siihen suuntaan 1), että liikekannallepano edistyy varsin hyvin, 2) että

kroautilaiset yhtyvät serbialaisiin ja 3) että Belgrad on antanut akselivaltioitten ymmärtää, että jos saksalaiset hyväksyvät Salonikaan täytyy Jugoslavian ottaa Valona, jotta sillä olisi käytettävissä joku satama.

Merkille pantava on kuitenkin, että mikäli olen kuullut suoraan Jugoslavian asioitten esittelijältä tilanne Jugoslaviassa tänä aamu-
na saapuneitten tietojen mukaan ei suinkaan ole niinkään hyvä, kroa-
tilaiset kuin eivät tahdo hyväksyä Belgradin uutta jyrkästi serbia-
lais-kansalliskiihkoista hallitusta.

Huhtikuun 9 päivänä aamualla oli minulla kunnia vastaanottaa Mi-
nisteriön sähkösanoma N° 105 siihen sisältyvine yleisohjeineen. Olin
jo aikaisemmin keskustelussani State Departmentissa varovaisesti
esittänyt Ministeriön sähkösanomaan sisältyvän argumentation, vaikkon
ollut voinut lähemmin Petsamon liikennettä koskevista vaikeuksista
puhua, koskei meillä täällä ole ollut niistä tietoja. Käydessäni
samana päivänä Apulaisvaltiosihteeri Berlen luona puhumassa Suomen
Pankin belgialaisten dollarimääräisten saatavien vapauttamisesta,
otin Berlen kanssa puheeksi Ministeriön sähkössä N° 105 mainitut
asiat. Huomasin Berlen olevan sangen ymmärtäväisen maamme politiik-
kaan nähden.

Muutamia päiviä myöhemmin tk. 15 päivänä kävin Alivaltiosih-
teeri Sumner Wellesin luona. Pitkästä keskustelusta panen tähän mer-
kille seuraavat samana päivänä tekemäni muistiinpanot.

"Ei min tänään Summer Wellesin luona, jota en ollut pitkiin aikoihin tavannut, koska hän oli lomalla.

Kiitin ensin Suomelle myönnetyistä lisäluotoista ja huomautin, mikä merkitys yleispolitiikkamme kannalta on sillä seikalla, että suhteitamme ja kanssakäymisemme länsimaiden kanssa ylläpidetään. Suomen niin kuin Ruotsin politiikka on ajaa itsenäistä ja neutraalista linjaa. Siihen onkin sangen hyviä edellytyksiä, koska molemmat totalitääriset valtiot, Saksa ja Venäjä, eivät tahdo toisiaan irritoita. Saksa tietää muuten varsin hyvin, että suhteitten ylläpitäminen ja kauppavaihto länsimaailman kanssa on meidän talouselämällemme ratkaisevan tärkeä. Samoin tietää Venäjä.

Tiedetään myöskin, että jos meihin hyökättään, niin tulemme puolustautumaan, missä suhteessa mainitsin, että uusi puolustuslinjamme on valmis, että palvelusaika armeijassa on pidennetty 2 vuodeksi ja että armeijamme on paremmin varustautunut nyt kuin sotamme alkaessa syksyllä 1939.

Suomen ja Ruotsin muodostaman itsenäisen neutraalisen alueen ylläpitäminen Pohjoiseuroopassa on minusta Englannin ja Yhdysvaltain harastusten mukaista, miksi niiden pitäisi meidän maamme ajamaa politiikkaa helpottaa. Semmoinen toimenpide oli lainan myöntäminen. Jos taas Englannin politiikan kautta tai muilla toimenpiteillä vapaa Pohjoiseurooppa eristäytyttäisiin länsimaailmasta, häiriytyisi balanssi pohjoisessa, kun suhteitten ylläpitäminen ja liikenne länteen kävisivät mahdottomiksi.

Sumner Welles myönsi tämän ehdottomasti oikeaksi, kuin myös, että on Englannin ja Yhdysvaltain intressien mukaista tukea ja auttaa meitä näiden länteenpäin vievien suhteitten ylläpitämiseksi. Huomautin tämän johdosta, että vaikkakaan minulla ei ollut yksityiskohtaisia tietoja käytettäväkseni, minä kuitenkin olin huomannut, että on syntynyt erinäisiä vaikeuksia mikäli koskee Englannin navicertteja, suomalaisten laivojen ottamista aikarahtaukseen ja niitä reittejä, joita laivojenne tulee pohjois-Atlannilla seurata, meidän kun on viimeksi mainituksa suhteessa sovittava kummankin saartoa ylläpitävän vallan, Saksan ja Englannin, kanssa. Sanoin, että kun syksyllä oli ollut vaikeuksia oli nämä voitettu ymmärtäkseni ehkä ratkaisevassakin määrin sen kautta, että Yhdysvallat olivat tehneet huomautuksia Englannille. Tämän tähden minä alistin, että State Department nytkin ryhtyisi semmoisiin toimenpiteisiin aivan yleisen huomautuksen muodossa. Sumner Welles ensin sanoi, ettei hän voinut mitään tehdä ennen kuin hän oli tietoinen yksityiskohtaisesti missä suhteessa oli vaikeuksia. Minä vastasin tähän, että tuskin olisi mahdollista tältä käsin kaikkia yksityiskohtia arvostella ja että minun ymmärtäkseni jo yleinen ystävällinen huomautus Yhdysvaltain taholta siihen suuntaan, että Englannin pitäisi osoittaa mahdollisimman suurta myötämielisyyttä Suomelle, olisi varsin merkityksellinen. Sumner Welles lupasi toimia tämän mukaisesti, mutta pyysi minua kuitenkin hänelle henkilökohtaisesti toimittamaan lähempiä tietoja niin pian kuin minä saisin semmoisia."

Sitä paitsi kävin samana päivänä uudelleen Mr. Ray Athertonin luona, jolloin keskustelumme liikkui suunnilleen samoja lutoja myöten kuin Sumner Wellesin kanssa.

Näiden keskustelujen perusteella lähetin tk. 17 päivänä Ministeriölle salasühkeen N° 131, johon tk. 21 päivänä Ministeriön salasühkeellä N° 121 sain vastauksen.

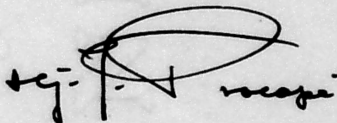
Huhtikuun 25 päivänä oli minulla uudelleen tilaisuus pitkään keskusteluun Alivaltiosihteeri Sumner Wellesin kanssa, jolloin esitin Ministeriön sühkeessä N° 121 mainitut seikat cheenliitetyn Aidememoiren mukana (Liite N° I).

Samalla otin puheeksi meidän sühkeessämme N° 148 huhtikuun 22 päivästä ja Ministeriön vastaussühkeessä N° 126 huhtikuun 24 päivästä mainitun ajatuksen, että suomalaisia kauppalaivoja aikarohdattaisiin Yhdysvalloille eikä Englannille. Esitin asian suullisesti Ministeriön sühkeen perusteella edeltäksin laatimani muistion mukaan (Liite N° II). Mr. Welles lupasi vielä samana päivänä ottaa asian puheeksi Sir Arthur Salterin kanssa (Sir Arthur Salter on Englannin Shipping Ministryn parlamentaarinen alivaltiosihteeri, joka usken on saapunut tänne laivassasiolta järjestyksessä). Sumner Wellesille esittämistäni asioista mainitsin, sovittuani siitä hänen kanssaan, myös Mr. Athertonille.

Lisään, että samana päivänä minulla oli tilaisuus yksityiskeskustelussa Englannin suurlähetystön lähetystöneuvoksen Ministeri Hallin kanssa keskustella Petsamon liikennettä kohtaavista vaikeuksista.

Lauantaina tk. 26 päivänä kävi Sir Arthur Salter, jonka Geneven ajoilta hyvin tunnen, luonani. Hän kertoi, että Sumner Welles oli hänen kanssaan keskustellut Petsamon liikenteestämme ja oli tietoinen edellämainitusta aikarahtausajatuksesta. Ajatus näkyi häntä kiinnostavan, vaikka hän sanoi, ettei hän asiata lähemmin tuntenut ja että hän sen vuoksi tahtoi asettua yhteyteen Lontoon kanssa. Sain hänen puheistaan, kuten myöskin keskustelusta Sumner Wellesin kanssa käsityksen, että Yhdysvallat suhtautuisivat myönteellisesti aikarahtauskysymyksen järjestämiseen yllämainitulla tavalla.

Keskustelusta Sumner Wellesin ja Sir Arthur Salterin kanssa lähetin huhtikuun 26 päivänä Ministeriölle salasähkeet N x-89 ja 166.

Lähettiläs

A I D E - M E M O I R

=====

I. The Finnish Minister said that he had with satisfaction and gratitude noticed the statement issued the 10th of January by the British Embassy concerning passage of exports to Finland from this country to the effect that the British Government are "anxious to do everything they can to ease the difficulties of Finland at the present time."

However, the shipments to Finland encounter the greatest difficulties. Since March 19th it has been impossible to send a single steamer from here to Finland. As a matter of fact there are for the time being in different United States ports nine steamers fully loaded with goods, i.a. relief goods, which Finland most badly and urgently needs. The necessary export permits and navicerts have been obtained for these ships, but it has been impossible to let those ships sail owing to measures mentioned below under points 2-4.

II. The main difficulties are the following:

1. The British authorities are extremely reluctant to grant navicerts for even small quantities exceeding the fixed quotas or for goods concerning which no quotas were fixed, but the navicerts should be granted in every individual case upon its merits. Among commodities thus affected may be

mentioned as examples: oil, rubber, rubber products, aluminum.

According to information from Helsinki it has even been suggested from the British side that Finland buy commodities, for which navicerts are refused, from Germany or from countries under German control, which obviously would mean an increase in the economic relations between the German economic sphere and Finland.

2. The British authorities have refused to grant "ships warrants" for Finnish merchant ships outside the Baltic, although Finland has applied for same. "Ships warrants", which are documents issued by the British Ministry of Shipping, in addition to the navicerts, which the Ministry of Economic Warfare gives, are necessary in order to allow the Finnish ships harbour and other shipping facilities in British ports and from the British controlled firms, including the possibility to get bunkers and ships provisions and to have the ships insured or re-insured. The last mentioned proviso makes it impossible to insure Finnish ships with American underwriters as these have to re-insure in London. It is obvious that the British authorities do not want any ships to sail if ships warrants or corresponding documents are not issued. They constitute in fact an indispensable condition for the traffic.

Finland has proposed that a general ships warrant for Finnish vessels be granted.

It is more difficult for Finland than i.gr. for Sweden to obtain these documents, which Sweden gets freely and without any compensation. For Finland's part this question has arisen only now and has, as well as to some extent the question of navicerts, been coupled with the discussion of timechartering of Finnish vessels to U.K.

3. The British authorities have requested that Finland timecharter to them a considerable part of her rather small tonnage outside the Baltic. They have made the granting of ships warrants dependent upon this and even let Finland understand that in case of timechartering of Finnish vessels according to the British demands there would be greater possibilities for a more benevolent attitude concerning some navicerts.

Finland is disposed as far as possible to timecharter to the British such tonnage as she considers the utmost she can let them have without giving up her own most vital interests. As the British have found the Finnish offer too small and as this matter has been coupled with the ships warrants question all the Petsamo traffic is threatened.

4. Since both the British and the Germans maintain their blockade in

the Atlantic, and prescribe certain sea-lanes, which the ships have to follow, it is necessary to coordinate these lanes. Up to now this has not been possible and the attitude taken by the British authorities has not been such as to facilitate a solution.

Referring to the above mentioned and with deep gratitude for the assistance the United States Government previously in similar circumstances has accorded Finland, the Finnish Minister ventured to express the hope that the United States Government may find it possible to suggest to the British Government that they take a liberal and for Finland favorable attitude in the above mentioned questions to enable the continuance of trade between Finland and this country and in order to help Finland to maintain her strength in the present difficult situation.

Washington, D. C., April 25th, 1941.

In addition to his explanations and suggestions concerning the shipments from this country to Finland, the Finnish Minister put forward the following, emphasizing that this was only an absolutely personal, preliminary and tentative idea of his, which in no way could commit his Government:

As in negotiations between the Finnish and the British Governments the question about timechartering of Finnish vessels has proved to be in many ways a rather difficult problem, the difficulties could perhaps be overcome in the following way:

1) Finland to timecharter up to August 1st to the U.S.A. vessels totalling 40,000 tons to be used in traffic between the U.S.A. and Central and South American countries.

2) The U.S.A. to make an arrangement with the U.K. to the effect that the U.K. would not request the timechartering of Finnish vessels to them and that U.K., since thus the timecharter question had been arranged, would give Finland the general ships warrant which Finland has demanded for Finnish ships.

25.4.41.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministerio Procope

16/5 1941

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

39/200 Lat 41

KIRJELMÄ n:o 3590/213

21/6 -41

Saratoga SSA 20 P:NÄ touko KUUTA 1941.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

21/6 -41		
5	CG	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportit n:o 15 ja 16.

Lähetystö täten kunnioittavimmin toimittaa Ministeriölle Lähetystön raportit n:o 15, "Yhdysvallat ja kansainvälinen tilanne" ja n:o 16, "Grönlanti".

[Handwritten signature]
Lähettiläs

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Saratoga ssa 16 p:nä touko kuuta 1941.

Asia: Yhdysvallat ja kansainvälinen
tilanne.

39 / 200 Jul. 2 41
21/6 -41
USA CRASO ASIA
5 CG

Salasähkeessäni n:o 192 tämän kuun 12 päivältä olen koettanut antaa mahdollisimman tiivistetyn kuvan Yhdysvaltain ulkopolitiikan nykyasenteesta. Viitaten keskusteluihin Presidentti Hooverin kanssa, joka epäilemättä on eräs sotaavastustavien (isolationistien) piirien johtomiehiä, kuin myöskin lukuisiin keskusteluihin muitten henkilöitten kanssa eri leireistä, olen huomauttanut, että tämän maan ulkopolitiikassa tällä kertaa on havaittavissa jossain määrin epäröintiä siihen nähden, mihin toimenpiteisiin lähinnä olisi ryhdyttävä. Interventionistien, lähinnä "Committee to Defend America by Aiding the Allies" nimisen järjestön toiminta, joka viime tingassa tarkoittaa Yhdysvaltain suoranaista mukaantuloa sotaan, on käynyt entistä tehokkaammaksi ja äänekkäämmäksi, mutta toiselta puolen on myöskin vastustajien toiminta tällä kertaa laajempi ja voimakkaampi kuin ennen. N.k. "pollit" eli eri järjestöjen toimeenpanemat koeäänestykset viittaavat siihen, että vastustus sotaa vastaan olisi ainakin hetkellisesti kasvamassa, ja yksityiset tiedoitukset, jotka Keskilännestä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

olen saanut, mutta joita en ole voinut kontrolloida, viittaavat samaan suuntaan. On huomautettu, että Yhdysvaltain kansa ei tahdo lyödä vetoa häviävän hevosen puolesta (do not like to bet on a losing horse). Liian suurta merkitystä ei kuitenkaan ole tällaisille hetkellisille mielenilmaisuille annettava. Kuten useasti olen huomauttanut on yleinen opinioni tässä maassa hyvin herkkä ja voi varsin pian ja perusteellisesti muuttua.

Merkityksellisempi kuin nämä yleisen opinionin hetkelliset ilmaisu on mieliala Kongressissa. Tämä on myöskin senaatisissa piireissä, jotka ovat Presidentin uskollisia kannattajia sangen epäröivä tällä hetkellä. Tapasin muutamia päiviä sitten erään senaattorin, joka on Roosevelt-blokin/^{johtomiehiä/} ja jolla Senaatissa on mitä huomatuin asema. Hänen käsityksensä tilanteesta voidaan lyhyesti kuvailla seuraavasti: Hän sanoi, että hän aina on epäillyt saattuetoimenpiteitä Yhdysvaltain laivaston puolesta, koska hän ei ole varma siitä, voisivatko ne todellakin riittää Englannin auttamiseksi, ja koska ne sangen varmasti välillisesti veisivät sotaan tai sotaisiin selkkauksiin. Pikemmin hän suosittelee suoranaista yhtymistä sotaan. (On parempi mennä pääportaista kuin takaovesta sisään - sanoi hän), Mutta myöskin suoranaiseen sotaan yhtymiseen nähden hän oli epäilevällä kannalla, koska hänen mielestään on epätietoista, voiko edes Yhdysvaltain avoin ja suora mukaantulo sotaan johtaa siihen, että Saksa voitetaan; varma on vain, että Yhdysvaltain mukaantulo pitkittäisi sotaa ehkä jopa kahdeksaksi vuodeksi. Toistan hänen esittämänsä käsityksen, mutta

huomautan samalla, että hänen kantansa oli siksi epäröivä, että varsin mahdollista on, että hän, kuten monet muut, jotka nyt ovat samaa mieltä kuin hän, ennen pitkää voivat asettua toiselle kannalle.

Merkkinä siitä, ettei tahdota ratkaisua kiirehtiä on myöskin, että Presidentti viime aikoina itse ei ole antanut mitään ratkaisevia lausuntoja ja että eräs hänen puheensa, joka oli aiottu pidettäväksi toissa päivänä Panamerikkalaisessa kokouksessa on lykätty luultavasti tämän kuun loppuun. Toiselta puolen on huomioonotettava, että, kuten myöskin alussa mainitussa sähkeessäni viittasin, Rooseveltia lähellä olevat vaikutusvaltaiset henkilöt harjoittavat aktiivista propagandaa pitäen hyvinkin sotaisia puheita. Erikoisen merkillepantavia ovat tässä suhteessa valtiosihtööri Hullin, sotaministeri Stimsonin ja laivastoministeri Knoxin puheet, joista ilmeisesti Suomenkin lehdissä on tehty selkoa. Nämä puheet on tietenkin pidetty Presidentin tieteen ja hänen suostumuksellaan; ne ovat yleisen opinionin valmistelemista ja samalla "koepalloja".

Lähinnä perustaan käsitykseni näihin puheisiin ja keskusteluihin, jotka minulla viime päivinä on ollut eräitten State Departmentin korkeimpien virkamiesten kanssa tulini sähkeessäni siihen tulokseen, että lähiaikoina on odotettavissa toimenpiteitä, joiden kautta nyt toimeenpantu Atlantin länsiosien patrullointi muuttuu konvojeerauksen veroiseksi, vaikkakaan konvojeeraus-nimitystä ei käytettäisi. Joutuvatko Yhdysvallat tällöisten toimenpiteitten kautta välillisesti ja heti mukaan sotaan on avoin kysymys, johon vastaus suuresti riippuu Saksasta. Mutta koska, mikäli täältä käsin voidaan arvostella, Saksa ei sitä halua ja Yhdysvaltain hallitus ei myöskään vielä tällä asteella sitä

tahto, pidän luultavimpana, että Yhdysvallat eivät aivan lähiaikoina joudu mukaan. Onhan mahdollista, etteivät ne yleensä koskaan virallisesti ja juhlallisesti tule sotaikäyväksi puoleksi - katsoen erittäinkin Kaukoidän tilanteeseen ja Japanista käsin uhkaavaan vaaraan, monet syyt puhuvat tällöisen mahdollisuuden puolesta - vaikka yhä kallistun otaksumaan, että tämä maa virallisestikin joutuu mukaan sotaan jos sota, niin kuin luultavaa on, jatkuu kauemman aikaa.

Että Roosevelt ei aio luopua tähänastisesta ajanpitkään yhä selvennäköiseksi käyvästä linjastaan, joka tarkoittaa toiselta puolen Britteihin Valtakunnan tukemista ja avustamista, Saksan vastustamista ja yhtyneen Euroopan syntyminen estämistä, ja toiselta puolen Yhdysvaltain kansainvälisen aseman kehittämistä ja lujittamista, käy ilmi paitsi hänen puheistaan ja lausunnoistaan aikaisemmin tänä keväänä, myöskin siitä Ranskan kansalle osoitetusta tänään julkaistusta julkilausumasta, missä hän varoittaa Ranskaa lähemmin yhtymästä Saksaan, samalla kuin Ranskan täällä olevat kauppalaivat otetaan valvonnan alaisiksi.- Huomioonotettava on tämä julkilausuma myös enteenä siitä, mitä voi Ranskan alusmaihin nähden tapahtua - vertaa Grönlannin tapausta!

Ennustaminen siitä, mihin toimenpiteisiin Yhdysvallat lähinnä tulevat ryhtymään kansainvälisen politiikan alalla, voidaan tässä yhteydessä jättää sikseen. Semmoisella ennustamisella ei olisi suurtakaan arvoa, kun tämä raportti luultavasti saapuu perille vasta viikkojen, ehkä kuukausien perästä. Sitä vastoin voi olla paikallaan lyhyesti analysoida niitä syitä, jotka täällä kertaa aiheuttavat epäröintiä täällä sekä sen yhteydessä tehdä eräitä reuna-aiheita nykytilanteeseen.

Niin kuin viittaussähkeessäni mainitsin väitti Presidentti Hoover,

että armeijan ja laivaston korkeimmat upseerit eivät tällä kertaa tahtoisi yhtymistä sotaan, mikä ei kylläkään ymmärtääkseni merkitse sitä, etteivät he semmoista yhtymistä jonakin myöhäisempänä ajankohtana suunnittelisi. Itse asiassa ei tämän maan aseistautumishjelma ole kehittynyt niin nopeasti kuin ehkä olisi voitu luulla. On sitä varten tähän saakka kaiken kaikkiaan myönnetty huimaava summa, 40 miljaardia dollaria, mihin sisältyy 7 miljardia n.k. "lend-lease" ohjelmaa (Englannin avustamishjelmaa) varten. Tästä on kuitenkin tähän saakka käytetty vain 5 miljardia, sinänsä sekin huomattava summa, joka kuitenkin koko ohjelmaan verrattuna tuntuu sangen pieneltä. Sotatarviketeollisuutta varten välttämättömien koneitten tuotanto ~~on~~ on vielä kaukana siitä, mitä sen pitäisi olla, jotta sotatarviketeollisuus voisi täysin voimin toimia. Raskaita pommituskoneita valmistellaan vain noin 50 kuukaudessa ja tuotanto raskaan tykistön alalla ei myöskään ole läheskään pääsyt suunnitellulle tasolle. Niinikään on raskaitten ja keskikokoisten tankkien tuotanto takapajulla.

Toiselta puolen kyllä väitetään, että huhtikuussa on valmisteltu noin 900 taistelulentokonetta ja että lentokoneitten kokonaistuotanto tänä vuonna tulee nousemaan 18,000 koneeseen. Sanotaan myöskin, että kaikki ne, noin 800 uutta sotatarviketehdasta, joita viimeisten 10 kuukauden kuluessa on suunniteltu, lähimpien 4 ä 5 kuukauden kuluessa valmistuvat.

Ylläolevat tiedot, jotka on otettu Foreign Policy Association, Inc. nimisen yhdistyksen viikkojulkaisusta, jota pidetään tämän maan parhaimpina ja luotettavimpina tällä alalla, näkyvät osoittavan, että

sotatarviketuotannon nykytilanne todellakin voi antaa aihetta epärointiin tällä kertaa.

Julkisuudessa on näkynyt hyvinkin paljon väittelyä siitä, mistä johtuu, ettei p.o. alalla ole päästy vielä parempiin tuloksiin. On puhuttu puuttuvasta johdosta, johdonmukaisuuden ja eri toimintahaarojen yhdenmukaistuttamisen puutteesta. On väitetty, ettei ajoissa ole laadittu selvää ja kyllin laajaa ohjelmaa ja että maan talous- ja tuotantoelämä ei vielä ole mukautunut faktillisen tilanteen vaatimuksiin, vaan, että tavallisen rauhanajan taloudellinen elämä saa jatkua liian suuressa määrin (business as usual). Ennen kaikkea on kuitenkin interventionistien taholta toistamiseen tehostettu - tunnettu lehtimies Walter Lippman kuten myös Dorothy Thompson on erikoisesti sitä väittänyt - että yleinen mielipide maassa ei ymmärrä tilanteen vakavuutta ja että Presidentti on laiminlyönyt opinionin valaisemisen. Itse asiassa en usko, että Presidenttiä voitaisi interventionistien taholta mainitussa suhteessa syyttää. Presidentin taktiikka on antaa opinionin kypsyä ja vasta määrättyinä hetkenä esiintyä tahi toimia saadakseen sen kiteytymään. Niin hän teki kun viime vuonna Englannille luovutettiin 50 hävittäjälusta ja niin myöskin "lend-lease" asiassa. Tuntuu ilmeiseltä, että hän tällä tavoin on saavuttanut enemmän niiden päämäärien hyväksi, joita hän ajaa, kuin jos hän ennenaikaisesti olisi esiintynyt. Voipi nykyhetkelläkin täydellä syyllä kysyä, eikö jyrkempi kannanotto Presidentin puolesta vain aiheuttaisi vastaiskua ja opinionin ainakin hetkellistä kääntymistä häntä vastaan. Tuntuupa siltä kuin ensimmäinen reaktio Stimsonin ja muiden edellämainittuihin sotaisiin puheisiin olisi ollut negatiivinen.

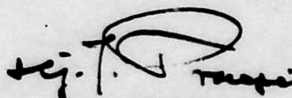
Mitä yleiseen opinioihin tulee, viittaa muuten siihen, mitä tämän raportin alussa olen maininnut.

Yllämainittujen seikkojen lisäksi on vielä eräs syysikermä, jonka ainakin luulisi kehoittavan varovaisuuteen. Tarkoitin sitä epäselvyyttä, joka yhä edelleen on voimassa mikäli koskee tilannetta Kaukoikässä ja Japanin asennetta. Japanilais-venäläisen Moskovassa solmitun sopimuksen vaikutusta ei vielä voitane arvo stella ja täällä näkyy olevan vallalla käsitys, että Japanissa taistelu on käynnissä kahden suunnan välillä, joista toinen on selvästi so-
 taisa ja toinen pyrkii parempiin suhteisiin Yhdysvaltain kanssa. Tuntuisi luonnolliselta, etteivät Yhdysvallat jyrkällä esiintymisellä Euroopan sotaan nähden tahtoisi vaikeuttaa viimeksi mainitun sovittelevan suunnan pyrkimyksiä. Mutta toiselta puolen ei kylläkään täältä käsin näy tehtävän mitään positiivista sen tukemiseksi; kun Japanista vihjailtiin, että ulkoasiainministeri Matsuoko olisi halukas tulemaan vierailulle tänne, otettiin tämä vihjailu State Departmentissa erittäin kylmästi vastaan.

Läheisessä yhteydessä näiden seikkojen kanssa on kysymys Venäjän politiikasta. Eräs ulkomaalainen sanomalehtimies väitti pari päivää sitten minulle State Departmentista muka saamiensa tietojen perusteella, että ennen pitkää diplomaattiset suhteet Venäjän ja Yhdysvaltain välillä katkeaisivat. Omasta puolestani en kiinnitä semmoisiin huhuihin huomiota. Amerikkalais-venäläiset suhteet eivät kylläkään ole loistavia, kuten aikaisemmissa raporteissani olen huomauttanut, mutta silti olen yhä sitä mieltä, että Yhdysvallat

Venäjäin nähden tulevat pysymään odottavalla kannalla. Olkoon tässä yhteydessä mainittu, että ymmärtäkseni State Departmentissa nyttemmin katsotaan Stalinin astunisen Molotovin tilalle Sovjet-liiton pääministerinä merkitsevän, että Stalin tahtoo entistä enemmän luojittaa asemansa ja arvovaltansa ja että luultavasti lähempi yhteistoiminta, vaikkei suurempaa rakkautta, Moskovan ja Berlinin kesken on odotettavissa.

Yhteen vetona edelläolevasta on sanottava, että tilanne täällä nykyhetkellä lähinnä merkitsee valaistelua ja ajan voittamista ennen ratkaisevan päätöksen tekemistä. Mutta se voi hyvinkin pian ehkäpä jo ennen kuin tämä raportti on saapunut perille muuttua. Rooseveltin ennen mainittu lausunto Ranskan politiikasta, missä hän selvästi viittasi Yhdysvaltain intresseihin eräitten Ranskan alusmaitten kohdalon suhteen, on selvä enne siitä, että tähänastinen linja, jolle tunnusmerkillistä on, että Yhdysvallat ovat Englannin sotaikäymätön liittolainen, tulee jatkumaan. Siitä teenkin päätelmän - toistan sen vieläkin kerran - että Yhdysvallat ajanpitkään, sodan kestäessä, joutuvat siihen mukaan tavalla tahi toisella, jollei Roosevelt syystä tahi toisesta, esim. koska hän pitäisi Englannin asemaa ja voitonmahdollisuuksia toivottomina, äkkiä ottaisi semmoisen asenteen, että hän koettaa tulla rauhan aikaansaajaksi, mitä kuitenkin toistaiseksi pidän vähemmän luultavana.

Lähettiläs

P.S. Pyydän huomioimaan tämän raportin päivämäärän, tilanne kun päivä päivältä muuttuu.

(Jatkuu)

Lisään ylläolevaan, että hallituksen puolesta ilmeisesti toimeenpannaan erikoinen propaganda Keskilännessä siellä hyvin voimakkaitten isolationististen virtausten voittamiseksi.

Panen niinikään merkille, että ennen tämän raportin allekirjoittamista olen lukenut tiedoituksia Eteläamerikasta, semminkin Boliviasta, jotka viittaavat siihen, että Eteläamerikassa - ja sitä enemmän mitä etelämmäksi tullaan - on huomattavissa hyvinkin "kahdenlaista ilmaa" Euroopan sotaan, Yhdysvaltoihin ja niiden ulkopoliittiseen asenteeseen nähden. Toiselta puolen ovat tšekäläiset lehdet tehostaneet, että Argentiinan Ulkoasiainministeri Sr. Ruiz Quinazu, joka on käynyt vierailulla täällä matkalla Buenos Airesiin, olisi antanut ymmärtää, ettei hän ole nazi-ystävä, miksi häntä on epäilty.

19.5.41

Hj. J. Procope

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 08

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 16.

Ministeri Procopé

18/5 1941.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16

Saratoga ssa 18 p:nä touko kuuta 1941.

Asia: Grönlanti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
39 200 Tal 41
21/6-41
5 CG

Lähetystö ilmoitti aikaisemmin sähköitse Yhdysvaltain hallituksen ja Tanskan tšekäläisen lähettilään Ministeri Kauffmannin, Tanskan kuninkaan nimessä, huhtikuun 3 päivänä 1941 tekemästä sopimuksesta, jonka kautta Grönlanti asetettiin Yhdysvaltain suojajärjestyksen alle ja jonka mukaan ilmeisesti amerikkalaisia sotavoimia jo on Grönlannilla. Itse sopimustekstin ja State Departmentin asiasta antamat selostukset on Lähetystö niinkään Ministeriölle toimittanut.

Toimenpiteen juriidisesta luonteesta ja pätevyydestä ei ole syytä tässä yhteydessä väitellä. Olkoon vain muistutettu seuraavista seikoista:

1. Yhdysvallat ovat saaneet vallan Grönlannin yli ainakin niin kauan kuin nykyinen sota kestää.
2. Kööpenhaminan hallitus ei ole sopimusta hyväksynyt.
3. Päin vastoin se desavuo Ministeri Kauffmannin, pani hänet viraltaan pois, asetti hänet syytteeseen ja takavarikoi hänen Tanskassa olevan omaisuutensa sekä määräsi Lähetystön,

JAKELUOHJE:

Ei jaettava.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen,
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Ministerin jälkeen korkeimman virkamiehen, lähetystöneuvos Einar Blechingbergin asiainhoitajaksi.

4. State Department kuitenkin kieltäytyi tunnustamasta Blechingbergiä asiainhoitajaksi; sitä vastoin se yhä tunnustaa Kauffmannin lähettilääksi. Blechingberg on nyttemmin jättänyt toimensa Lähetystössä ja palaa lähiaikoina Eurooppaan, ellei hän jo ole lähtenyt.

✕

✕

✕

Seuraavassa esitän muutamia tämän asian yhteydessä olevia seikkoja, joista ehdottomasti luotettavalta taholta olen saanut tiedon.

Aina siitä saakka kun Saksa huhtikuun 9 päivänä 1940 saavutti yliherruuden Tanskan yli, on Kanada ollut huolestunut Grönlannin kohtalosta ja suunnitteilla on ollut, että Kanada ottaisi maan haltuunsa.

Viime vuonna koetti ainakin yksi saksalais-norjalainen retkikunta (tietoni siitä, että retkikunnassa olisi ollut norjalaisia mukana on epävarma) päästä Grönlantiin tutkimusretkikunnan nimellä, mutta toinen norjalainen, Lontoossa olevalle hallitukselle uskollinen retkikunta sai tämän yrityksen estetyksi.- Muita saksalaisia yrityksiä saada jalansijaa Grönlannilla lienee niinikään sattunut.

Talven kuluessa kävivät Kanadan tavoitteet ja vaatimukset Grönlannin turvaamiseksi saksalaisia vastaan yhä vaatimmiksi ja asiasta käytiin Kanadan ja Yhdysvaltain välillä pitkiä neuvotteluja. Tanskan tšekäläisen lähetystön kannalta oli vain kaksi vaihtoehtoa: joko Kanada ottaisi Grönlannin tahti maa oli asetettava Yhdysvaltain suojaherruuden alle. Ministeri Kauffmann, joka toimi yhteisymmärryksessä Grönlannin molempien tanskalaisten maaherrojen kanssa, neuvotteli asiasta State Departmentin kanssa pari kuukautta ennen sopimuksen tekoa. Katsoen paremmaksi, että Grönlanti joutuisi Yhdysvaltain haltuun teki hän sopimuksen, jonka maaherrat täydellisesti hyväksyivät. Kööpenhaminan hallitus ei ollut edeltä käsin sopimuksesta tietoinen. Vasta allekirjoitettuaan sopimuksen ilmoitti Ministeri Kauffmann avosuhkeella siitä Kööpenhaminaan.

Itse sopimuksen teksti on State Departmentin apulaisvaltiosihteerin Mr. Adolf Berlen ja Ministeri Kauffmannin laatima. Vain yhdessä kohden olisi Kauffmann tahtonut sitä toisenlaiseksi, nimittäin mikäli koskee Yhdysvaltain suojaherruuden lopettamista, joka nyt sopimuksen sanamuodon mukaan itse asiassa tulee riippumaan Yhdysvaltain harkinnasta. Mitään suurempaa käytännöllistä merkitystä ei Kauffmann kuitenkaan katsone tällä seikalla olevan.

Lähetystöneuvos Blechingberg oli ensin selittänyt olevansa solidaarinen päällikkönsä kanssa, mutta muutti sittemmin Kööpenhaminan osaksi puhelinkeskustelujen kautta harjoittamasta painostuksesta kantaansa ja vastaanotti Kööpenhaminan hallituksen määräyksen ryhtyä asialinjoitajaksi yllämainitulla seurauksella. Muutama alempi konsulaattiviranomainen on seurannut tätä Blechingbergin linjaa, mutta Tanskan New Yorkin pääkonsuli ja useimmat muut konsulit ovat selittäneet olevansa solidaariset Ministeri Kauffmannin kanssa - niinkään tietenkin Grönlannin maaherrat.

Maaherrat ovat asiasta sähköittäneet Kuningas Christiaanille selittäen kantansa. Kuningas on vastannut, että hän ymmärtää heidät ja toivoo parempien aikojen kerran koituvan.

Kuten eräessä aikaisemmassa raportissani olen ilmoittanut on State Departmentissa minulle kerrottu, että yleinen opinioni Tanskassa olisi tyytyväinen sopimuksen johdosta. Väitetään, että niin olisi asian laita jopa Kööpenhaminan viranomaisten piireissä.

*

*

*

Mitä sotilasstrategisia seurauksia Grönlannin joutumisella Yhdysvaltain haltuun voi olla, on vielä liian aikais-

ta sanoa. Tšekäläisissä lehdissä on niiden merkitystä Englantiin tapahtuvien kuljetusten kannalta vahvasti korostettu, ehkäpä - katsoen maantieteellisiin ja ilmastollisiin oloihin - yliarvioitukin. Semmoisenaan on sopimus merkki Yhdysvaltain hemisfääripolitiikasta ja laajennetusta Monroe-opista. Poliittisesti on Yhdysvaltain suojaherruudella Grönlannin yli merkityksensä, paitsi sinänsä, ennakkotapauksena muiden Euroopan valtioiden, semminkin Ranskan alusmaiden suhteen.

Lähettiläs

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C8

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeriön Proseppi

9/6 1941

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o

4842/277

Washingtoni SSA 9 P:NÄ heinä KUUTA 19 41.

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

VIITTAUS:

D. U. M.

19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportit

n:o 17, 18, 19, 20 ja 21.

Minulla on täten kunnia Ministeriölle toimittaa raporttini n:o 17, "Keskustelu Apulaisvaltiosihteeri Berlen kanssa 9.6.41", n:o 18, "Keskustelu Poliittisen osaston päällikön Mr. James Dunnin kanssa 10.6.41", n:o 19, "Keskustelu Mr. Athertonin kanssa 13.6.41", n:o 20, "Keskustelu Venäjän suurlähettilään kanssa 16.6.41" ja n:o 21, "U.S.A. ja Suomen toinen puolustussota - Ote Ministeri Procopen muistiinpanoista 21.6.- 9.7.41".

Pyydän huomioimaan näiden raporttien päivämäärät. Vaikka olen tärkeimmistä raporteissa kosketelluista asioista sähköteitse ilmoittanut Ministeriölle, lähetän kuitenkin nämä raportit järjestyksen vuoksi, jotta Ministeriöllä olisi seikka-peräiset selostukset raporteissa mainituista tapahtumista ja keskusteluista;

Käytännöllisistä syistä olen tahtonut välttää, että tämä kirje, johon nämä raportit sisällytetään, tulisi liian isok-

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 62/203 Pal D. 10 41		
7/8 - 41	10	Litt.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Cg	

si ja sen kautta vaikeaksi matkalla tarpeen tullen hävittää.
Sen vuoksi lähetetään vain yksi jäljennös itse pääraportin
ohella.

Lähttiläs

Washingtoni

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Washingtoni ssa 9 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Keskustelu apulaisvaltiosihteeri
Berlen kanssa 9.6.1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
62 / 203 Lat. 1941	
4/8 -41	
5	CG

Pyydän huomioimaan tämän raportin päivämäärän. Järjestyksen vuoksi lähetän tämän ja eräitä muita raportteja, joilla ei voi olla muuta kuin historiallista merkitystä, ne kun kohdistuvat aikaan ennen tilanteen lopullista kärjistymistä.

Keskustelun alussa tuli puheeksi Rooseveltin viikko sitten pitämä puhe, jonka ohella minä toistin sen selostuksen, jonka lähetystöneuvos Toivola oli Mr. McDermottille esittänyt Suomen lehtien suhtautumisesta puheeseen. Huomautin, että Donald Dayn sähkösanoma oli antanut väärän käsityksen sikäli, että hän oli väittänyt Suomen lehtien kritisoineen Rooseveltia. Berle sanoi olleensa tästä tietoinen, minkä johdosta minä näytin hänelle lähetystöneuvos Toivolan laatiman englanninkielisen selostuksen Suomen lehtien lausunnoista. Berle sen luki ja sanoi pitävänsä asiata selvänä. Keskustelu Rooseveltin puheesta antoi minulle aiheen ottaa puheeksi hänen siinä julistamansa periaatteen merten vapaudesta. Huomautin, että tämä on täysin sopusoinnussa sen kanssa, että State Department ja erikoisesti Berle on meitä auttanut järjestämissä laivauksia täältä Suomeen. Sain, että yhä edelleen tässä asiassa on vaikeuksia, koska englantilaiset vaativat meitä noudattamaan määrättyä Färssaarten lähellä kulkevaa reittiä, kun taas laivat pääsisivät nopeammin ja helpommin yli, jollei heidän tarvitsisi tätä reittiä noudattaa. Berle

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kysyi mitä reittiä meistä olisi parempi. Vastasin siihen, että laivamme mieluummin kulkisivat enemmän pohjoiseen ja että yleensä, ennen kuin talvella näitä määräyksiä kovennettiin, meidän laivamme olivat kulkeneet sitä reittiä, jota laivanpääällikkö kulloinkin, katsoen sääsuhteisiin, jäävuoriin y.m. seikkoihin, piti sopivimpana. Huomautin myöskin, että viime syksynä Englannin kanssa tehtiin sopimus liikenteestä tämän maan ja Petsamon välillä, jolloin määrättiin valvomasta itse tulo- ja lähtösatamassa, mutta ei suinkaan edellytetty, että olisi määrättävä niitä reittejä, joita laivojen pitäisi noudattaa. Tämä vaatimus määrätyn reitin noudattamisesta vaikeuttaa suuresti laivaliikennettä, miksi hallitukseni neuvottelee Englannin hallituksen kanssa siitä, että viimeksi mainittu luopuisi p.o. vaatimuksesta. Viitaten merten vapauteen alistin Berlelle, eikä U.S.A. voisi Suomea tässä suhteessa Lontoossa kannattaa. Berle lupasi tutkia asiaa ja sovittiin, että jonkun ajan perästä taas kävisin hänen luonaan.

Tässä yhteydessä viittasin siihen, että jo viikkoja sitten niin hyvin minä kuin lähetystösihteeri Mikkola oli State Departmentissa keskustellut ajatuksesta, joka käy siihen suuntaan, että Suomi, sen sijaan, että maamme luovuttaisi osan kauppalaivastostamme Englannille, aikarhataisi laivoja Yhdysvalloille. Tiedustelin mitä mieltä nyttemmin State Department oli tästä asiasta ja huomautin, että Sumner Welles prima facie oli pitänyt sitä mielenkiintoisena. Berle ilmeisesti ei tuntenut asiata.

Keskustelun kuluessa Berle sanoi saaneensa tiedon, että Venäjä tulee luovuttamaan meille 20,000 tonnia viljaa. Minä sanoin myöskin nähneeni tietoja

tästä, lisäksi, että aikaisemmin Venäjä oli vaatinut maksun, mikäli minä tiesin, dollareissa; mahdollisesti liittyy kaupan sopimus siitä, että meidän jollain tavoin tulee myöhemmin korvata Venäjälle täten saamamme viljamäärät, miksi olin sähköttänyt kotiin pyytäen lähempiä selityksiä, jotka lupasin myöhemmin Berlelle antaa. Huomautin kuitenkin jo nyt, että tämä vilja, jos se Suomeen tulee, oli sanmoista, joka muuten olisi luultavasti mennyt muuante Euroopassa.

Puhuessamme Suomen asemasta mainitsin, että olin huolestunut niistä perättömistä huhuista, jotka aika ajottain leviävät. Selitin Mannerfredin^{x)} jutun nikkelin viennistä Suomesta Saksaan ja Mannerfredin antaman peruutuksen, jonka ohella minä huomautin, että olin ollut kosketuksessa International Nickelin tohtori Thompsonin kanssa, joka oli sanonut, ettei hänen tietäkkseen nikkeliä Petsamossa vielä valmisteta. Ohimennen tuli myöskin puheeksi eilispäivän New York Timesissa olleet huhut, joiden mukaan Saksan armeijassa löytyisi tuhattunkunta suomalaista vapaaehtoista. Sanoin pitäväni tätä vain huhuna, vaikka tietysti on hyvin mahdollista, että joku kourallinen suomalaisia on astunut Saksan armeijaan, mihin Berle sanoi, että mahdollisesti siinä olisi amerikkalaisiakin.

Puhuimme muuten sängen pitkälti Suomen yleisestä asemasta ja huomautin siitä konfliktia välttelevästä linjasta, jota Suomen täytyy noudattaa.

x) Herra Mannerfred on Ruotsin kansalainen, joka pari päivää sitten tullessaan New Yorkiin suoraan Ruotsista, oli lehdistöle kertonut Suomessa olevista suurista saksalaisista sotajoukoista sekä Suomen varsinkin huomattavista metalli-leveransseista Saksaan. Mannerfred oli pari päivää myöhemmin itse peruuttanut nämä huhut - suurella määrällä Ruotsin Lähetyksen sanomalehtiattasean herra Dahlmanin tehokkaan väliintulon johdosta.

Sanoin huomanneeni, että monella taholla tässä maassa sen mukaan kuin Yhdysvallat joutuvat yhä enemmän mukaan maailmankonfliktiin, katsotaan, että ne, jotka eivät ole suoraan Englannin puolella taikka jotka ovat pakotetut noudattamaan varovaista politiikkaa Englannin vastustajiin nähden myöskin täällä pidetään vastustajina. Berle sanoi tähän, että hän luuli, että täällä ymmärretään, että Suomen linja johtuu olosuhteiden pakosta (coercion). Sanoin tämän johdosta, että pelkäsin, että Suomea tultaisiin täällä pitämään jonkinlaisena mustana lampaana (black sheep), mihin Berle vastasi, ettei hän sitä uskonut; Yhdysvallat voivat asioita rauhallisemmin arvostella kuin Englanti.

Lopuksi puhuimme kumivientilisensseistä, joista aikaisemmin olin keskustellut Berlen kanssa. Berle oli yhä edelleen myönteellisellä kannalla, mutta sanoi jättäneensä asian Achesonin hoidettavaksi.

Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 08

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 18.

Ministeris Prespe'

1076 1941

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Washingtonissa 10 p:nä kesä kuuta 1941.

62/203 Sal 41

4/8 - 41

Asia: Keskustelu Poliittisen

osaston päällikön Mr. James Dunningin kanssa.

10.6.1941.

Pyydän huomioimaan tämän raportin päivämäärän. Järjestyksen vuoksi lähetin tämän ja eräitä muita raportteja, joilla ei voi olla muuta kuin historiallista merkitystä, ne kun kohdistuvat aikaan ennen tilanteen lopullista kärjistymistä.

Kävin Dunningin luona ja puhuin suurin piirtein samoista asioista kuin edellisenä päivänä Berlen kanssa, kuitenkin mainiten käytännöllistä laatua olevat asiat pikemmin vain ohimennen, koska käyntini Dunningin luona oli ennen kaikkea informatoorinen, kun en häntä moneen viikkoon ollut tavannut.

Dunn toisti mitä Berle oli lausunut siitä, että tässä maassa ymmärretään Suomen asemaa. Dunn sanoi nimenomaan, ettei hän ollut State Departmentissa huomannut semmoista "undercurrent" mielialassa, että Suomi, koska se noudattaa omaa keskitien politiikkaa eikä yhdy Englantiin, olisi Englantia ja Yhdysvaltoja vastaan. Dunn myöskin sanoi, että Herra Ulkoasiainministerin keskustelu Schoenfeldin kanssa oli ollut hyvin tyydyttävä. Kuitenkin Dunn lisäsi, etteivät Yhdysvallat tahdo riitaantua edes Ranskan kanssa; tämä huomio vähentää hänen Suomeen nähden antamansa lausunnot, koska ilmeisesti Ranskaa täällä käsitellään sangen epäystävällisellä tavalla niin hyvin sanomalehdistössä kuin hallituksen puolelta. Kun puhuimme yleispoliittisesta tilanteesta maailmassa tiedusteli Dunningin, eikä minulla ollut mitään tietoja Moskovan-Berlinin suhteista. Itse sanoi Dunn, ettei hän usko sodan syttyvän näiden valtioiden välillä, vaan että Venäjä tulisi antamaan perää. Dunn

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tehosti, etteivät Yhdysvallat suinkaan aio rikkoa välejä^{x)}n Venäjän kanssa, eikä ryhtyä erikoisiin voimakeinoihin Venäjää vastaan (kuitenkin on merkille pantava, että mikäli Lähetystö eräiltä State Departmentin alemmilla virkamiehiltä on kuullut, Venäjän diplomaatit ja konsuliedustajat on kielletty liikkumasta ilman erikoista lupaa toimipaikkojensa ulkopuolella).

Suhteissa Japanin ja Yhdysvaltain välillä on ilmeisesti mikäli Dumin sanoista voin huomata "wait and see" asenne.

Yleensä sain Dumin puheista käsityksen, että Yhdysvallat yhä koko politiikassaan noudattavat odottamisen periaatetta ilmeisesti niistä syistä, mitkä viimeisessä raportissani N° 15 esitin. Dunn esim. oli tällä kertaa paljon vähemmän positiivinen kuin joku aika sitten, jolloin hän minulle sanoi, että epäilemättä valvontatoimenpiteet Atlammisissa tulisivat johtamaan sotaan.

Panen vielä merkille, että eräältä eteläamerikkalaiselta diplomaatilta tänään iltapäivällä kuulin, että kenraali Weygand olisi suoraan amerikkalaisille antanut vakuutuksen, että Syyrian konflikti ei tule laajenemaan, vaan rajoittuu itse Lähi-Itään. Erään yleensä varsin hyvin informoidun lehtimiehen lausunnoista voidaan päätellä samaa.

Lähettiläs

x) Tällöisiä huhuja oli joku aika sitten liikkeellä New Yorkin ranskalaisissa emigranttipiireissä. Tiedoitin niistä Ministeriölle samalla huomauttaen, etten niihin antanut arvoa.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C8

ASIA:

Washingtonissa oleva lähetystö raportti n:o 19

Ministeri Procope

13/6 1941

Washingtoni.....SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 19.....

Washingtonissa 13 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Keskustelu Mr. Athertonin kanssa

13.6.41.

MINISTERIÖ

62 203 Sal 41

4/8-41

HYNNÄ	OSASTO	ASIA
J	Cg	

Salainen.

Pyydän huomioidaan tämän raportin päivämäärän. Järjestyksen vuoksi lähetin tämän ja eräitä muita raportteja, joilla ei voi olla muuta kuin historiallista merkitystä, ne kun kohdistuvat aikaan ennen tilanteen lopullista kärjistyistä.

Käydessäni Athertonin luona hänen virastossaan tuli kysymys Puolan lähetystön asemasta Suomessa puheeksi. Atherton erittäin ystävällisessä sävyssä toisti mitä eilen oli sanonut ja mistä olin sähköiteitse kotiin ilmoittanut. Hän lisäsi, että p.o. toimenpide Suomen puolesta (s.o. Puolan Helsingin lähetystön likvidoinen) juuri nyt täällä pidettäisiin merkkinä, että Suomi antaa perää painostukselle ja että katsottaisiin, että Suomi siis myöskin vastaisuudessa, kun muita kysymyksiä tulisi esille, antaisi perää.

Huomautin tähän, että täältä emme voineet tietää, miten tärkeä ja ratkaiseva tämä hetki voisi olla Suomelle Venäjän-Saksan neuvottelujen johdosta.

Myöntäen oikeaksi minun huomautukseni tämän hetken ehkä ratkaisevasta merkityksestä Suomelle Atherton toisti minkä vakavan vaikutuksen tällainen toimenpide Suomen puolesta tekisi juuri tällä hetkellä.

Panen tämän yhteyteen sen kanssa, että Atherton keskustelun kuluessa puhuessamme yleistilanteesta sanoi, ettei hän voinut ymmärtää amerikkalai-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sen laivan Robin Mooren upottamista, koska tämä epäilemättä ärsyttäisi Amerikan yleistä mielialaa sotaisemmaksi, mikä tuskin pitäisi olla Saksan etujen mukaista. Olen saanut käsityksen, että Robin Mooren tapaus, josta oltiin sangen hiljaa ensimmäisinä päivinä, nyttemmin työnnetään esiin tehden siitä suurta numeroa, jotta Saksa näkisi, että sodan vaara todellakin uhkaa Yhdysvaltain taholta, vaikkakaan en Robin Mooren tapauksen johdosta luulisi sodan syttyvän.

Hj. T. R. R. R.

Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 20.

Ministeriö Procegné

1876 1941

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Washingtoni:ssa 18 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Keskustelu Venäjän suurlähettiläis-
län kanssa 18.6.1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
62	203	Sap D. 19 41
4/8-41	Ne	Liit.
KYHMÄ	OSASTO	ASIA
J	CG	

Venäjän suurlähettiläs herra Oumansky tuli minun luokseeni. Muodollisesti tämä olisi voinut olla vastavierailu minun käyntini johdosta pari kuukautta sitten.

Oumansky, joka istui noin tunnin verran, alkoi puhumalla Amerikan toimenpiteistä, jotka tarkoittavat varojen jäädyttämistä. Hän näytti nootin, jonka hän tästä oli pari minuuttia aikaisemmin saanut State Departmentilta ja johon oli liitetty kaavake sitoumuksiksi yleislisenssiä varten. Me emme vielä olleet tätä saaneet vaikka Atherton noin tunti ~~aik~~emmin oli sanonut minulle, että se oli matkalla. Oumansky sanoi tahtovansa tietää, miten minä olin reagoinut koko jäädyttämis-toimenpiteeseen. Hänen mielestään tuli sen yhteydessä esille kysymys retaliationista, jota paitsi toimenpide, kun se ei ulottunut kaikkiin maihin, oli mitä selvintä syrjintää. Hän väitti, ettei hän vielä ollut esittänyt mitään hallitukselleen ja sanoi hyvin luultavaksi, ettei hän ehdottaisi yleislisenssin anomista. Vastasin, että minä puolestani olin tehnyt siihen suuntaan menevän esityksen Helsinkiin ja Oumanskyn pyynnöstä soitin Ruotsin lähettiläälle, Ministeri Boströmille, saadaakseen vakuutuksen, että hän oli menetellyt samoin.

Oumansky mainitsi muuten, että ennen Ministeri Paasikiven lähtöä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

oli Moskovassa tehty taloudellinen sopimus, jonka mukaan Neuvostoliitto heti oli ruvennut lähettämään Suomeen suuren määrän elintarpeita. Hän huomautti myöskin, että kun Stalin otti Paasikiven vastaan tämän käydessään jäähyväiskäynnillä, oli tämä ollut Stalinin ensimmäinen diplomaattinen virantoimitus pääministerinä. Sanottuaan muutamaa kehuva sanaa Paasikivestä ja tämän konstruktiiivisesta työstä Oumansky vielä palasi taloudelliseen sopimukseen ja tahtoi ilmeisesti alleviivata Venäjän ystävällisiä aikoja Suomeen nähden.

Puhuessamme yleisti lanteesta ja sodan vastaisesta kehityksestä sanoi Oumansky, että hänen mielestään on olemassa kahta mahdollisuutta: ensimmäinen on, että Yhdysvaltain ryhdyttyä mukaan sotaan, mistä Oumansky näkyi olevan sangen varma, sota kävisi hyvin pitkäaikaiseksi ja loppuisi sotaakäyvien maitten täydelliseen uupumukseen. Toinen mahdollisuus olisi, että Englanti tekisi rauhan Saksan kanssa ja Saksa sittemmin kääntyisi Venäjää vastaan jonkinmoisessa pyhässä sodassa. Oumansky sanoi pitävänsä tätä viimeistä vaihtoehtoa vain mielikuvituksena. Omasta puolestani lausuin sangen ylimalkaan, etten minäkään pitänyt sitä luultavana.

Tässä yhteydessä lausui Oumansky, että hänen tieteni ei ollut mitään perää täällä levitetyissä huhuissa, joiden mukaan Sir Stafford Cripps ei tulisi Moskovaan palaamaan.

Oumansky'n käynnin varsinainen tarkoitus näkyi olevan udella minulta otaksutaanko minun käsitykseni mukaan tämän maan virallisissa piireissä sodan syttyvän Saksan ja Venäjän välillä, minkä mahdollisuuden Oumansky

tietysti kielsi. Minä sanoin tähän, että kuten hän hyvin tietää on täällä niin hyvin virallisissa piireissä kuin sanomalehdistössä kaksi eri suuntaa: toinen, joka jo kauan on toivonut ja uskonut, että Venäjän ja Saksan välillä syntyy sota ja toinen, joka ei aina-kaan pidä tätä nykyhetkellä luultavana. Olimme molemmat sitä mieltä, että viimeksi mainittu suunta on voimakkaampi.

Tässä yhteydessä Oumansky valitti, että Yhdysvallat eivät harrasta hyviä suhteita Venäjään, josta myöskin varojen jäädyttäminen on todistuksena. Vastakohtana hän viittasi Yhdysvaltain suhtautumiseen Japaniin huomauttaen, ettei Japania sisällytetä jäädyttämis-päätökseen ja että kaikkesta huolimatta bensiiniä viedään runsaasti Japaniin; tämä seikka tuntui jossain määrin häntä hermostuttavan, vaikkakin hän keskustelun kuluessa kovasti kehui venäläis-japanilaista hyökkäämättömyyssopimusta ja sen merkitystä.

Lähettiläs

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C8

ASIA:

Washingtonissa oleva lähetetty raportti n:o 21.

Ministeriö Puoleksi

2/7 1941

Washingtoni

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Washingtonissa 7 p:nä heinäkuuta 1941.

62/203 Pal 1941

Asia: U.S.A. ja Suomen toinen puolustus sota. 7/8 - 4/1
Ote Ministeri Procopén muistiinpanoista 21.6.-2.7.41.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
7/8 - 4/1	Liite
OSASTO	ASIA
5	C8

Jäljennän alempana osia minun muistiinpanoistani viime ajoilta valaistukseksi Yhdysvaltain asemaan maahanne nähden.

Sen jälkeen kuin myöhään yöllä sunnuntai ta vastaan(22.6.41) tuli tieto siitä, että Saksa oli ryhtynyt sotaan Venäjää vastaan annoin vielä samana yönä lehdille ja uutistoimistoille oheenliitetyn Presidentti Rydin edellisenä päivänä Donald Daylle antamaan haastatteluun perustuvan julkilausunnan, jonka ainakin eräät lehdet ja radioselittäjät esittivät (Liite № 1). Siihen tuli lehdissä liitetyksi peruutus, jonka aikaisemmin samana iltana lehtien kysyessä uutisia Suomesta olin antanut huhujen johdosta, että Suomen yleisradio joku päivä aikaisemmin olisi tervehtinyt nazisteja vapauttajina(Peruutus tuli Ulkoasiainministeriöstä lauantaiaamuna).(Liite № 1 a). Seuraavana päivänä oli minulla sanomalehtimieskonferenssi, jossa osaksi Ministeri Pakaslahdelta puhelimitse saamieni tietojen perusteella annoin uuden tiedonannon (Liite № 2), joka vielä laajemmalti otettiin lehtiin ja selostettiin radiossa. Maanantaina kesäkuun 23 päivänä olivat newsreel yhtiöt pyytäneet esitystä, joka samana päivänä otettiin minun antaessani aivan lyhyen lausunnan (Liite № 3).

Sitä paitsi olin koko sunnuntain puhelimitse kosketuksessa Pohjois-Euroopan asiain hoitajan Mr. Cummingin kanssa, kertoen hänelle niin hyvin pommituksista sunnuntai aamuna(kiertosähke № 31) kuin myöskin niistä tiedoista,

JAKELUOHJE:

Ei jaettava.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadestuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadestuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

jotka Ministeri Pakaslahdelta sain, erikoisesti tehostaen, ettei Suomi ollut sodassa Venäjän kanssa.

23.6.41.

Kun sähkösanoma c-32 maanantainvastaisena yönä (23.6.41) oli saapunut ja kahteen mennessä avattu, soitin varhain aamulla kotiin Cummingille lyhyesti mainiten sähkösanoman tulleen vahvistaen edellisen päivän tietojani. Pyysin, että hän järjestäisi minulle käynnin poliittisen tirehtöörin Mr. Dunnin luona. Pari tuntia myöhemmin maanantaiaamuna otti Mr. Dunn minut vastaan. Selostin Suomen kannan viimeksimainitun kiertosähkeen mukaan. Erikoisesti tehostin, ettei Suomi ole sodassa Venäjän kanssa ja että Suomi tahtoo ylläpitää rauhanomaista linjaa. Dunn kertoi saaneensa samaan suuntaan menevän raportin Schoenfeldilta keskustelustaan herra Ulkoasiaiministeri Wittingin kanssa eilen. Dunn oli hämmästynyt lausunnostani, että Suomesta käsin ei ole hyökkäystä toimeenpantu Leningradia vastaan; hän oli uskonut tähän suuntaan meneviin lehdissä levitettyihin huhuihin.

Yhdysvaltain suhtautumisesta Suomeen hän sanoi, että Yhdysvaltain hallitus tahtoo toistaiseksi lykätä kannanottoonsa (reserve judgment) ja että Yhdysvallat tahtovat toivoa, että Suomi voi pysyä sodan ulkopuolella.

Kun puhuin Yhdysvaltain kannasta käytännöllisissä asioissa, ennen kaikkea varojen jäädyttämistä koskevissa kysymyksissä ja Fatconan luottoon nähden, ei Dunn voinut mitään lausua. Sitä vastoin sanoi Mr. Cumming, jonka minä pari minuuttia myöhemmin tapasin, että nämä asiat olivat varsin vaikeat ja vaatisivat tarkkaa harkitsemista.

Kun radiossa oli kerrottu, että luottoimme ^{Käyttö/}olisi keskeytetty, soitin Export-Import Bankin johtajalle, Mr. Piersonille, joka sanoi, että hän lehdistöille vain

oli ilmoittanut, ettei ole mitään syytä huolestumiseen tämän luoton johdosta, koska kuitenkin ei nyt tällä kertaa mitään voida Suomeen laivata.

24.6.41.

24.6.41. Yksityiskeskustelu Englannin suurlähettilään Lord Halifaxin kanssa, jonka salasähkeessä № 338 selostin kotiin.

Mainitsin Lord Halifaxille meidän kannastamme sähköenne c-32 mukaan sekä myöskin omasta sanomalehtilausunnostani viime sunnuntailta ja Venäjän Helsingin ministerin Orlovin ilmoituksesta, jonka mukaan ystävälliset suhteet Suomen ja Venäjän välillä jatkuvat. Huomautin niinkään, että eilen illalla oli Lontoosta tullut tšekäläisille tietotoimistoille uutinen, jonka mukaan Lontoo katsoo normaalisten suhteitten Suomen kanssa jatkuvan. Alistin Lord Halifaxille, eikö hän voisi järjestää niin, että tämä uutinen, joka oli mennyt tšekäläisiltä lehdiltä huomaamatta, tulisi täällä julkisuudessa mainitaksi. Lord Halifax pani tämän merkille.

x

x

x

Kävin tänään 24.6.41 Sumner Wellesin luona, joka Hullin poissaollessa toimii valtiosihteerinä, selostamassa maamme kannan kuten edellisellä päivällä Dunnille.

Keskustelu tässä kohden käy ilmi tänään lähettämästäni salasähkeestä

№ 339:

"339/336 selostettuani tänään maamme kannan Ministeriön salasähkeen c-32 ja myöhempien tietojen mukaan sanoi Welles aikovansa huomenna sanomalehtikonferenssissaan ilmoittaa saaneensa virallisen tiedon, että suomen aseenne defensiivinen ja, että suomi tahtoo pysyä sodan ulkopuolella, ellei siihen hyökätä" (x) (xx)

x) Tämä lausuntoa ei annettu; seuraavaan päivään mennessä oli tilanne perinpohjin muuttunut Venäjän ryhtyneen avosotaan Suomea vastaan.
xx) Tämä ja seuraavat sähköet on tähän jäljennetty käytännöllisistä syistä jossain määrin muodollisesti muutettuina.

"lausuen kunnioituksensa ja sympatiansa suomeen nähden ja valittaen maamme vaikeata asemaa missä usa ei voi auttaa welles edelleen toisti dunnin lausuman että usa lykkää kannanottonsa suomeen nähden. hän sanoi edelleen primo jos maamme kuten hallitukseni ilmoittanut pyrkimyksen olevan voi pysyä sodan ulkopuolella eivät amerikan tunteet suomen suhteen tule muuttamaan secundo jos taas suomi syystä tahi toisesta on pakotettu ryhtymään sotaan tulee suomi taistelemaan samalla puolella kuin saksa ja käsiteltäväksi sen mukaan m.m. sikäli että luottomme peruutetaan, ja ettei tällaisia jäädytettyjä saataviamme varten myönnetä yleislisenssiä. tehostin vielä hallitukseni rauhantahtoa ja että suomi jos pakotettu tulee taistelemaan vaan omien ehtojensa puolesta. huomioinette että export import bankissa tänään minulle sanottiin ettei ole tehty päätöstä luottomme peruuttamisesta mutta ettei faktillisesti sitä voida käyttää laivauksien ollessa tukossa. yleislisenssin myöntäminen lykkäytynee kunnes tilanne selviää."

Sumner Welles lupasi myös auttaa meitä ss Auroran asiassa, joka Laguayrassa Venezuelassa on saanut käskyn lähteä 24 tunnin kuluessa intenaomisen uhalla.^{x)}

Keskustelimme myös yleistilanteesta, jolloin Sumner Welles vahvisti Yhdysvaltain antavan apua Venäjälle mikäli mahdollista.

Myöskin Kaukoiden tilanne tuli puheenalaiseksi, kuten selviää seuraavasta Ulkoasiainministeriölle lähettämästäni sähköisestä:

"341. lehtimiestaholta kuulen että usan laivasto melkein kokonaisuudessaan on siirretty atlantiin senjälkeen kun usa ja japani ovat päässeet jonkinlaiseen yhteisymmärrykseen joka takaisi ettei japani kaukoidässä hyökkää eteläänpäin. welles yksityisesti nimenomaan kieltää huhun yhteisymmärryksestä sanoen japanin politiikan vielä olevan aivan epävarman mitä linjaa ottaa."

25.6.41.

Kävin 25.6.41 Venezuelan suurlähetystössä esittämässä asiainhoitaja Don Arturo Laresille suullisen protestin sen johdosta, että Venezuelassa olevat suomalaiset laivat Aurora ja Kurikka olivat eilen saaneet käskyn lähteä pois 24 tunnin kuluessa uhalla, että he muuten pidätettäisiin. Olin jo eilen asiasta puhunut Sumner Wellesin kanssa ja saanut hänen lupauksensa siitä, että

x)

Tätä lähtökäskyä ei sittemmin pantu toimeen.

Hän Yhdysvaltain suurlähetystön kautta Caracasissa koettaisi järjestää asian. Welles oli muuten sanonut, että tuskin olisi paljon hyötyä puhumisesta täkäläiselle Venezuelan suurlähetystölle. Kuitenkin olin päättänyt sen tehdä, kuten eilen kotiin ilmoitin, jota paitsi Suomesta tuli ohje esittää protesti. Samalla kun suullisesti esitin protestin annoin aidememoiren asiasta, joka oheenliitetään (Liite № 4).

Herra Lares lupasi saattaa sen hallituksensa tietoon suositellen p.o. toimenpiteen peruttamista.

x

x

x

Saatuani Ministeriön salasähkeen c-40 pyysin heti puheillepääsyä joko Wellesin tai Dunnin luo. Dunn otti minut vastaan puolituntia myöhemmin klo 4,45, jolloin sanoin, että minun hallitukseni toimeksiannosta oli tehtävä seuraava ilmoitus: "The outrageous violations of the Finnish territory on the part of Soviet Russia could at the beginning be considered as local stray incidents, although no explanation as demanded by Finland was given by the U.S.S.R. However, since this morning they have got a systematic character becoming a deliberate aggression on an extensive scale also geographically. This opening of hostilities against Finland by the U.S.S.R. compels Finland to take all defensive military measures."

Samalla minä selitin kiertosähkeessä № 39 mainitut alueloukkaukset osoittamalla kartalla eri paikat. Lisäsin myöskin, että Helsingissä oli

ollut neljä hälytystä ja että hyökkäyksiä vastustaessamme olimme pudottaneet kahdeksan venäläistä lentokonetta. Tehostin lisäksi, mitä puhelimitse olimme aamulla ilmoittaneet State Departmentiin Ministeriön sähkeen c-38 mukaan, nimittäin, että väitteet, että Suomi olisi pommittanut Hankoa ja Pietaria olivat täysin perättömät. Dum kiitti ilmoituksesta ja sanoi, että se ei muuta Suomen asemaa mikäli Amerikkaa koskee.

x x
x

26.6.41.

Kun aamulla kesäkuun 26 päivänä eräät laivoja koskevat asiat oli selvitetty ja tavaramukaiset neuvottelut lähetystöneuvos Toivolan ja lähetystöneuvos Solangon kanssa tapahtuneet, kävin Unkarin ministerin luona vastakäynnillä hänen joku aika sitten suorittamansa käynnin johdosta. Hän valitti, että hänen asemansa täällä on hyvin vaikea, huomauttaen, että Jugoslavian ministeri Fotitch tekee kaikkensa asettaakseen Unkarin huonoon valoon täällä. Nämä pyrkimykset tulevat käymään entistä voimakkaammiksi kun Yhdysvaltain Belgradin lähettiläs ja Englannin Belgradin lähettiläs Sir John Campbell saapuvat tänne. Molemmat ovat Wellesin hyviä ystäviä.

Kävin iltapäivällä Wellesin luona ilmoittamassa hänelle Ministeriön kiertosähkeen n° 43 sisällön, mikä koskee Pääministeri Rangellin puhetta. Keskustelun kuluessa tuli puheeksi Kysymys Suomen ja Englannin suh-

teista, jolloin Wells sanoi, että hänellä ei ollut virallista vahvistusta sanomalehtitietoihin, joiden mukaan Englanti aikoi katkaista välinsä Suomeen. Minä tässä yhteydessä sanoin Wellesin kysymyksen johdosta, että olin vakuuttunut Suomen hallituksen tahtovan noudattaa puolueettomuutta Saksan-Englannin sodassa. Tämän johdosta Welles kysyi minulta voisinko minä yksityisesti hänen tiedokseen eikä julkisuutta varten hallitukseni puolesta tehdä tämä ilmoitus. Toistin, että olin vakuuttunut tämän olevan hallitukseni kannan, mutta ettei minulla ollut ohjeita siitä hallitukseni nimessä Wellesille ilmoittaa. Welles uudelleen kysyi, enkö voisi tämmöistä ohjetta hankkia, minkä johdosta lähetin kotiin salasähkeen N° 353 näin kuuluvana:

"tällä liikkuu huhuja että suomen englannin välit ovat lähellä katkeamista. ehdotan että saisin wellesille ilmoittaa hallitukseni puolesta luottamuksellisena tietona eikä julkisuutta varten että suomi haluaa pysyä puolueettomana saksan englannin sodassa. state departmentin pyrkimys tällä kertaa ilmeisesti suhtautua ymmärtäväisesti suomeen. tapaan wellesin luultavasti lauantaina. sähkökinette c-43."

Samana iltana tuli tieto, että ss "Hammarland, joka oli poiennut Norfolkkiin häiliä ottamaan matkalla Petsamosta Vera Cruzein Mexikossa paperi- ja selluloosalastissa, ei saanut lähtölupaa Norfolkiasta (seuraavana päivänä tuli samallinen ilmoitus mikäli koskee ss "Asta", jonka piti lähteä New Orleansista Kuubaan timechartrattuna). Soitin heti State Departmentiin Mr. Falckille, joka lupasi tutkia asian. Mainitsin myös asiasta Wellesille.
x)

x) Asia on sittemmin järjestynyt.

28.6.41.

Kävin Jesse Jonesin luona puhumassa Suomen nykyisestä asemasta ja yleistilanteesta. Mr. Jones sanoi, että eihän Suomi voinut mitään muuta tehdä kuin mitä se nyt tekee. Käytin tilaisuutta hyväkseni Mr. Jonesille selostaakseni Venäjän politiikan meitä vastaan Moskovan rauhan jälkeen kuin myös Venäjältä käsin tulevaa alituista uhkaa. Mitä Export-Import Bankin luottoon tulee, sanoi Mr. Jones, ettei mitään päätöstä sen kumoamisesta vielä ole tehty ja luultavasti ei lähiaikoina tulla tekemään, semminkin kun luottoa sittenkään ei voida käyttää.

Esitin suullisesti Sumner Wellesille Ulkoasiainministeriön sähkösanoman N° 316 sisällön siitä ilmoituksesta, jonka Gripenberg oli antanut Englannin hallitukselle Venäjän aloittamasta sodasta ja suhteitten jatkumisesta ennallaan Englannin kanssa Suomen ollessa Saksen kanssa co-belligerent Venäjää vastaan. Welles sanoi viitaten keskusteluunne toissa päivänä, että tämä selitys oli täysin tyydyttävä ja että hän siinä näki vahvistuksen sille, mitä minä edellisellä kerralla olin lausunut, nimittäin, että Suomen hallitus tahtoo ylläpitää neutraliteettia Englantiin nähden. Hän lausui tulevansa englantilaisten kanssa asiasta puhumaan ja sanoi omalla mielipiteenään, että suhteitten jatkaminen Suomen ja Englannin välillä olisi ainoa järkevä menettely. Minä puhuin myöskin hänelle Yhdysvaltain suhtautumisesta Suomeen yleensä, mistä hän aikaisemmin oli sanonut, että Yhdysvallat lykkäisivät kannanottamista. Welles antoi tämän johdosta ymmärtää, että Yhdys-

valtain kannanotto riippuisi neuvotteluista Englannin kanssa. Kun minä valitin, että Suomea jo tavallaan kohdellaan vihollismaana kun meidän laivoillemme ei anneta lähtölupaa Amerikan satamista, sanoi Welles tähän, että tämä kysymys on yhteydessä yleispoliittisen kysymyksen kanssa. Hän lupasi kuitenkin vielä siihen kiinnittää huomionsa ja antaa minulle vastauksen ensi viikolla .

Itse asiassa soitti State Department pari tuntia myöhemmin sa-
noen, että ss "Hammarland", jolta Norfolkkissa oli kielletty lähtö-
lupa, saisi lähteä, jos minä voisin vakuuttaa, että laiva palaisi
Yhdysvaltoihin. Koetin sen johdosta heti asettua yhteyteen laivan
agentin kanssa. (Kts. s. 7)

29.6.41.

Mr. Atherton, head of the European Division of the State Depart-
ment, phoned me and asked me if I could visit him at the State Depart-
ment. I went up to see him at 12,30 in the Department, which was
quite empty.

Mr. Atherton said that after conversations with Sumner Welles
he would appreciate to have a conversation about the general trend
of Finland's policy and that he therefore had asked me if I could
come to see him. The conversation was on my part mostly a repetition
of what during the last week I had explained to Mr. Sumner Welles,
to Mr. Dunn and to Mr. Cumming, Mr. Atherton being ill. As a matter
of fact it became clear from the beginning of the conversation that
Mr. Atherton's intention was not to get new information from me, but

to emphasize some points which in his opinion and evidently also in Mr. Welles' are important as far as this country's and England's attitude towards Finland is concerned.

The substance of Mr. Atherton's statements was the following:

The Anglosaxon countries wish that the fight between Germany and Russia will last as long as possible and that the Russian resistance will not be without success. Finland is again fighting on the other side as a co-belligerent with Germany against Russia. In spite of this Mr. Atherton thought that Finland could continue to have the understanding and sympathy of this country provided it was clear that Finland was fighting for purposes which were indicated purely by her own interests, not for German goals. To my question what this meant and particularly if the meaning was that Finland should not try to resist the Russian aggression by attacking Russia if this from a military point of view was necessary, Atherton quite emphatically pointed out that there was no intention of saying anything about the way in which Finland carried out her fight and he repeated that the main thing was to make clear that the Finnish fight was for Finland's interests, dissociated from the German. My answer was with reference to my previous statements that, as President Ryti ^{has}/said, We Finns are only pro-Finnish and will not fight for any other interests.

The conversation which lasted about an hour, touched also upon certain historical and philosophical problems, like the inherent

structure of the Russian empire, always being built up upon a totalitarian principle. In this connection I pointed out that we Finns, since we became independent and as long as we were left in peace, had been most particular to avoid being mixed up in questions concerning domestic Russian politics.

2.7.41.

Saatuani eilen vastaanottaa Ministeriön sähkeen N° 328, missä annettiin resumee koko maamme politiikasta aina heinäkuun 22 päivästä saakka, pyysin puheillepääsyä Wellesin ja Athertonin luo. Sain sen tärään ja esitin kummallekin suullisesti kantamme sanotun sähkeen mukaan, jättäen esityksestäni aide-memoiren (Liite N° 5) ynnä siihen liitetyn jäljennöksen lähetystön viime sunnuntaina lehdille antamasta Ministeriön sähkösanomaan c-42 perustuvasta sanomalehtikommunikaasta. Keskustelusta Wellesin ja Athertonin kanssa kävi ilmi mitä tämä iltana Helsinkiin lähettämässäni salasähkeessä N° 385 mainitsin.

Näistä keskusteluista panen erikoisesti merkille, kuten sähkeessäni huomautin, että Welles sanoi olleensa kosketuksessa englantilaisten kanssa suomalais-englantilaisten suhteitten jatkamisesta kuten hän lauantaina kesäkuun 29 päivänä oli minulle luvannut. Tästä kuten muista keskusteluista käy ilmi, että State Department ainakin tällä kertaa on sillä kannalla, että olisi toivottavaa, etteivät

suomalais-englantilaiset suhteet katkeaisi ja että se myöskin on
x)
toiminut siihen suuntaan.

9.7.41.

Kävin tänään apulaisvaltiosihteeri Adolf Berlen luona, jota, hänen poissaolonsa takia, en ollut kolmeen viikkoon tavannut. Keskustellessamme yleistilanteesta Suomen kannalta katsottuna Berlekin lausui, vaikka ehkä jossain määrin vähemmän selvästi, että Yhdysvallat pitävät Länsivaltojen intressien mukaista, että suhteet Suomen ja Englannin välillä jatkuvat. Hän kyllä tehosti, että tämä oli hänen oma mielipiteensä, mutta korosti samalla, että asia oli Englannin ratkaistavissa.

Keskustelun kuluessa hän muuten mainitsi Presidentti Rydin ja Schoenfeldin keskustelusta, että Presidentin pitkä selitys oli ollut erittäin selvä ja valaiseva. Berle muuten huomautti, että hän viimeksi torstaina kesäkuun 18 päivänä oli minulle toistanut vakaumuksensa saksalais-venäläisen sodan syttymisestä. Hän nyt lisäsi, että saamiensa tietojen mukaan Suomen hallitus jo sinä päivänä oli ollut tietoinen sodan tulosta ja että Suomen ja Saksan välillä jo silloin oli sovittu yhteistoiminnasta. Hän kuitenkin samalla lausui valittelunsa Venäjän "tyhmyydestä"; sen sijaan, että Venäjä oli Suomeen hyökännyt, olisi

x) Sunnuntai heinäkuun 6 päivänä tänne saapuneesta Ministeriön sähkösanomasta № 363 panen merkille, että Ministeri Gripenberg, samalla kun hän mainitsee katkeamisvaaran lähiaikoina kasvavan, sanoo, että Englannin suhteet Suomeen eivät juuri sillä hetkellä olleet erikoishuomion kohteena, miksi tilanne oli tyydyttävä, mihin osaltaan oli myötävaikuttanut Yhdysvaltain ystävällinen suhtautuminen Suomeen.

Venäjän pitänyt antaa Suomelle vakuus, ettei se tulisi hyökkäämään kehoittaen samalla Suomea valvomaan, ettei Suomen kautta saksalaiset pääsisivät hyökkäämään.

Tapaan myöhemmin iltapäivällä Sumner Wellesin, mutta valitettavasti en ehdi siitä keskustelusta näiden muistiinpanojen yhteydessä tehdä selkoa.

H. J. K. Rappi

Lähettiläs

Lausunto lehdistölle yöllä sunnuntaita vastaan - 22.6.41.

The Finnish Minister said that he had no information from Helsinki about the general situation.

He emphasized the fact that Finland is in the midst of international turmoils against her own firm wish to live in peace and peaceful cooperation with all other nations. He referred to the statement Mr. Risto Ryti, President of Finland, had made in an interview given an American journalist Friday afternoon (June 20th). In this statement Mr. Ryti pointed out that Finland's only enemy is hunger. Finland is and will be an independent and sovereign state and she is ready to fight for her freedom, but her firm and sincere wish is to keep friendly relations with all nations -- "We Finns are only pro-Finnish, and will not fight for any other interests".

I have nothing to add to this, said Minister Procopé.

June 22, 1941.

Lausunto lehdistölle myöskin lauantai-iltaa
21.6.41.

The Finnish Legation said that the only telegram they had received from Helsinki was a most categorical and strong denial of a story from Europe a day ago to the effect that the Finnish broadcasting station should have hailed the Nazis as liberators. This news was marked as a pure invention.

Finland fought in the winter 1940 for her very existence, for home and religion, for liberty and democracy.

Since the peace in March 1940 she has had to struggle with the tremendous problems of reconstruction and rehabilitation. She has had to fight against threatening starvation and exposure. Hunger has been her only enemy.

Her sincere and firm wish is to live in peace with all nations. Finland has absolutely no aggressive or provocative intentions, but now she has anew, against her wish and through no fault of her own been dragged into the midst of international turmoil. Finland is in the midst of the danger zone.

But Finland is and will remain an independent and sovereign state. For this she has fought before and she is ready to fight again. That is our point. "We Finns are pro-Finnish - and will not fight for other interests".

But Finland is not at war. The relations with Russia continue as hitherto. There has been violations of our territory by Russian planes as was told this morning. They are regrettable incidents.

However, my hope is that we will be left in peace. But if we are attacked we will defend ourselves - I think that every nation has an inalienable right to do so - we will fight to defend our independence, our liberty and our democratic way of living, because please remember Finland is and will, whatever happens, remain a liberty-loving democratic people.

June 22, 1941.

Lausunto newsreels'ille

"When now I speak to you, Finland is again in the midst of the International danger zone, but if we are attacked from abroad, it is our undeniable right and duty to defend ourselves, our independence, our liberty, our free way of living, all the ideals we share with you Americans".

Washington, D. C., June 25, 1941.

According to information received by the Finnish Legation the Venezuelan authorities have ordered two Finnish vessels, s/s Aurora and s/s Kurikka, now lying at LaGuaira, Venezuela, to leave the port within twenty-four hours or be detained.

This information was sent by the captains of the respective vessels to Finland yesterday, on the 24th of June, at 10:40 am.

The Finnish Minister protested most emphatically against the above mentioned orders pointing out that they are completely unwarranted. He furthermore emphasized that Finland is not at war.

The Finnish Minister requested that the Venezuelan Embassy communicate with the Venezuelan Government with a view to get the order canceled.

Washington, D. C., June 25, 1941.

A I D E - M E M O I R

As a recapitulation of the statements which during the past week he has had the honour of presenting concerning Finland's policy, the Finnish Minister pointed out the following:

The proclamation Reichsfuhrer Hitler issued on June 21, was not and could not be a declaration of war on the part of Finland against the Soviet Union. As the Finnish Minister had emphasized both to the State Department and in public statements, Finland's attitude at that time was that her wish was to remain at peace but that she would defend herself if attacked. Although the Soviet airforce already on Sunday, June 22, attacked purely Finnish objectives and these attacks were so grave as to be directed i.a. against the Finnish fortifications at the Alskär Island and against two Finnish warships watching purely Finnish interests in Finnish territorial waters, the Finnish Government wished to consider these violations as stray incidents and tried to get an explana-

tion from the Soviet Union through the Russian Minister to Helsinki, M. Orlov, although no explanation was given either then nor later. On the same day the Finnish Chargé d'Affaires in Moscow was called to the Russian Minister of Foreign Affairs, N. Molotov, who required a declaration whether Finland was or was not together with Germany in the war, alleging that from Finnish territory the same day an attack should have been directed against Russia. This allegation was completely unfounded also as far as German forces are concerned. If perhaps on a few occasions Russian territory had been overflown, this had been only reconnaissance flights, of which the Russians on their part had made a great number over Finnish territory.

Finland's continued relations to Russia during these days may be called neutrality or characterized as a defensive political attitude. This is a question of appreciation of the circumstances. The principal thing is that this attitude on the part of Finland continued up to Wednesday, the 25th of June, when the Soviet Union broke the peaceful relations between the two countries, waging war upon Finland by a large-scale,

systematic and total aggression. This was stated in the communication, which on behalf of his Government the Finnish Minister the same day made to the State Department, and put forward in the statement, which the Finnish Prime Minister, M. Rangell, the same day issued in the Finnish Parliament and which the Parliament unanimously approved, in which respect it may be noted that the Finnish labor party joined in this unanimous vote. Later on the Finnish President, M. Ryti, in a speech over the radio explained the situation to the Finnish people.

Both the President and the Prime Minister gave an account of the Finnish-Russian relations since the Moscow peace treaty and of the outrageous demands and threats on the part of Soviet Russia. Some of these facts, which previously were brought to the attention of the State Department, are explained in the press release, which the Finnish Legation gave out on Saturday, June 28th, and of which the Finnish Minister now presented a copy (Annex 1).

Finland notes with satisfaction the understanding her difficulties and her attitude have found in the United States, particularly that the

American authorities are aware of the fact that since Russia has launched war upon Finland, the question in which way this fight in self-defense is carried out by the Finnish troops, namely, if by defensive or offensive measures, is a question to be decided by the Finnish military command.

Finland's relations to England and so much the more to the United States remain of course as far as Finland is concerned unchanged and unaffected by the fact that Finland, forced into the war in self-defense, has become a co-belligerent with Germany.

It is evident and clearly beyond doubt that also after the war has broken out Finland's own interests are what she has in mind as her aims. Finland fights in self-defense for goals and purposes indicated purely by her own interests.

Washington, D. C., July 2, 1941.

FROM: LEGATION OF FINLAND

For Publication
Sunday, June 29th, 1941

Washington, D. C., June 28th, 1941.

RUSSIA'S AGGRESSIVE POLICY TOWARD FINLAND
AFTER THE PEACE OF MOSCOW

Analysis of the Russian-Finnish situation in mid-June, 1941, reveals the following factors, further expanded in this text:

1. Not content with the terms of the March 12, 1940 peace treaty with Finland, Russia has continuously made new demands on Finland.
2. Russia has engaged in subversive fifth column activities in Finland stemming from her consular agent.
3. Russia already before the present crisis made 109 registered cases of violation of Finnish territory and 804 instances of Russian planes flying over Finnish territory.
4. Nevertheless, Finland has continued her efforts toward collaboration with her totalitarian giant neighbor of the East, Russia.
5. Finland is in the midst of the international turmoil, cut off from the Western democracies but nevertheless striving to maintain her freedom, and defending herself against the ruthless Russian aggression.

The peace treaty concluded in Moscow on the 12th of March, 1940, should have fully satisfied Russia. Finland, left alone in her fight against the aggressor, was forced to concessions that went far beyond the Russian demands during the negotiations in the fall of 1939.

Hardly a month after the conclusion of the peace, Russia made a demand, that Finland should compensate or return machinery and other property removed from the ceded territory during the war, a matter that was not mentioned in the peace treaty nor requested during the peace negotiations. For Finland this demand was, from the economic point of view, a very heavy one, actually a war levy, which, especially with regard to Hanko, had no legal basis whatever. Russia thuswise strived, by economic pressure, to impoverish Finland and reduce the war-exhausted country to distress. By political claims that soon followed on the trail of the economic ones, Russia aimed at such rights of dominating influence -- as for instance a control of Finnish foreign policy -- which had not even been mentioned in the negotiations preceding the peace treaty, and of which no trace is to be found in the treaty itself. Finland adopted a conciliatory attitude, as far as was possible without giving up her status as an independent nation. Thus she, for instance, assented to transit of Russian troops over southern Finland to Hanko in spite of the dangerous character of such a concession.

In June 1940, Russia presented a series of far-reaching claims. Demilitarization and control of the Aaland Islands was requested and Russia also demanded that the nickel mines of Petsamo be ceded to her.

These new demands were presented as conditions for a trade treaty in spite of the fact that the conclusion of such a treaty was outright agreed upon in the treaty of peace.

It was pointed out in the ensuing negotiations that the Treaty of Moscow contained no stipulations concerning the Aaland Islands. Mr. Molotov, the Russian Prime Minister, in his reply stated bluntly that the Soviet Government did not want to raise

the question at the time of peace negotiations as this problem might have rendered the conclusion of peace more difficult.

The International Convention of 1921, concerning the demilitarization of the Aaland Islands, was disregarded and belittled by Russia. Being reminded of the convention, the Russian Government asked for a privileged position over the signatory powers. The Finnish Government wanted that the signatories be informed about the matter, but the Russians flatly rejected this suggestion. Russia preferred to omit from the new agreement a statement to the effect that the International Convention of 1921 is still in force.

The demilitarization of the Aaland Islands actually amounted to their abandonment to the mercy of an aggressor.

Russia was, in this connection, granted the right to maintain a consulate on the Aaland Islands. This right has been abused by Russia; the personnel of the Consulate has been increased excessively and the Consular officers and the employees of the Consulate have carried on subversive and incentive propaganda among the population of the Islands.

The demand concerning the nickel mines of Petsamo disregarded altogether the fact that a concession for the exploiting of the mines had been granted to a British-American company, The Mond Nickel Company. In the negotiations concerning this demand, as in other matters, Russia has repeatedly taken a most threatening attitude, alluding to the use of force and pressing Finland to cancel illegally the concession. The Russian negotiators did not conceal that territorial acquisition was in their mind and that the economic interests came only in second place.

An attempt to wrench from Finland, without adequate compensation, the energy of the important Vallinkoski waterfalls has also been made by Russia. In this connection she has ad absurdum referred to the peace treaty, being, however, unwilling to recompense for the power to be delivered by the Finnish powerstation.

The diplomatic and consular representatives of Russia have

been engaged in flagrant espionage. They have also in an arrogant and offensive manner urged for themselves privileges which it has been impossible to grant as they would have endangered public order.

Russia, has, moreover, by her malicious radio and newspaper propaganda in a disturbing way intervened in the domestic affairs of Finland. She has supported a subversive society working under the misleading name of "The Association of Peace and Friendship with U.S.S.R.", by the help of which she has tried to weaken Finland internally. These subversive methods are well known and contributed to the total destruction of the independence of the Baltic states.

Russia has made even official attempts to interfere with the domestic affairs of Finland. She has, moreover, striven to chain the Finnish foreign policy to her own, and, referring irrelevantly to the Moscow treaty, she prevented the conclusion of a defensive alliance by the Northern countries, planned in the spring of 1940. Negotiations for such an alliance were under way after the conclusion of the peace in Moscow, and did certainly in no way constitute a threat directed against Russia.

The hidden purpose of Russia was to destroy once for all Finland's possibilities to defend herself against a new aggression.

While adopting, when presenting her new claims, a menacing and imperative attitude, Russia in no way showed willingness to develop the Russo-Finnish relations in a positive direction. Finland, on the other hand, has over and over again in word and deed proved her readiness for collaboration. A special committee was appointed to draft a program for reciprocal cultural intercourse. The Russian Government ignored all the efforts of this committee. All Finnish attempts to establish a fruitful collaboration in the economic, cultural and other fields have been repulsed by Russian indifference. Russia has been interested in getting contact only with the subversive elements in Finland. It is an established fact that the Russians have tried to convert

into their agents all Finns, including prisoners of war, who have fallen into their hands.

Before the outbreak of the war between Russia and Germany, there were 109 registered cases of violation of Finnish frontiers by Russians and 804 cases of Russian airplanes flying over Finnish territory.

Even if the change that has taken place in the balance of power in the Eastern Europe, has had a restraining effect on Russia in her politics toward Finland, she has not abandoned her claims and designs, as some recent incidents show. As late as June 17th, the Russian commissariate of foreign affairs, in an evident effort to create complications, asserted that Finland is not fulfilling the stipulations of the Hanko transit agreement. The same day the same commissariate insolently demanded the release of an offender sentenced to prison for espionage.

Since the Moscow treaty and up to the new aggression launched against Finland in June 1941, the attitude of Russia toward Finland has made it fully clear that the Russian policy trends to enslaving of Finland. The final aim of Russian policy has all the time been the destruction of Finland's independence.

Finland still stands as a bulwark of freedom and democracy against the murderous aggression of a totalitarian giant which has enslaved nearly 200 million people and is not willing to let a small nation of 4 million live in peace and freedom.

Washington, D. C., June 28, 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Procopé

14/2 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 4939/283

No 83/207 Sal D. 1941

Washingtoni SSA 15 P:NÄ heinä KUUTA 19 41

279-71	No	Liitt.
5	CG	

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti № 22.

Lähetystö täten kunnioittaen toimittaa Ministeriölle lähetystön raportin № 22 "U.S.A. ja Suomen toinen puolustusota. Ote Ministeri Procopén muistiinpanoista 9.7.41 - 14.7.41."

Stj. Procopi
Lähettiläs

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22

Washingtoni ssa 14 p:nä heinä kuuta 1941. 83 207 Sal. S 41

Asia: U.S.A. ja Suomen toinen puolustussota. 27/9-41

Ote Ministeri Procopén muistiinpanoista

9.7.41 - 14.7.41.

5 C

Jatkoksi raporttiini N° 21 jäljennän alempana osia muistiinpanoistani viime päiviltä.

9.7.41. Käydessäni Sumner Wellesin luona sanoin otaksuvani, että Presidentti Rydin selostus Ministeri Schoenfeldille tk. 5 päivänä oli vahvistanut ja edelleen selostanut mitkä aikaisemmin Hallitukseni puolesta olin Suomen asennoitumisesta ja kannasta esittänyt. Welles tämän myönsi ja sain käsityksen, että Presidentti Rydin selostus Schoenfeldille oli tehnyt hyvän vaikutuksen.

Welles toisti tahtovansa kaikin voimin vaikuttaa siihen, että suomalais-englantilaiset suhteet eivät katkeaisi ja hän lupasi jatkuvasti tässä suhteessa olla kosketuksessa englantilaisten kanssa.

Welles kuitenkin tehosti niitä vaikeuksia, jotka tässä suhteessa voivat syntyä. Hän sanoi, ettei kylläkään ole mahdotonta säilyttää suhteet, mutta että tämä voi käydä erittäin vaikeaksi. Hän viittasi siihen mahdollisuuteen, että Englanti auttaisi Venäjää Murmanskissa ja että tällöin suomalaiset joukot joutuisivat taistelemaan englantilaisia vastaan. Welles edelleen sanoi, että vaikkakin hän täydellisesti ymmärtää Suomen aseman ja vaikkakin hän, jos hän olisi ollut suomalainen, olisi menetellyt samalla

JAKELUOHJE:

Ei jaettava.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tavoin kuin meidän hallituksemme, niin täytyy kuitenkin hänen minulle huomauttaa, että jos Saksa voittaa sodan, niin tulee Suomen asema olemaan sama kuin Belgian ja Hollannin, s.o. Suomesta tulee itse asiassa valloitettu maa.

Tähän minä vastasin, että juuri sen kautta, että puolustamme maatamme hyökkäystä vastaan ja että co-belligerentinä Saksan kanssa ilman poliittista sopimusta (n.k. myös Presidentti Ryti oli tehostanut) taistelemme perivihollistamme vastaan, tulee asemamme ymmärtääkseni olemaan ehdottomasti parempi kuin jos olisimme jääneet passiivisiksi.

Welles lausui, että jos Englanti voittaa, niin voidaan pitää varmana, että se tulee huolehtimaan Suomen vapaan aseman säilyttämisestä ja Moskovaan luovutettujen alueiden palauttamisesta. Sanoin tämän johdosta panevani suurella mielenkiinnolla merkille mitä Welles oli lausunut, mutta lisäksi, että tietääkseni Englanti valitettavasti ei koskaan Moskovan rauhan jälkeen ole mitään sensuuntaista Suomelle esittänyt. Ajattelin myöskin, vaikken sitä maininnut, mitä Lord Lothian minulle oli sanonut Englannin suhtautumisesta Venäjään Suomen asiassa, mistä myöskin sähkösanomassani Ministeriölle N° 338 kesäkuun 24 päivältä tiedoitin. Welles lausui minun huomautukseni johdosta, että hän Yhdysvaltain ollessa nykyasemassa eikä sodassa mukana ei voinut mitään sitovaa sanoa, mutta että Yhdysvaltain halu tukea ja auttaa Suomea on selvä, mihin minä huomautin, että, kuten monen monta kertaa olen yksityisesti Wellesille lausunut, hartaasti toivon, että maallani rauhanteon järjestelyn yhteydessä tulee olemaan Yhdysvaltain tukea.

Kysyin Wellesiltä, oliko se seikka, että herra Reiniltä, joka lähtisi tilapäiskuriirina Suomeen, englantilaisten toimenpiteestä oli eväty mahdollisuus lähteä espanjalaisessa laivassa New Yorkista merkki siitä, että englantilaiset ovat ottamassa jyrkemman asenteen Suomea kohti. Welles ei sanonut tietävänsä tällaisesta Englannin asenteen jyrkistymisestä mitään.^{x)}

* * *

*

Mainitsin myöskin Wellesille, että toivomme laivojemme saavan vapaasti kulkea kuten tähänkin saakka. Lisäsin, että laivanvarustajain tarkoitus on käyttää niitä tämän maailmanosan vesistöillä. Mainitsin myöskin, että muutamat laivamme ovat siirtyneet Panaman lipun alle, mikä ilmoitus ei näkynyt hämmästyttävän Wellesii eikä herättänyt muistuttamista hänen taholtaan.

* * *

*

Selitin myöskin Wellesille, niin kuin Berlelle, että aikomus on, että Fateona tulisi disponoimaan niistä tavaroista, jotka sillä tällä on ja että tällöin tietysti tulee meneteltäväksi Yhdysvaltain voimassa olevien määräysten mukaisesti mikäli koskee semmoisten tavaroiden myyntiä, jotka kiinnostavat Amerikan puolustus- tahi lend-lease viranomaisia. Sanoin myöskin, että kun

x) Herra Rein sai joku päivä myöhemmin lähtöluvan.

näiden viranomaisten taholta meille on ilmoitettu, että ne tahtovat seurata tavaroitten myyntiä ja mahdollisesti siitä antaa määräyksiä, niin katson puolestani, että Fatcona voi olla kosketuksessa vain amerikkalaisten viranomaisten kanssa tässä suhteessa ja ettemme näin ollen ja muistakin syistä voi tavaroita suoraan muiden maiden ostokommissioneille tarjota. Welles sanoi täydellisesti ymmärtävänsä kantamme.

12.7.41.

Kävin Sumner Wellesin luona puhumassa m.m. laiva-asioista, jolloin myöskin mainitsin Ulkoasiainministeriön sähkössä c-68 esitetyt tiedot, joista katsoin syytä olevan mainita koska ne tukevat käsitystä, ettei Suomen ja Saksan välillä sotaa oltu pitkälti edeltäkäs valmisteltu. Sumner Welles pani ne merkille samalla kuitenkin sanoen, että hänen tietojensa mukaan Berliini jo tammikuulla oli päättänyt tänä kesänä ryhtyvän sotaan Venäjää vastaan.

Tuli myöskin puheeksi Sotamarsalkka Mannerheimin eilispäivän päiväkäskyn, missä kosketeltiin Itä-Karjalan asiaa ja missä Sotamarsalkka lausui toivomuksen paremmasta tulevaisuudesta Karjalan kansalle. Sumner Welles sanoi tähän, että hänen mielestään Mannerheimin päiväkäsky oli valtiomiehen teko (a statesman-like act), missä hän, Sumner Welles, oli nähnyt Suomen erikoisten Saksan sotatavoitteista eriävien päämäärien tehostamista, siis Sumner Welles näki niin kuin minä tässä päiväkäskyssä julkilausuman, joka merkitsee Saksalle "hands off Carelia". Näin ollen en katsonut syytä olevan lähemmin selostaa Ministeriön sähkösanomaa c-72, joka muuten tuotiin minulle State Departmentiin vasta juuri kun minun oli odotushuoneesta mentävä Wellesin luo. Huomautin vain pikemmin ohimennen, että päiväkäsky tietysti

oli ylipäällikön julkilausuma, ei hallituksen, ja että Suomen päämäärät ovat hyökkäyksen torjuminen ja maan turvallisuuden vakauttaminen siinä yhteydessä tarpeellisin rajoja koskevin järjestelyin. (Sähke kotiin N° 434.)

Mikäli koskee keskusteluanne varsinaisesta asiastani panon merkille seuraavan: kysyin Wellesiltä, voisiko hän taata että Aurora ja Kurikka, jos ne tulevat Venezuelasta tänne eivät tule takavarikoiduiksi; tähän sanoi Welles, että omasta puolestaan hän oli siitä vakuuttunut, mutta ettei hän voinut virallista vakuutusta antaa neuvottelematta Maritime Commissionin kanssa. (Sähke kotiin N° 435.)

14.7.41.

Tunnettu sanomalehtimies Walter Lippmann oli itse pyytännyt päästä minun puheilleni. Keskustelimme pari tuntia Suomen asioista. Selitin ensin Lippmannille koko meidän kantamme erittäinkin painostaen kuinka Suomi Venäjän hyökkäyksen kautta oli joutunut mukaan sotaan.

Lippmann oli erittäin ystävällinen ja sanoi täysin ymmärtävänsä, ettei Suomella ollut muuta mahdollisuutta kuin menetellä niin kuin olemme tehneet. Hän kuitenkin huomautti, että meidän ei pitäisi tehostaa, että olemme joutuneet mukaan sotaan Venäjän hyökkäyksen kautta; vaikkakin tämä olisi teknillisesti oikea selitys, niin ei siihen tällä voitaisi uskoa; Suomi on joutunut mukaan sen johdosta, että olemme Saksan ja Venäjän välillä ja että aivan luonnollisesti tässä konfliktissa me yhdyimme Saksaan eikä Venäjään. Tämän yleinen opinioneni Amerikassa voi ymmärtää - sanoi hän - ja tältä kannalta säilyttää sympatiansa Suomeen nähden; sitä vastoin Venäjän hyökkäyksen tehostaminen ei vahvista meidän asemaamme, koska koko maailma tietää, että tässä sodassa Venäjä on joutunut Saksan hyökkäyksen uhriksi Suomen ollessa

olosuhteitten pakosta Saksan puolella yhdessä sen kanssa taistelemassa Venäjää vastaan. Lippmannin mielestä olisi parasta, että me pysyisimme mikäli propagandaan tässä maassa tulee, mahdollisimman hiljaisia luottaen siihen ymmärtämykseen ja ystävyYTEEN, jotka meillä täällä ennestään on.

Lippmann lupasi, ettei hän kirjoittaisi meitä vastaan ja sanoi myöskin, että hän, jos vain sopiva tilaisuus siihen tarjoutuisi, kirjoittaisi tehostaen, että meidän asemamme on erikoislaatuinen ja että taistelemme yhdessä Saksan kanssa yhteistä vihollista vastaan, silti yhtymättä Saksaan.-

Walter Lippmann on mielestäni kyllä rehellinen Suomen ystävä ja tarkoitti todellakin mitä hän sanoi. Mutta samalla hän on ennen kaikkea englantilaisystävä, interventionisti ja Hitlerismin vihaaja, joten ei ole mahdotonta, että hän huomaamattaan pelkää sitä, että valistustyö ja tiedoitus toiminta Suomen puolesta voi vaikuttaa vastoin interventionistien pyrkimyksiä, koska Suomi taistellen Venäjää vastaan epäilemättä tämän maan yleisen mielipiteen kannalta on voimakkaampia tekijöitä, kuten sähkössäni 429 huomautin.

Pyydän huomauttaa, että lähetystyneuvos Toivola ja minä näinä aikoina päivittäin olemme kosketuksessa lukuisten lehtimiesten kanssa. Sitä käsitystä, jonka ylläolevan mukaan Mr. Lippmann esitti, olen vain kerran aikaisemmin huomannut eräältä vähemmän arvovaltaiselta taholta. Katsoen Walter Lippmannin asemaan olen seikkaperäisesti tehnyt selkoa keskustelustani hänen kanssaan.

* * *

*

Tässä yhteydessä jäljennän tähän vielä kohdan muistiinpanoistani, jotka

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5*

OSASTO: *C8*

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön Kap. n:o 23.

Ministeri Procopé

31/12/1941.

Washingtoni

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

KIRJELMÄ n:o 3062/42

Washingtoni SSA 17 P:NÄ keuhku KUUTA 19 42.

116/210 lae. 11. 10 42

VIITTAUS:

RYHMÄ	No	Liite
	5	28
		ASIA

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkosiaiministeriö

LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportit.

Lähetystö tuten kunnioittavimmin toimittaa Ministeriölle seuraavat lähetystön raportit:

№ 23, 31.12.41, "Washingtonin ja Moskovan neuvottelut";

№ 24, 31.12.42, "Gota USA - Japani";

- ✓ № 1, 16.1.42, "Keskustelu Mr. Athertonin kanssa 7.1.42";
- ✓ № 2, 16.1.42, "Keskustelu Presidentti Hooverin kanssa 9.1.42";
- ✓ № 3, 20.1.42, "Keskustelu Ministeri Boströmin kanssa 14.1.42";
- ✓ № 4, 12.2.42, "Keskustelu Sumner Wellesin kanssa 12.2.42";
- ✓ № 5, 3.3.42, "Keskustelu Sumner Wellesin kanssa 3.3.42";
- ✓ № 6, 12.3.42, "Keskustelu Euroopan osaston päällikön Mr. Athertonin ja saman osaston uuden apulaispäällikön Mr. Hugh Gunningin kanssa 11.3.42";
- ✓ № 7, 23.4.42, "Keskustelu Mr. Sumner Wellesin kanssa 22.4.42";
- ✓ № 8, 2.6.42, "Yhdysvaltain sodanjulistus Bulgarialle, Unkarille ja Romanianlle 2.6.42";
- ✓ № 9, 4.6.42, "Keskustelu Turkin suurlähettilään M. Ertogünin kanssa 4.6.42";
- ✓ № 10, 6.6.42, "Keskustelu Sumner Wellesin ym. kanssa 5.6. ja 6.6.42";
- ✓ № 11, 16.6.42, "Keskustelu Turkin suurlähettilään M. Ertogünin kanssa 15.6.42";
- ✓ № 12, 18.6.42, "Suomi ja Yhdysvallat; keskusteluja Kongressin jäsenten kanssa."

Hy - J. V. pi
Lähettiläs

Jäijennös.

UE 70: A 4.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Washingtoni ssa 31 p:nä joulukuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

116 / 210 Cas. 11. 19 41

Asia: Washingtonin ja Moskovan

neuvottelut.

2/I-46	No	Liitt.
RYHMÄ	CS 116	ASIA
5	CS	

Yhteenveto:

Washingtonin neuvottelut koskivat luultavasti tähän saakka pääasiassa itse sodankäyntiä. Moskovassa taas sanotaan saavuttaneen Englannin ja Venäjän välillä sopimus. Venäjä olisi vaatinut ainakin Baltian maat, Unkarin, Suomen, Turkin salmet, osan Puolaa (siinä muodossa että Puolan asema määrättäisiin Puolan ja Venäjän välillä ~~käytävien~~ kaksipuolisten neuvottelujen kautta), mahdollisesti ehkä myös Persian. Tuntuu luultavalta, ettei ainakaan USA ole näihin vaatimuksiin suostunut.

Painopiste Euroopan asioissa tulisi olemaan Lontoossa Englannin ja Venäjän niistä yhteisesti päätöksessä.

* * *

Churchillin odotetusta tämmetulosta kuulin jo jonkun aikaa ennen saapumistaan. Hyvin vaikeata on sen sijaan saada selville, mitä todellakin neuvotteluissa tällä ja samanaikaisissa Moskovan neuvotteluissa on tapahtunut. Toisessa yhteydessä olen maininnut mitä olen kuullut Tyynen Meren sotaa koskevista seikoista.

Eri tahoilta olen kuitenkin kuullut selostuksia, jotka kaikki viittaavat

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

siihen, että täällä ennenkaikkea olisi neuvoteltu itse sodankäynnistä, eikä siitä mitenkään maailma sodan jälkeen on järjestettävä. Vaikka viranomaiset tietenkään eivät enää ole kuten aikaisemmin avomielisiä meille, olen kuitenkin esim. Athertonin puheista ymmärtänyt, että niin on ollut asian laita.

Sitä vastoin liikkuu runsaasti huhuja niistä poliittisista neuvotteluista, joita Moskovassa on käyty. Atherton sanoi niistä, että USA:lla tällä kertaa ei ole suurlähettilästä Moskovassa (Steinhardt on palannut kotiin, eikä uutta miestä ole hänen tilalleen lähetetty; puhutaan ent. Moskovan suurlähettilästä Joe Davisista, joka on rikas kapitalisti, tahi jostain työväenliikkeen johtajasta); sitä vastoin on USA:lla Moskovassa sotilaskomissioni, joka on ottanut osaa kaikkiin sodankäyntiä koskeviin neuvotteluihin, mutta, mikäli Atherton tiesi - ja tämän hän pari kertaa toisti - ei USA ole osallistunut mihinkään poliittisiin neuvotteluihin Moskovassa. Vaikka tämä ehkä teknillisesti on totta, epäilen tiedon asiallista todenperäisyyttä. Hyvin luultavaa on kuitenkin ettei USA lopullisesti ole määrännyt kantaansa niihin kysymyksiin, jotka ovat olleet esillä - ne ovatkin ilmeisesti olleet varsin laajakantoiset.

Ranskan Suurlähetystöneuvos Georges-Picot kertoi minulle toissa-päivänä kuulleensa, että Venäjä on vaatinut vapaat kädet Puolan, Baltian maitten ja Turkin salmien suhteen. Eräs hyvin informoitu lehtimies lisäsi Persian ja lämpöveden sataman tähän listaan. Georges-Picot arveli, että nämä huhut voisivat olla saksalaista propagandaa, kuten tieto siitä, että Puolan pääministeri Kenraali Sikorski olisi bolsheviikkien vanki.

Lehdissä taas on ollut tieto, jonka mukaan Moskovassa olisi sovittu siitä, että Venäjistä sodan jälkeen tulee määrävä valta (preponderant power) Itä- ja Keski(1)-Euroopassa.

Lontoon Times'in tšekäläisen kirjeenvaihtajan Sir Wilmott Lewisin, hänen oman ilmoituksensa mukaan tietoihin State Departmentista perustuva julkaisu Foreign Correspondence väittää tämän päivän numerossa, että Moskovassa olisi tehty sopimus ja että Venäjän vaatimukset olisivat olleet edelläänmainitut plus Suomi ja Unkari. Puolan asema järjestettäisiin neuvottelujen kautta sen ja Venäjän välillä. Lewis sanoo, että "the Moscow agreement seals the effective collaboration of Russia with the English speaking powers". Hän edelleen väittää, että kaikki Eurooppaa koskevat kysymykset vastedes tulevat käsiteltäviksi Lontoossa Englannin ja Venäjän välillä ja "if necessary, representatives of the invaded countries will be consulted". Että tämä loistava yhteistyö UK:n ja Venäjän välillä tulee tapahtumaan yksissä neuvoin USA:n kanssa tahi ainakin niiden ollessa asioista tietoiset, lienee selvä, mutta pääpaikka olisi Lontoo, mikä meidän kannaltamme on varsin huomioon- otettava eikä suinkaan yksinomaan ilahduttava seikka.

Myöskin Uuden Vuoden aattona tapasin erään johtavan republikaanisen senaattorin, joka kertoi kysyneensä State Departmentissa, mistä johtuu ettei ole saatu Venäjää yhtymään sotaan Japania vastaan, ja saaneensa vastaukseksi, että Venäjän hinta mukaantulostaan oli liian korkea, nim. Ruotsi ja Suomi.

Useista keskusteluista State Departmentin virkamiesten kanssa päättelen,

ettei USA ainakaan vielä ole Venäjän vaatimuksiin suostunut; mutta sodan
kestäessä on varsin mahdollista jopa luultavaakin, että sen asenne muuttuu.

teij. P. Procazi

Lähettiläs

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C8

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 24.

Ministeri Procope

21/12 1941.

Washingtoni.....SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.....

Washingtoni:ssa 31 p:nä joulukuuta 1941.

Asia: Sota USA - Japani.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
116/210 <i>Ca</i> D. 19 41		
<i>HE-46</i>	<i>No</i>	<i>Liitt.</i>
RYHMÄ	OKLUP	ASIA
<i>5</i>	<i>CG</i>	

Yhteenveto.

Japanin hyökkäys tuli yllätyksenä, vaikka Hullin ottama kanta oli sellainen, että niiden, jotka sen tunsivat olisi pitänyt ymmärtää, että sota tuskin oli vältettävissä.- Japani on saavuttanut ainakin alkunestykset; Filippiinejä tuskin voidaan pitää ja Singaporestakin ollaan huolestuneita.- Kuitenkin on mieliala, mikäli koskee sodan lopullista tulosta, luottava ja voitonvarma.

Churchill olisi muka tahtonut tehdä Tyynen Meren sotankyttämön toisijaiseksi. USA:n laivastopiirit kuten Australia ja Alankomaat sitä kuitenkin vastustivat.- Viime viikkojen tärkeimpiä tapahtumia on Australian pääministerin John Curtinin lausunto että Australian on enemmän luotettava ja liityttävä USA:han kuin Englantiin.

Yleinen opinioni USA:ssa suhtautuu pintapuolisesti sotaan, eikä ymmärrä sen vakavia seurauksia. Vain harvat puhuvat kommunismin ja sota-diktatuurin vaarasta.

Väitetään, ettei niinkään hartaasti tavoiteltaisi Venäjän liittymistä Japanin sotaan, koska Itä-Siperian armeija ei olisi hyökkäyskunnossa. Tottako?

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Japanin hyökkäys tuli yllätyksenä. Niin hyvin yleisön keskuudessa kuin diplomaattikunnassa oli mielipide vallalla, että se lykkääntyisi. Ettei USA:n hallitus eivätkä sotilas- ja laivastoviranomaiset sitä odotaneet, osoittavat parhaimmitten itse tapahtumat. Kuitenkin olisi ainakin niiden, jotka tunsivat Hullin-Kurusun neuvottelujen yksityiskohtia ja senminkin Hullin 27 p:nä marraskuuta 1941 Japanille antaman memorandumien yksityiskohtia, pitänyt olla valmistautuneita mihin tahansa. Tämä asiakirja, jo didaktiselta sävyltään sangen loukkaava, on sisällöltään siinä määrin jyrkki ja provosoiva, että tuskin kukaan, joka sen tunsii, voisi ajatella muuta kuin että sota saatoi siitä olla seurauksena. Joka tapauksessa se ei kylläkään antanut aihetta uskoa, että rauhantila olisi taattu tai sen säilyttämistä edistetty.

Missä määrin tämä asiakirja vaikutti Japanin lopulliseen päätökseen on vaikeata sanoa. Sisin syy Japanille nyt hyökätä oli luultavasti, että Tokio tiesi USA:n ja UK:n lisäävän Tyynen Meren voimiaan, ja sen tähden tahtoi antaa alkuiskun, niin kauan kuin sillä oli ylivoima.

Viime viikkojen tapahtumat ovat merkinneet kovaa vastaiskua niille sangen laajalle sotilas- ja laivastopiireille täällä, jotka - aina laivastoministeri Colonel Knox'ia myöten - ovat väittäneet, että Japanin kukistaminen olisi USA:n laivastolle muutamien viikkojen asia. Kuinka laajat tappiot Pearl Harbour'in hyökkäys aiheutti USA:n laivastolle ja ilmavoimille ei voida täydellä varmuudella sanoa. Viralliset tiedot ovat olleet epämääräiset ja huhuja liikkuu, että vauriot olisivat suuremmat

kuin mitä on myönnetty. Kerrotaanpa, että osa laivastosta, joka olisi ollut matkalla lounaiseen, Filippiineille tahi pitemmälle, olisi avaralla merellä joutunut hyökkäyksen alaiseksi samanaikaisesti Pearl Harbourin taistelun kanssa ja kärsinyt suuria tappioita.

Tosiseikka on kaikissa tapauksissa, että Japanin sotatoimien ensimmäinen osa on merkinnyt sille menestystä. Yleinen käsitys on, että Filippiinejä ei voida pitää, vaikkakin varsinaisen vastustus-taistelun loputtua vielä vuoristossa ja viidakoissa guerillaa jatketaisiinkin jonkun aikaa. Myös Singaporen kohtalosta ollaan hyvin huolestuneita ja myönnetään että Japanin kukistaminen tulee viemään kauan aikaa.

Epäilystä lopullisesta onnistumisesta en sitä vastoin ole havainnut. Kirjoitin kerran sangen lyhyen ajan tännetuloni jälkeen, että amerikkalaisten tapa suhtautua asioihin oli aivan toinen ja paljon realistisempi Japanista puheen ollessa kuin milloin oli kysymys Euroopasta. Japania on kansan keskuudessa pidetty varsinaisena ja luonnollisena vihollisena ja kun nyt sota sen kanssa on syntynyt, on tämä aikaansaanut harvinaisen yksimielisyyden tässä maassa. Myös semmoiset henkilöt, jotka ovat olleet isolationisteja Euroopan sotaan nähden, ovat täynnä sotaintoa Japania vastaan ja lausuvat, että Japani on lopullisesti kukistettava - coute que coute.

Kerrotaan luotettavasti, että Churchill tullessaan tänne, tahtoi vakuuttaa amerikkalaisille, että pääpönnistukset kuitenkin yhä olisi

kohdistettava Euroopan ja Lähi-Idän sotatoimiin, Tyynen Meren sotankäytön jähdessä toissijaiseksi. Sotamateriaalia ja sotavoimia olisi ennen kaikkea lähetettävä Eurooppaan ja Lähi-Itään. Kuuleman mukaan olisi Roosevelt ollut taipuvainen yhtymään tähän kantaan. Mutta se ei vastannut laivastopiirien, ennen kaikkea uuden laivastopäällikön Amiraali Kingin käsitystä. Se ei myöskään ollut sopusoinnussa Australien ja Alankomaiden pyrkimysten kanssa. Juuri näinä päivinä antoi Australian pääministeri John Curtin täällä vain lyhyesti lehdissä mainitun lausuntonsa, jonka mukaan Australian tulee luottaa ja liittyä enemmän Yhdysvaltoihin kuin Englantiin -- lausunto joka Brittein valtakunnalle on tärkeimpiä tapahtumia sen jälkeen kuin Yhdysvallat julistivat itsenäisyytensä.

Tulos Washingtonin neuvotteluista lienee, että päätettiin ensisijaisesti kohdistaa voimat myös Tyynen Meren taisteluun, mikä taas näkyy aiheuttavan, että jää vähemmän sotatarpeita - ainakin eräänlaatuisia semmoisia kuten lentokoneita - muuanne lähetettäväksi.

Mainitsin, että voitonvarmuus on suuri tässä maassa mikäli koskee niin hyvin Saksaa kuin Japania. Kumpikin on lopullisesti kukistettava ja tyydytyksellä on otettu vastaan Churchillin ja Rooseveltin enemmän tai vähemmän selvät lausunnot, ettei Hitler-Saksan kukistaminen riitä, vaan, että Saksan armeija ja koko Saksan voima on lopullisesti muserrettava. Siinä suhteessa on mieliala päättävä ja selvä; mutta muuten se on

sotaan nähden pintapuolinen ja melkein naivi. Vallitsee Hurraa-tunnelma, mutta sekään ei kovin syvä. Sodan vakavuutta ei vielä käsitetä; puhutaan uhrimielestä ja pannaan merkille Rooseveltin ennustus, että puolet kansallistuloista on sotaan uhrattava (riittäneekö se?); mutta mitkä kaikki tämä faktillisesti tulee merkitsemään, sitä vain ani harva täysin tekee itselleen selväksi - eikä voimakas virallinen propaganda tietenkään tahdo kiinnittää yleisön huomiota siihen. Vaan harvat ovat ne, jotka oivaltavat, että tämä sota, käyköön se kuinka tahansa, tulee tuomaan mukanaan USA:lle uusia raskaita tehtäviä ja perinpohjaisia muutoksia. Tapaa kyllä niitä, jotka pelkäävät kommunismia sodan tuloksena tahi jotka ennustavat sotilasdiktatuurin syntyvän sodan päätyttyä, kun USA on pannut pystyyn 10 miljoonan armeijan. Mutta nämä ovat poikkeuksia. Tulevaisuuden vakavuutta ei yleensä ymmärretä.

Merkille pantavaa, mutta sängen luomollista on myös, että yhä vähemmän ja yhä vähemmällä inolla puhutaan taistelusta demokratian puolesta. Se levy rupeaa olemaan kulunut. Japanin mukaantulon kautta on sotamieliala saanut realistisen, rodullisen, sanoisinpa melkein verisen luonteen.

Hyvin merkillinen on suhtautuminen Venäjään. Sovjet-liitto on ehdottomasti hyvin populääri ja virallinen propaganda tekee kaikkensa tässä suhteessa aivan huolimatta siitä, että korkeimmassa johdossa sanotaan olevan vallalla tyytymättömyyttä sen johdosta, ettei Venäjä ole katsonut

voivansa yhtyä sotaan Japania vastaan. Olen kyllä luotettavalta taholta kuullut selitettävän, ettei Venäjän mukaantuloa niinkään hartaasti tavoiteltaisi, koska Itä-Siperian armeija on heikentynyt, kun sen parhaimmat voimat, semminkin pommituskoneet, on viety Eurooppaan, ja kun, joskin Venäjän yhdyttyä sotaan USA ehkä voisi saada käytettäviksi Itä-Siperian lentokentät, USA:lla ei ole riittämiin lentokoneita sinne lähetettäviksi. Litvinoff onkin eri tavoin selittänyt, miksi akseli-vastustajain yleisten intressien mukaista on, ettei Venäjä ryhdy sotaan Japania vastaan. Mitä USA:n kantaan tässä suhteessa tulee, niin epäilen kuitenkin, eikö sitä voida karakterisoida vanhalla sananparrella ketusta ja pihlajamarjoista.

H. J. P. P. P.

Lähettiläs